

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
Political Information Perception of Undergraduate Students
Prince of Songkla University , Hatyai Campus

ธีรภัทร ภัทรนิศย์
Theeraphat Phattharanit

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Public Administration
Prince of Songkla University

2554

ชื่อสารนิพนธ์ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้เขียน นายธีรภัทร ภัทรนิตย์
สาขา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร. ชาลี ไตรจันทร์)

..... ประธานกรรมการ
(ดร. ชาลี ไตรจันทร์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ โกวิทยา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ)
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้เขียน นายธีรภัทร ภัทรนิตย์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 2) ศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และ 3) ศึกษาความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 390 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้นตามสัดส่วนแยกตามคณะที่ศึกษาจำนวน 14 คณะ ซึ่งมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติพรรณนาประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และสถิติอ้างอิงประกอบด้วยสถิติที และสถิติเอฟ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองโดยรับรู้ทุกวัน ในช่วงเวลาค่ำ ซึ่งเลือกรับข่าวสารจากครู/อาจารย์ รวมถึงสถาบันการศึกษาและโทรทัศน์เป็นสื่อที่รับมากที่สุด ส่วนในด้านการรับรู้ข่าวสารพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง และในด้านกฎหมายเป็นด้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเมืองอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในด้านความแตกต่างพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้านความแตกต่างกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งได้แก่เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มคณะที่ศึกษา ภูมิลำเนา การลงทะเบียนเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมและการใช้สิทธิทางการเมือง

Minor Thesis Title Political Information Perception of Undergraduate Students
Prince of Songkla University , Hatyai Campus

Author Mr. Theeraphat Phattharanit

Major Program Public Administration

Academic Year 2011

ABSTRACT

The Political Information Perception of Undergraduate Students Prince of Songkla University , Hatyai Campus aimed to 1) study political information perception behavior of undergraduate students Prince of Songkla University Hatyai Campus, 2) to study level of political information perception of undergraduate students Prince of Songkla University , Hatyai Campus and 3) to compare between political information perception and individual factor of undergraduate students , in Prince of Songkla University , Hatyai Campus. The sampler of this study is 390 undergraduate students. The Proportion Random Sampling is used divided by 14 faculties. Questionnaire is used for this research tool. The statistics in this research are 1) Descriptive statistics; Frequencies, Percentage, Mean and Standard deviation used for analyze individual information, political information perception behavior and political information perception. 2) Inferential statistics; Independent t-test and F-test used for analyze comparative between political information perception and individual information.

Result are: 1) In political information perception behavior section, students have daily perception in evening, receive information from lecturer and university and television is the most perception media. 2) In political information perception section, students have medium level of political information perception and in details, Law section is high level of perception, Social section is medium level of perception and Political section is medium level of perception. And 3) Comparative section, Sex, Age, Year level, Faculty, Birth place, Study register and Political involve have significant different between individual section and political information perception section.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาของดร.ชาลี ไตรจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพจน์ โกวิทยาและรองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ คณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำดีๆ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย เพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ออกมาถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด และคณาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ทางวิชาการ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้าทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจให้ ตลอดจนน้องๆ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลในครั้งนี้นี้ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ธีรภัทร ภัทรนิศย์

ตุลาคม 2554

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
รายการภาพประกอบ	(8)
รายการตาราง	(9)
บทที่ 1 บทนำ	
ปัญหา ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์	7
ประโยชน์ของการวิจัย	7
นิยามศัพท์	8
กรอบแนวความคิด	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีการรับรู้	10
แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	23
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	37
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	39
แนวคิดบทบาทสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง	45
แนวคิดมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาประชาธิปไตย	48
บทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ฯ	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การทดสอบเครื่องมือ	69
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	70

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	72
พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	75
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	77
ความแตกต่างระหว่างระดับการรับรู้ข่าวสารกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา	80
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	88
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	104
ประวัติผู้เขียน	110

สารบัญภาพประกอบ

รายการภาพประกอบ	หน้า
ภาพประกอบ 1 รูปแบบและลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	35
ภาพประกอบ 2 แบบจำลองการสื่อสารเบื้องต้น	42

สารบัญตาราง

รายการตาราง	หน้า
ตาราง 1 การจำแนกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากการสุ่มแบบเชิงชั้นตามสัดส่วนฯ	67
ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล	72
ตาราง 3 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	75
ตาราง 4 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	77
ตาราง 5 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านเพศ	80
ตาราง 6 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านอายุ	81
ตาราง 7 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านชั้นปี	82
ตาราง 8 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านคณะ	83
ตาราง 9 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านภูมิภาค	84
ตาราง 10 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านการลงทะเบียน	85
ตาราง 11 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านเข้าร่วมกิจกรรม	86
ตาราง 12 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ ฝั่งด้านการใช้สิทธิ	87

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แต่ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองประชาธิปไตยของไทยยังเป็นประชาธิปไตยเพียงรูปแบบ คือ มีสถาบันประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญ มีพรรคการเมือง มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาล มีนายกรัฐมนตรี แต่ก็มีรัฐธรรมนูญหลายครั้ง ซึ่งทำให้การเมืองไทยในช่วง พ.ศ. 2475-2516 เป็นการปกครองแบบอำมาตยาธิปไตย และเผด็จการคณาธิปไตยโดยคณะทหารสลับกันไป ในช่วงนี้แม้จะมีการจัดตั้งสถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อาทิ การจัดให้มีการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น แต่ทั้งสถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองเป็นสิ่งที่คณะผู้มีอำนาจพยายามจัดให้มีตามแบบประชาธิปไตย แต่ก็ไม่ได้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หากแต่เป็น “ประชาธิปไตยแบบจำแลงภายใต้เผด็จการคณาธิปไตย” (สุจิต บุญบงการ, 2548 : 73-74)

ประชาธิปไตยแบบจำแลงภายใต้เผด็จการคณาธิปไตยทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนและนักศึกษา จนนำไปสู่เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นผลทำให้เกิดรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2517 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยที่สุด แต่ถูกใช้อยู่เพียงไม่นาน กลุ่มอำนาจเก่าก็กลับเข้ามาในเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีการฆ่าผู้ชุมนุมอย่างทารุณ และมีการทำรัฐประหารจนสำเร็จ หลังจากนั้นประชาธิปไตยของไทยก็เข้าสู่ยุค “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” ซึ่งเป็นการผสมระหว่างการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง คือ การแต่งตั้งวุฒิสมาชิก และเปิดโอกาสให้ข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นการประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มพลังเดิม คือ ทหาร และกลุ่มพลังใหม่ที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่ประชาธิปไตยครึ่งใบก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะกลุ่มพลังใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอำนาจทางการเงินได้ครองอำนาจตามกระแสของโลก ทำให้การเมืองไทยเปลี่ยนเป็น “ระบอบธนาธิปไตย” คือ การปกครองโดยคนรวยซึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้แก่คนรวย ส่วนประชาชนถูกอ้างเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเท่านั้น ระบอบธนาธิปไตยทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชน และนำไปสู่เหตุการณ์วันที่ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 หรือที่เรียกว่า พฤษภาทมิฬ ซึ่งเป็นการต่อสู้ระหว่างพลังประชาธิปไตยกับอำมาตยาธิปไตยที่เป็นพันธมิตรกับธนาธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545 : 384-386)

ผลพวงจากการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเดือนพฤษภาคม 2535 ถือเป็นจุดสำคัญยิ่งที่มีการพูดถึง การปฏิรูปสื่อของรัฐอย่างจริงจังทั้งด้านสื่อสารมวลชนอันนำไปสู่แนวนโยบายการปฏิรูปสื่อ ซึ่งนักวิชาการ นัก สื่อสารมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน และกระแสดังกล่าวได้มีการเคลื่อนไหวหลังเหตุการณ์อย่างคึกคักและ ต่อเนื่อง เพื่อเรียกร้องให้มีการปลดแอกสื่อมวลชนของรัฐและคืนสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้กับ ประชาชน ด้วยข้อเสนอที่ชัดเจนที่สุดคือ

1. การให้หลักประกันเรื่องสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนและประชาชน
2. การปฏิรูประบบสื่อมวลชนของรัฐซึ่งได้แก่ วิทยุและโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่า พลังทางการเมือง ของชนชั้นกลางได้ใช้ออกาสนี้ในการแสดงออกชัดเจนว่าสิทธิและเสรีภาพด้านข่าวสารเป็นพื้นฐานของการ พัฒนาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของตน เพราะเชื่อว่าการเปิดเสรีสื่อจะเป็นรากฐานสำคัญยิ่งของ การพัฒนาประชาธิปไตยและเป็นภัยโดยตรงต่ออำนาจเผด็จการ

ในที่สุดข้อเสนอดังกล่าวได้พัฒนาการเป็นนโยบายสื่อในยุคหลังพฤษภาคม 2535 และได้รับแรง สนับสนุนจากประชาชนทั่วประเทศร่วมเสนอเป็นข้อเรียกร้องต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) เพื่อร่าง รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนในกระแสปฏิรูปการเมือง โดยมีหลักการสำคัญเรื่องการปฏิรูปสื่อที่นักวิชาการและ ภาคประชาสังคมต้องการให้ระบุอยู่ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. ทรัพยากรคลื่นแม่เหล็ก ไฟฟ้าหรือคลื่นวิทยุและโทรทัศน์เป็นทรัพยากรสาธารณะ
2. การจัดการทรัพยากรคลื่น ต้องให้สิทธิและเสรีภาพแก่ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนและ ภาครัฐอย่างเสมอภาคกัน (ให้มีสถานะระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ตลอดจนสถานีวิทยุของชุมชน)
3. การจัดโครงสร้างระบบที่ผสมผสานระหว่าง การเข้าถึงโดยตรงของประชาชน (direct access) และการเข้าถึงโดยผ่านตัวแทน (re-presentational access) ตามแนวบริการสาธารณะ (public service broadcasting system) และระบบตลาดเสรี (free market system) โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้งปัจเจก บุคคล และชุมชนเป็นเป้าหมายสูงสุด ซึ่งรวมกันเข้าเป็นประโยชน์ของรัฐ
4. การจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์โดยคณะกรรมการอิสระ (independent regulatory body) ที่ มีความเข้าใจในหลักการสามข้อข้างต้นและเป็นผู้มีความเที่ยงธรรมในการทำงาน เป็นกรรมการที่แยกออกจาก หน่วยปฏิบัติ และหน่วยที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นวิทยุโทรทัศน์

ในที่สุดหลักการดังกล่าวได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ฉบับประชาชน ประกาศใช้ เมื่อเดือนตุลาคม 2540 ซึ่งได้ประกายความตื่นตัวของประชาชนทั่วประเทศในการเคลื่อนไหวติดตามการผลักดัน กลไกของมาตรา 40 ให้เกิดขึ้น ได้ตามเจตนารมณ์รวมทั้งรัฐธรรมนูญมาตรา 39 และ 41 ที่รับรองสิทธิเสรีภาพใน การแสดงออกของประชาชนและประกันอิสรภาพของนักวิชาชีพในวงการสื่อสารมวลชนจากการถูกแทรกแซง ทางการเมือง (สุภิญญา กลางณรงค์, 2547 : 252-255)

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ มีแนวความคิดใหม่ของการเมืองไทย นั่นคือ การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างจริงจัง ทำให้เกิดรัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำรัฐธรรมนูญในทุกขั้นตอน ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการจัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อรับฟังความคิดเห็น และทำประชาพิจารณ์จากประชาชนทั่วประเทศ ดังนั้นรัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. 2540 จึงถูกเรียกว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” (เดโช สวานานนท์, 2541 : 105-107)

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบอำนาจรัฐเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ผลการใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนกลับทำให้เกิด “ระบอบทักษิณ” เนื่องจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนถูกแปลความหมายของ “เสถียรภาพและประสิทธิภาพ” ให้เป็นความมั่นคงยั่งยืนของอำนาจเบ็ดเสร็จโดยเสียงข้างมากโดยการใช้นโยบายประชานิยม (เสนาห์ จามริก, 2549 : 393) และการที่รัฐธรรมนูญเปิดช่องให้อำนาจความชอบธรรมตามกติกาในระบอบรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยว่าเป็นรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งทั่วไปโดยเสียงข้างมาก แต่สิทธิประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองกลับไปอยู่ในหมู่ชนชั้นกลางนายทุน ดังนั้นระบอบทักษิณจึงเป็นระบอบของอำนาจและผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งการตรวจสอบก็ทำได้ยากเพราะอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มเดียวกัน (เสนาห์ จามริก, 2549 : 383)

“ระบอบทักษิณ” ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ และต่อต้านรัฐบาลของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง มีการแบ่งกลุ่มทางการเมืองออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล กลุ่มต่อต้านรัฐบาล และกลุ่มที่เป็นกลาง จากการแตกแยกดังกล่าวทำให้เกิดการรัฐประหารรัฐบาลของพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 หลังจากการรัฐประหารได้มีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 และมีการแต่งตั้งรัฐบาลคณะรัฐประหาร และมีการจัดตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้เปิดโอกาสให้มีการลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญโดยประชาชนทั่วประเทศ หลังจากร่างรัฐธรรมนูญผ่านการลงประชามติรับร่าง จึงได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2550 ซึ่งนำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550

หลังจากการเลือกตั้งการดำเนินงานของรัฐบาลกลับไม่มีเสถียรภาพ เนื่องจากเป็นรัฐบาลผสมหลายพรรค ประกอบกับมีความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองในสังคมไทย คือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยซึ่งต่อต้านกลุ่มอำนาจเก่าของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร และกลุ่มแนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการที่สนับสนุนกลุ่มอำนาจเก่าของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีการเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาล และกดดันซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีคิความคิดของนักการเมืองและพรรคการเมืองต่างๆ ที่เป็นผลจากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 และจากการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 จึงทำให้การเมืองไทยขาดเสถียรภาพ ประเทศไทยต้องมีการเปลี่ยนนายกรัฐมนตรีหลายครั้ง เริ่มจาก นายสมัคร สุนทรเวช, นาย

สมชาย วงศ์สวัสดิ์ และการเปลี่ยนหัวหน้างานทางการเมืองมาเป็นนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และกำลังจะมีการยุบสภาพร้อมคืนอำนาจให้ประชาชนในการเลือกตั้งต่อไป

จากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครองของไทยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เป็นเพียงชนกลุ่มน้อยในสมัยนั้น แต่กลับมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทย เนื่องจากกลุ่มนักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งถือว่าสื่อเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร เพราะสื่อเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารให้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นระดับประเทศและระดับโลก จนนำไปสู่การกระตุ้นการเรียกร้องทางการเมืองของนักศึกษา ดังนั้น บทบาทของสื่อย่อมมีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองรวมถึงบทบาทในการสร้างความความเข้าใจของนักศึกษา

แต่ในทางตรงกันข้ามการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์และสังคมข้อมูลข่าวสาร เอลวินทอฟเลอร์ ได้กล่าวถึงคลื่นลูกที่สามซึ่งได้แก่ การพัฒนาสังคมมนุษย์จากสังคมอุตสาหกรรมไปสู่สังคมข่าวสารข้อมูล โดยในสังคมคลื่นลูกที่สามนี้จะเป็นสังคมที่แตกต่างจากสังคมคลื่นลูกที่หนึ่งซึ่งได้แก่สังคมเกษตรกรรม และสังคมคลื่นลูกที่สองซึ่งได้แก่สังคมอุตสาหกรรม ในแง่ที่ว่า ในสังคมคลื่นลูกที่สาม ข่าวสารข้อมูลจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการตัดสินใจนโยบายการประกอบธุรกิจหรือแม้กระทั่งการเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจทางการเมือง ดังนั้น ผู้ควบคุมสื่อมวลชนและผู้ซึ่งมีฐานข้อมูลในคำต่างๆ จะกลายเป็นผู้ทรงอำนาจโดยอัตโนมัติ ซึ่งย่อมมีผลทำให้การใช้วิทยาการสมัยใหม่สร้างอำนาจเผด็จการขึ้น ด้วยการใช้อำนาจจากข่าวสารข้อมูล และควบคุมสื่อ (ลิจิต ธีรเวคิน, 2545 : 545)

สื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์ได้เข้ามามีบทบาททั้งทางด้านข่าวสารความรู้และความบันเทิงที่นับวันยิ่งเข้าถึงครัวเรือนไทยมากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่การเมืองมีความเปิดกว้างไปสู่สังคมประชาธิปไตย อันเกิดขึ้นและดำเนินในท่ามกลางยุคที่เศรษฐกิจได้พัฒนาไปสู่ทิศทางของระบบทุนนิยมเสรีมากยิ่งขึ้น ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น เนื่องจากถูกปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารโดยสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสาร เช่น สถานีวิทยุและโทรทัศน์ ให้ความสนใจนำเสนอข่าวการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคประชาชนน้อยกว่าภาครัฐบาล รวมทั้งยังมุ่งเสนอแต่เรื่องราวของความบันเทิงมากกว่าเรื่องความเป็นไปของบ้านเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมา ส่งผลให้ สื่อทางเลือก หรือ นิวมีเดีย มีรูปแบบที่หลากหลายและนับวันจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น อินเทอร์เน็ต เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เคเบิลทีวี หรือวิทยุชุมชน จนกระทั่งช่วง 3-5 ปีที่ผ่านมาซึ่งประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ก็ทำให้ยากที่ใครจะปฏิเสธได้ถึงนัยสำคัญที่มีต่อสังคมไทย กระทั่งเป็นที่จับตาการทำความเข้าใจและอธิบาย

ขณะเดียวกัน สื่อสารมวลชนไทยกระแสหลักเองก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงการทำหน้าที่ตลอดช่วงความขัดแย้งดังกล่าว ไม่เพียงแต่การตั้งคำถามถึงจริยธรรม จรรยาบรรณ จุดยืน ตลอดจนท่าทีที่

มีต่อความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนต่างๆ ในบริบทของการแบ่งแยกขั้วแบ่งแยกข้างทางการเมือง จนนำไปสู่วิกฤติความน่าเชื่อถือของสื่อ และเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ช่องทางและการสื่อสารใหม่ๆ มีผู้ใช้เติบโตอย่างก้าวกระโดด และถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนความคิดและความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างไม่เคยมีมาก่อน

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมาการเมืองที่กำลังเข้มข้นต่างฝ่ายต่างจัดกลยุทธ์ออกมาตอบโต้กัน สื่อมวลชนก็นำข่าวและภาพมาเสนอซ้ำแล้วซ้ำอีก ขณะเดียวกันก็ดูเหมือนว่าสังคมจะล้มผลกระทบต่อ "เยาวชน" ที่ต้องกลายมาเป็นเหยื่อซึมซับภาพเหตุการณ์ความรุนแรงความเกลียดชังและความแตกแยกที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเข้าไปอย่างไม่รู้ตัว ส่งผลกระทบบางด้านจิตใจต่อเยาวชน การนำข่าวมาเสนอซ้ำๆ ทำให้เยาวชน ซึมซับ จดจำ และนำไปสู่การเลียนแบบได้

ในปัจจุบันนี้การพัฒนาการเมืองได้พัฒนาการเมืองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับหนึ่งแต่ก็ยังประสบปัญหาเดิม ๆ ที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น การคอร์รัปชัน การซื้อสิทธิขายเสียง การผูกขาดการเป็น ส.ส. รวมทั้งตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่นปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศอีกด้วย

การพัฒนาระบบการเมืองอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาประชาธิปไตยเพราะปัญหาในการพัฒนาทางการเมืองไม่ได้อยู่ที่ระบบการเมืองเพียงอย่างเดียวแต่ยังขึ้นอยู่กับผู้ที่ขับเคลื่อนระบบทางการเมืองนั้นด้วยซึ่งก็คือประชาชนและรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาคือการศึกษา

การที่รัฐได้พยายามทุ่มเทการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เพื่อจะได้พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2540: 47) โดยสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ที่มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งในด้านร่างกายและสติปัญญาเพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูง มีศักยภาพในทางวิชาการเกือบทุกด้าน ทั้งในด้านการเรียน การสอน การวิจัย และการผลิตบัณฑิต และยังเป็นแหล่งรวมของนักคิด นักวิจารณ์ นักวิจัย และบุคคลซึ่งมีความสามารถสูงในสาขาวิชาต่างๆ (ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์, 2539 : 31) มหาวิทยาลัยจึงเป็นสถาบันที่มีศักยภาพ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การปลูกฝังวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยให้กับนิสิตนักศึกษาอันจะเป็นพลเมืองที่มีความสำคัญของชาติในอนาคต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ก่อตั้งขึ้นกว่า 40 ปี ในช่วงต้น เน้นให้การศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ ภายหลังได้มีการจัดตั้งคณะทางสังคมศาสตร์เพิ่มขึ้น ในปัจจุบันมีการเปิดสอนเกือบครบทุก

สาขาวิชา อีกทั้งมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคใต้ ทำให้มีนักศึกษาเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก โดยในปัจจุบันมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยกว่า 18,000 คน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จึงถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทในหลายๆด้านในพื้นที่ภาคใต้

หากจะกล่าวถึงบทบาททางด้านการเมืองของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นอกจากบทบาทในการให้การศึกษาแก่นักศึกษาซึ่งถือเป็นบทบาทโดยตรงแล้วมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ยังมีส่วนร่วมในเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางในการชุมนุมแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมหาวิทยาลัยมีบทบาทในด้านนี้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน เช่น ในช่วงเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีการชุมนุมประท้วงเรียกร้องประชาธิปไตย ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีการปิดโปสเตอร์โจมตีการกระทำของรัฐบาล มีการชุมนุมประท้วง ไฮปาร์ก และเดินขบวนไปยังหน้าสถานีรถไฟ มีการรับบริจาคเงินและโลหิตเพื่อช่วยผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการชุมนุมได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมาก (องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2541 : 147) เช่นเดียวกับในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ จนกระทั่งในเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่มีการชุมนุมขับไล่ระบอบทักษิณ จนถึงการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยซึ่งมีบุคลากรของมหาวิทยาลัยบางส่วน เช่น กลุ่มรักษ์มอ. เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง โดยมีการเสนอข้อเรียกร้องต่างๆแก่รัฐบาล โดยอาศัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่เป็นสถานที่ในการแสดงออกทางการเมือง จึงอาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางในการชุมนุมแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ยังมีบทบาทในการรณรงค์ทางการเมือง เป็นสื่อกลางในการรับฟังความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน และให้ข้อเสนอแนะต่อเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ ในช่วงพ.ศ. 2540 ที่มีการปฏิรูปทางการเมืองและรณรงค์เรื่องรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมัชชาจังหวัดสงขลาเพื่อการปฏิรูปการเมือง มีการจัดกิจกรรม เช่น การเดินรณรงค์สนับสนุนรัฐธรรมนูญ การเชิญชวนประชาชนในจังหวัดสงขลามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รัฐธรรมนูญโดยผ่านกระบวนการประชาพิจารณ์ เป็นต้น (วิชัย กาญจนสุวรรณ, 2543 : 93-94) และในเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่การเมืองไทยมีการขัดแย้ง และมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงทางการเมือง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็ได้มีการออกแถลงการณ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อสถานการณ์ทางการเมืองเป็นระยะ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การเมืองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ยังไม่สามารถก้าวไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงได้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมีบทบาท ในด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างยาวนาน และเป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งจะถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยได้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. ทำให้ทราบถึงระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
3. ทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อ และช่องทางการรับข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ต่อไป

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และคณะที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 (สารสนเทศกองแผนงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กรกฎาคม 2554) จำนวน 14,810 คน

นิยามศัพท์

การรับรู้ หมายถึง การที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ จากสื่อทั้งสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชน จนเกิดความเข้าใจข่าวสารทางการเมือง

ข่าวสาร หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวหรือข้อความของเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ผู้ส่งสารต้องการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่กับประชาชนผู้รับสาร

ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ประเด็นข่าวสารทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยศึกษาในช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในช่วงระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2551 – 5 สิงหาคม พ.ศ. 2554

สื่อบุคคล หมายถึง การสื่อสารระหว่างคน 2 คน ที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เช่น เพื่อนสนิท ครอบครัว

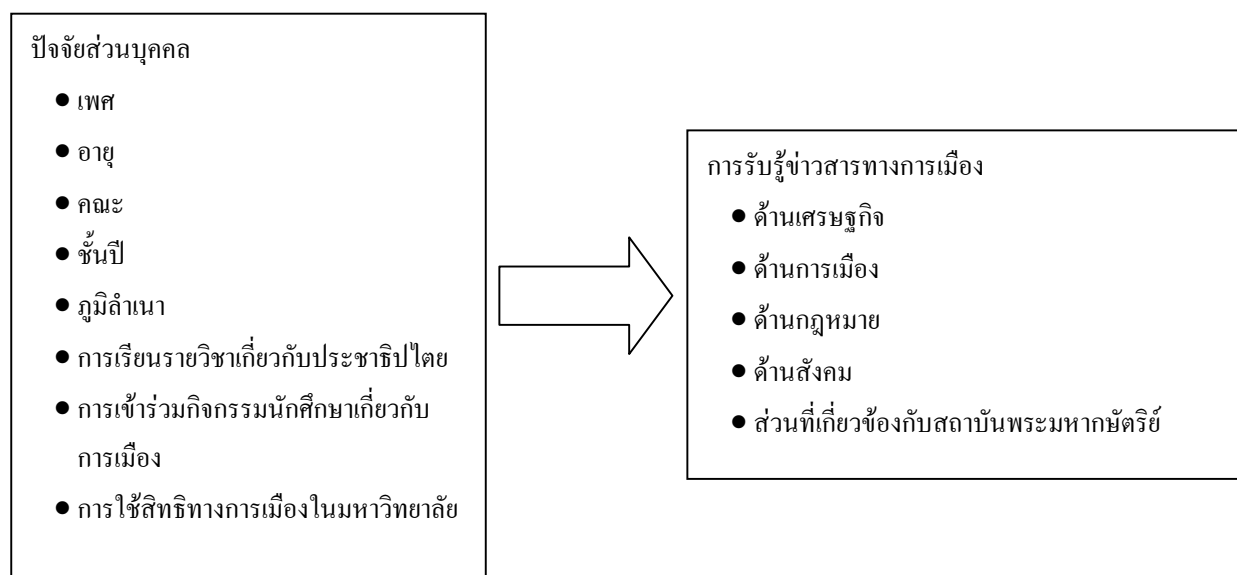
สื่อกลุ่ม หมายถึง การสื่อสารกับบุคคลตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป โดยมองตนเองว่าเป็นกลุ่มและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเดียวกัน เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนร่วมงาน สมาคมศิษย์เก่า

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่มีคุณสมบัติในการกระจายข่าวสารความรู้ได้อย่างรวดเร็วไปยังผู้รับจำนวนมาก ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์เท่านั้น

ความรู้ หมายถึง ความเข้าใจอย่างแน่นนอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ จากสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชน ซึ่งรวมไปถึงความสามารถในการนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 (สารสนเทศกองแผนงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กรกฎาคม 2554) จำนวน 14,810 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีการรับรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
3. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
5. แนวคิดบทบาทสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง
6. แนวคิดมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาประชาธิปไตย
7. บทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการรับรู้ (perception)

สำหรับการรับรู้นั้นมีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลหรือตีความต่อสิ่งเร้าข่าวสารที่ผ่านอวัยวะรับสัมผัสทั้งหลาย ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย เข้าไปยังสมองในรูปของไฟฟ้าและเคมี สมองจึงเป็นคลังเก็บข้อมูลมหาศาลที่จะตีความสิ่งเร้าหรือข่าวสารนั้น โดยอาศัยการเทียบเคียงกับข้อมูลที่เคยสะสมไว้ก่อน หรือที่เรียกว่า ประสบการณ์เดิม

การรับรู้ หมายถึง การสัมผัสที่มีความหมาย หรือการรับรู้สิ่งต่าง ๆ สภาพต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้ามาทำปฏิกิริยากับตัวเราเป็นการแปลอาการสัมผัสให้มีความหมายขึ้นเกิด ซึ่งเป็นความรู้ซึ่งเฉพาะตัวสำหรับบุคคลนั้น ๆ เมื่อมีการรับรู้เกิดขึ้นจากอวัยวะในการรับรู้สิ่งอันใดก็ตาม หู ปาก จมูก ผิวหนัง อื่น ๆ และถ้าการรับรู้มีการตีความว่า การรับรู้ที่เกิดขึ้นคืออะไร นั่นถือว่ามี การรับรู้เกิดขึ้นแล้ว

การรับรู้ หมายถึง การรู้สึกสัมผัสที่ได้รับการตีความให้เกิดความหมายแล้ว เช่น ในขณะที่เราอยู่ในภาวะการรับรู้ (conscious) คือลืมตาตื่นอยู่ในทันใดนั้น เราได้ยินเสียงดังปังมาแต่ไกล (การรู้สึกสัมผัส-sensation) แต่เราไม่มีความหมายคือไม่รู้ว่าเป็นเสียงอะไร เราจึงยังไม่เกิดการรับรู้ แต่ครู่ต่อมามีคนบอกว่าเป็นเสียงระเบิดของขงรถยนต์ เราจึงเกิดการรู้ความหมายของการรู้สึกสัมผัสนั้น ดังนี้เรียกว่าเราเกิดการรับรู้

กระบวนการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์แบ่งเป็น 2 ส่วน

1. กระบวนการรับสัมผัส (sensation)
2. กระบวนการรับรู้ (perception)

สิ่งเร้า → การรับรู้ → การตอบสนอง

กระบวนการของการรับรู้ (Process) เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างเรื่องความเข้าใจ การคิด การรู้สึก (Sensing) ความจำ (Memory) การเรียนรู้ (Learning) การตัดสินใจ (Decision making)

Sensing -----> Memory -----> Learning -----> Decision making

กระบวนการของการรับรู้ เกิดขึ้นเป็นลำดับดังนี้ สิ่งเร้าไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ มาเร้าอินทรีย์ ทำให้เกิดการสัมผัส (Sensation) และเมื่อเกิดการสัมผัสบุคคล จะเกิดมีอาการแปลการสัมผัสและมีเจตนา (Conation) ที่จะแปลสัมผัสนั้น การแปลสัมผัส จะเกิดขึ้นในสมอง ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น การที่เราได้ยินเสียงดัง ปัง ปัง ๆ สมองจะแปลเสียงดังปัง ปัง โดยเปรียบเทียบกับเสียง ที่เคยได้ยินว่าเป็น เสียงของอะไร เสียงปืน เสียงระเบิด เสียงพลุ เสียงประทัด เสียงของท่อไอเสียรถ เสียงเครื่องยนตร์ระเบิด หรือเสียงอะไร ในขณะที่เปรียบเทียบ จิตต้องมีเจตนา ปนอยู่ ทำให้เกิดแปลความหมาย และ ต่อไปก็รู้ว่า เสียงที่ได้ยินนั้นคือ เสียงอะไร อาจเป็นเสียงปืน เพราะบุคคลจะแปลความหมายได้ ถ้าบุคคลเคย มีประสบการณ์ในเสียงปืนมาก่อน และอาจแปลได้ว่า ปืนที่ดังเป็นปืนชนิดใด ถ้าเขาเป็นตำรวจ จากตัวอย่างข้างต้นนี้ เราอาจสรุปกระบวนการรับรู้ จะเกิดได้จะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีสิ่งเร้า (Stimulus) ที่จะทำให้เกิด การรับรู้ เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อม รอบกาย ที่เป็น คน สัตว์ และสิ่งของ
2. ประสาทสัมผัส (Sense Organs) ที่ทำให้เกิดความรู้สึกสัมผัส เช่น ตาหู จมูกได้ กลิ่น ลิ้น รส และผิวหนังรู้ร้อนหนาว

3. ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าที่เราสัมผัส

4. การแปลความหมายของสิ่งที่เราสัมผัส สิ่งที่เคยพบเห็นมาแล้วย่อมจะอยู่ในความทรงจำของสมอง เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า สมองก็จะทำหน้าที่ที่ทบทวนกับความรู้ที่มีอยู่เดิมว่า สิ่งเร้านั้นคืออะไร

เมื่อนมนุษย์เรารู้จักเร้าโดยสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดความรู้สึกจากการสัมผัส (Sensation) โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา ทำหน้าที่ดูคือ มองเห็น หูทำหน้าที่ฟังคือ ได้ยิน ลิ้นทำหน้าที่รู้รส จมูก ทำหน้าที่ดมคือได้กลิ่น ผิวหนังทำหน้าที่สัมผัสคือรู้สึกได้อย่างถูกต้อง กระบวนการรับรู้ ก็สมบูรณ์แต่จริงๆ แล้วยังมีการสัมผัสภายในอีก 3 อย่างด้วยที่จะช่วยให้เรารับสัมผัสสิ่งต่างๆ

ลำดับขั้นของกระบวนการรับรู้ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 สิ่งเร้า (Stimulus) มากระทบอวัยวะสัมผัสของอินทรีย์

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมองเพื่อสั่งการ ตรงนี้เกิดการรับรู้ (Perception)

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัย ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เซว่นปัญญา ทำให้เกิดการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง การรับรู้ (Perception)

กลไกของการรับรู้

กลไกการรับรู้เกิดขึ้นจากทั้ง สิ่งเร้าภายนอกและภายในอินทรีย์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม อวัยวะรับสัมผัส (Sensory organ) เป็น เครื่องรับสิ่งเร้าของมนุษย์ ส่วนที่รับความรู้สึกของอวัยวะรับสัมผัสอาจอยู่ลึกเข้าไปข้างใน มองจากภายนอกไม่เห็น อวัยวะรับสัมผัส แต่ละอย่างมีประสาทรับสัมผัส (Sensory nerve) ช่วยเชื่อมอวัยวะรับสัมผัสกับเขตแดนการรับสัมผัสต่างๆ ที่สมอง และส่งผ่านประสาทมอเตอร์ (Motor nerve) ไปสู่อวัยวะมอเตอร์ (Motor organ) ซึ่งประกอบไปด้วยกล้ามเนื้อและต่อมต่างๆ ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองของอวัยวะมอเตอร์ และจะออกมาในรูปใดขึ้นอยู่กับ การบังคับบัญชาของระบบประสาท ส่วนสาเหตุที่มนุษย์เราสามารถไวต่อความรู้สึกก็เพราะ เซลประสาทของประสาทรับสัมผัส แบ่งแยกแตกออกเป็นกิ่งก้านแผ่ไปติดต่อกับ อวัยวะรับสัมผัส และที่อวัยวะรับสัมผัสมีเซลล์รับสัมผัส ที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวจึง สามารถทำให้มนุษย์รับสัมผัสได้

องค์ประกอบของการรับรู้

1. สิ่งเร้าได้แก่วัตถุ แสง เสียง กลิ่น รสต่างๆ

2. อวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง ถ้าไม่สมบูรณ์จะทำให้สูญเสียการรับรู้ได้

3. ประสาทในการรับสัมผัสเป็นตัวกลางส่งกระแสประสาทจากอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมองส่วนกลาง เพื่อการแปลความต่อไป

- 4.ประสบการณ์เดิม การรู้จัก การจำได้ ทำให้การรับรู้ได้ดีขึ้น
- 5.ค่านิยม ทศนคติ
- 6.ความใส่ใจ ความตั้งใจ
- 7.สภาพจิตใจ อารมณ์ เช่น การคาดหวัง ความดีใจ เสียใจ
- 8.ความสามารถทางสติปัญญา ทำให้รับรู้ได้เร็ว

การจัดระบบการรับรู้

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้

1.หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

2.หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

3.หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual constancy) ความคงที่ในการรับรู้มี 3 ประการ ได้แก่

- 1.การคงที่ของขนาด
- 2.การคงที่ของรูปแบบ รูปทรง
- 3.การคงที่ของสีและแสงสว่าง

การรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง 5 ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกล่า ทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้อง จะต้องรับรู้โดยผ่าน ประสาทสัมผัสหลายทาง ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น

ปัจจัยกำหนดการรับรู้ สิ่งเร้าอย่างเดียวกัน อาจจะทำให้คนสองคน สามารถรับรู้ต่างกันได้ เช่น คนหนึ่งมองว่าคนอเมริกันน่ารัก แต่อีกคนมองว่า เป็นคนอเมริกัน เป็นชาติที่น่ารักน้อยหน้อยก็ได้ เพราะในใจเขาอาจชอบคนอังกฤษก็ได้ เลยชอบชาวอเมริกันน้อยกว่า ซึ่งก็แล้วแต่มุมมองของแต่ละคน แล้วแต่การรับรู้ของแต่ละคน การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง และจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อ การรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นการที่บุคคล จะเลือกรับรู้สิ่งเร้าใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ในขณะใดขณะหนึ่งนั้นจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มี 2 ประเภท คือ

อิทธิพลที่มาจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มและขนาดของสิ่งเร้า (Intensively and Size) การกระทำซ้ำ ๆ (Repetition) สิ่งตรงกันข้าม (Contrast) การเคลื่อนไหว (Movement)

และอิทธิพลที่มาจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) การคาดหวัง (Expectancy) ความสนใจ อารมณ์ ความคิดและจินตนาการ ความรู้สึกต่างๆ ที่บุคคลได้รับ เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ยังแบ่งออกได้อีกเช่นแบ่งปัจจัยของการรับรู้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประการแรกลักษณะของผู้รับรู้ กับ ประการที่สองลักษณะของสิ่งเร้า ดังจะอธิบายดังนี้ คือ

ปัจจัยการรับรู้มี 2 ประเภทคือ

1. ลักษณะของผู้รับรู้

ลักษณะของผู้รับรู้ พิจารณาจากการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใดก่อนหรือหลัง มากหรือน้อย อย่างไร นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้ด้วยเป็นสำคัญประการหนึ่ง ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้รับรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพกับด้านจิตวิทยา ดังอธิบาย

1.1 ด้านกายภาพ หมายถึง อวัยวะสัมผัส เช่น หู ตา จมูก และอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ ปกติหรือไม่มี ความรู้สึกสัมผัสสมบูรณ์เพียงใด เช่น หูตึง เป็นหวัด ตาเอียง บอดสี สายตายาว สายตาสั้น ผิวหนังชา ตายด้าน ความชรา ถ้าผิดปกติหรืออ่อนสมรรถภาพ ก็ย่อมทำให้ การรับสัมผัส ผิดไป ค่อยสมรรถภาพในการรับรู้ลงไป ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส จะทำให้รับรู้ได้ดี การรับรู้บางอย่าง เกิดจากอวัยวะรับสัมผัส 2 ชนิดทำงาน ร่วมกัน เช่น ลิ้นและจมูกช่วยกันรับรูรส การรับรู้จะมีคุณภาพดีขึ้น ถ้าเราได้รับสัมผัสหลายทาง เช่น เห็นภาพ และได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้เราแปลความหมาย ของสิ่งเร้าได้ถูกต้องขึ้น

อีกประการหนึ่งต้องขึ้นกับ ขอบเขตความสามารถในการรับรู้ด้วยคือ ขอบเขตความสามารถโดย ธรรมชาติในการรับรู้ของคน ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการรับสัมผัสและ ความสามารถในการแปล ความหมายของสิ่งเร้า ความสามารถของอวัยวะสัมผัสมีขอบเขตจำกัด ไม่สามารถรับสัมผัสสิ่งเร้าได้ทุกชนิด แสงที่มีความเข้มน้อยเกินไป วัตถุขนาดเล็กมากเราไม่สามารถมองเห็นได้ พวงรังสี คลื่นวิทยุ ประสาทหูรับ ไม่ได้ เสียงที่เบาเกินไปจนไม่ทำให้ แก้วหูสั่นสะเทือนเราก็ไม่ได้ยิน นักล้วงกระเป๋ กระทำอย่างแผ่วเบามาก เรา ก็รับสัมผัสไม่ได้ ขนาดหรือ ความเข้มของสิ่งเร้า ที่สามารถทำให้ อวัยวะสัมผัสเกิด ความรู้สึกได้ เรียกว่า Threshold

การเปลี่ยนแปลงความเข้ม หรือขนาดของสิ่งเร้า เพื่อให้บุคคลสามารถรับรู้ได้ เรียกว่า The differential threshold ดังนั้นลักษณะของผู้รู้ด้านกายภาพ หรือสรีระวิทยาของบุคคล จะต้องสมบูรณ์การรับรู้จึง จะสามารถแปลความออกมาได้

1.2 ด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาของคนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ นั้น มีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ ความพร้อม สติปัญญา การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ ทักษะค่านิยม วัฒนธรรม ประสบการณ์เดิม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผลจาก การเรียนรู้เดิม และ ประสบการณ์เดิม ทั้งสิ้น นักจิตวิทยา ถือว่า การรับรู้เป็นสิ่งที่บุคคลเลือกสรรอย่างยิ่ง (High Selective) เริ่มตั้งแต่รับสัมผัส เลือกเอาเฉพาะที่ต้องการ และ แปลความ ให้เข้ากับตนเอง บุคคลจึงจะเลือกรับรู้สำหรับลักษณะของผู้รับรู้ทางด้านจิตวิทยานั้น ยังมีปัจจัยด้าน จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ อีก 14 ข้อ คือ ความรู้เดิม ความต้องการหรือความปรารถนา สภาวะของจิตหรือ

อารมณ์ เจตคติ อิทธิพลของสังคม ความตั้งใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลินที่มีผลต่อการรับรู้ แรงจูงใจ คุณค่า และความสนใจที่มีผลต่อการรับรู้ ความดึงดูดในทางสังคม สถิติปัญญา การพิจารณาสังเกต ความพร้อมหรือการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ และการคาดหวัง ดังจะอธิบายเป็นข้อๆ โดยละเอียดดังนี้คือ

1.2.1 ความรู้เดิม และประสบการณ์ (Experience) ของแต่ละบุคคลจะทำให้บุคคลเข้าใจรับรู้ เหตุการณ์ต่างๆ หรือภาพต่างๆ แตกต่างกันไป โดยที่กระบวนการรับรู้ เมื่อบุคคลรับสัมผัสแล้ว จะแปลความหมายอาจแปลในรูปสัญลักษณ์หรือภาพต่างๆ การแปลความหมายนี้ จะต้องอาศัยความรู้เดิม และประสบการณ์เดิม ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้นถ้าหากไม่มีความรู้เดิม ไม่มีประสบการณ์เดิม ในเรื่องนั้นๆ มาแต่ก่อน ก็ย่อมจะทำให้ การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง

1.2.2 ความต้องการ ความปรารถนา (need) หรือแรงขับ ใครต้องการอะไรก็สนใจแต่สิ่งนั้น เช่น 2 คนไปซื้อของด้วยกัน คนที่จะซื้อหนังสือก็ดูแต่หนังสือ คนที่จะซื้อเครื่องกีฬาก็ดูแต่เครื่องกีฬา คนที่หิวก็มองแต่ร้านอาหารและต้องการรายการอาหาร คนที่ต้องการขับถ่าย ก็มองหาแต่ส้วม คนกำลังกระหายสนใจรายการเครื่องดื่ม ชูภาพให้ 3 คนดู แล้วถามทีละคนว่าเห็นอะไร ก. กำลังหิวเห็นอาหาร ข. กำลังเห็นเบียร์ เพราะกำลังอยากดื่ม ค. เห็นเด็กเพราะกำลังคิดถึงลูก

1.2.3 สภาพของจิตใจหรือภาวะของอารมณ์ คนเราขณะอารมณ์ดี มักจะไม่พิจารณารายละเอียดของสิ่งที่เร้ามากนัก มองไม่เห็น ข้อบกพร่อง มองเห็นสิ่งนั้น สิ่งนี้ดีไปหมด แต่ถ้าหากอยู่ในภาวะอารมณ์ไม่ดีไม่พอใจ เช่น หิว กระหาย เหนื่อยล้า เครียด กังวล ทุกข์ ขุ่นมัว เจ็บป่วย กังวลหรือได้รับอิทธิพลจากสารเคมีบางชนิด เช่น กินยาระงับประสาท ยานอนหลับ ดื่มสุรา ยาเสพติด ฯลฯ มักจะมองอะไรไม่ชอบใจ ไปหมด หากว่ามีอารมณ์ เสีย มาก ๆ อาจจะไม่รับรู้อะไรเลย หรือรับรู้ผิดพลาดมาก เมื่อคนมีอารมณ์เครียดมาก กล้ามเนื้อและประสาท จะมีความต้านทาน การวเนยนกระแสปะประสาทสูง ทำให้การแปลความหมายผิดพลาด เกิดการรับรู้ไม่ดี ถ้าจิตใจแจ่มใสกระชุ่มกระชวย ใจคอปลอดโปร่ง การแปลความหมายย่อมจะดีและถูกต้องขึ้น

1.2.4 เจตคติ มีผลต่อการแปลความหมายคน ที่เรามีเจตคติไม่ดีเยี่ยม ให้เราเรารู้ว่าเยี่ยมเยาะ ถ้าเขาหกล้มก็ว่าเซ่อ คนที่เราเคารพรัก รับประทานได้มาก ก็รับรู้ว่าเป็นเจริญอาหาร คนรับใช้กินมากกว่าตะกละ

1.2.5 อิทธิพลของสังคม (Social Factor) สภาพความเป็นอยู่ของสังคม และ ลักษณะของวัฒนธรรมปทัสถาน (Norm) เป็นกรอบ ของการอ้างอิง (Frames of Reference) จารีต ประเพณี ค่านิยม เป็นเครื่องกำหนดค่านิยม เป็นเครื่องกำหนด การรับรู้ของคน ทำให้คนแต่ละกลุ่มรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป เช่นเด็กชนบทรับรู้เรื่องสัตว์และการเพาะปลูกได้ดีกว่าเด็กในเมือง ซึ่งเด็กในเมือง จะรับรู้เรื่องรถยนต์และไฟฟ้า ได้ดีกว่าเด็กในชนบท คนไทยเห็นชายหญิงเดินคล้องแขน เกี่ยวก้อยกันไม่น่าดู แต่ฝรั่ง หรือคนต่างชาติ การแสดงพฤติกรรม ความรักต่อหน้าสาธารณะชน เป็นเรื่องปกติและไม่สนใจว่าใครจะมอง ในเรื่องการรับรู้ อิทธิพลของสังคม อันได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ปทัสถาน ระเบียบประเพณี กฎหมายของแต่ละ

สังคมก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นบุคคลควร ทำความเข้าใจและศึกษาในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่า กรอบวัฒนธรรมของสังคม มีความแตกต่างกัน อย่างไร และเมื่อเรานำมาใช้สามารถใช้ได้ในระดับใดจึงจะเหมาะสมและดีงาม

1.2.6 ความตั้งใจ (Attention) ที่จะรับรู้ และความสนใจสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรามีมากมาย ส่วนแต่มีโอกาส ก่อให้เกิดการรับรู้ ขึ้นในตัวเราได้ แต่ในขณะหนึ่ง ๆ เราไม่ได้รับรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา พร้อม ๆ กัน เราจะเลือกรับรู้ ไม่ได้รับรู้ ในทุกสิ่งที่ผ่านเข้า ทางประสาทสัมผัส บางสิ่งบางอย่างเข้าหูเข้าไปทะลุออก หูขวาโดยไม่มีกรับรู้หรือตระหนักถึงสิ่งนั้นเลย มีปฏิกิริยาต่อสิ่งต่าง ๆ มากน้อยต่างกันไม่เสมอเหมือนกัน คนที่ซื้อล็อตเตอรี่ได้ยืนประกาศว่า เลขท้าย 2 ตัวออกเลขอะไร ได้ยินเสียงเด็กขายสลากตรวจล็อตเตอรี่ แต่เพื่อนที่คอยรถจะไปหาคนใหญ่ ซึ่งยืนอยู่ ด้วยกัน ได้ยินเด็กกระเป๋ารถร้องถามว่า "ใหญ่มีัยใหญ่" และก็รับรู้เข้าถามว่าจะไป หาคนใหญ่ไหม และเพื่อนอีกคนที่กำลังจ้องจะซื้ออาหาร ได้ยินเสียงร้องขายว่าชัดเจนว่า "เหนียวเนื้อครับ" "เลี้ยงมีัยเลี้ยง" "เป้ามัยเปา" "ปิ่นมีัยปิ่น" คนที่ตั้งใจจะอ่านหนังสืออยู่แม้รอบ ๆ ตัวจะมีเสียงต่าง ๆ ก็จะไม่รับรู้ เช่น มีคนคุยโกสั ๆ ก็ได้ยินเสียงแต่ไม่รับรู้ว่าเรื่องอะไร แม้มีเสียงเพลงจากวิทยุ เสียงเด็กเล่นอยู่ข้าง ๆ เสียงรถวิ่ง เสียงสัตว์ร้อง ก็อยู่ในลักษณะเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา ถ้าเราอยากรู้เรื่องอะไรเป็นอะไรก็ต้องหยุดอ่านหนังสือแล้วตั้งใจฟัง การรับรู้สิ่งใดก็ตาม ถ้าเรามีความสนใจหรือตั้งใจที่จะรับรู้ มักจะเห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อน สิ่งเร้ามีอิทธิพลต่อการรับรู้ เราจะเลือกรับรู้สิ่งใดขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า เช่น ชั่วโมงแรกที่ครูเข้าไปสอน ครูจะเห็นนักศึกษาคนที่โกนหัว (เพราะเพิ่งลาสิกขา) นั่งอยู่โต๊ะหน้าห้องเหยียดเท้าที่สวมรองเท้าผ้าใบ มีลวดลายสีเขี้ยวแดงก่อนสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ขนาด ความเข้ม เคลื่อนไหว กระทำซ้ำ สี การตัดกัน (Contrast) และสิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความพร้อมความสนใจ และความต้องการของผู้ที่จะรับรู้ บุคคลย่อมจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าเฉพาะที่ตั้งใจจะรับรู้ นักจิตวิทยาให้ หลักการว่า มนุษย์เรานั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งที่ไม่ขัดกัน หรือไม่ทำลายสถานการณ์ สิ่งใดที่คิดว่า จะ ทำลายชื่อเสียง เกียรติคุณ ก็จะไม่รับรู้สิ่งนั้น ๆ ทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้น เข้าสู่ประสาทสัมผัสแล้วก็ตาม

1.2.7 ความสนุกสนานเพลิดเพลินมีผลต่อการรับรู้ เพราะเมื่อมีความสนุกสนาน ก็จะรู้สึกสบายใจช่วย ทำให้บุคคลเกิด การรับรู้ได้เร็ว และได้ดี เช่น การเล่นเกมไฟต้องจำทั้งกติกา และชนิดของตัวไฟมากมาย แต่คนก็จำทั้งตัวไฟและวิธีการเล่นได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะมี ความสนุกสนานเพลิดเพลินแฝงอยู่ด้วย จึงก่อให้เกิดการรับรู้ได้ดี

1.2.8 แรงจูงใจ (Motivation) มีผลต่อการรับรู้ แรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิด ความต้องการ (Needs) ในสิ่งใด จะทำให้บุคคลเกิด การรับรู้สิ่งนั้นเป็นอย่างดี

1.2.9 คุณค่า (Value) และความสนใจที่มีผลต่อการรับรู้ เมื่อเห็นคุณค่าก็เพิ่ม ความสนใจใฝ่ต่อการที่จะรับรู้ คนเราสนใจต่อสิ่งใด มักจะบังเกิดความตั้งใจทันที เช่น สนใจพระ หรือเหรียญ โครพุดคุยหรือดูกัน

อยู่ที่ไหนก็ตั้งใจจะรับรู้ ผู้หญิง สนใจแหวนเพชร พบที่ไหนก็ขอลูกผู้ชายไม่ตั้งใจจะรับรู้ นอกจากคนที่กำลังจะซื้อแหวนหมั้นความสนใจ ตั้งใจ ช่วยให้การแปลความหมาย ถูกต้อง ยิ่งขึ้นสิ่งเร้าภายในแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ความสนใจชั่วขณะ (Momentary interest) ได้แก่ความสนใจที่มีอยู่ในขณะนั้น ๆ เช่น นักกีฬาที่กำลังจะถูกปล่อยตัว ย่อมสนใจฟังสัญญาณมากกว่าที่จะฟังเสียงเชียร์ นักศึกษาสนใจฟังงานชื่อมากกว่าเสียงอื่น คนกำลังตรวจลือดเตอร์ สนใจฟังประกาศตัวเลขมากกว่าราคาสินค้าความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (Habitual Interest) คือ ความสนใจเดิมที่มีติดตัวจนเป็นนิสัยมารดาได้ยินเสียงลูกร้องจะรีบตื่นทันที ทั้ง ๆ ที่มีเสียงวิทยุอยู่ใกล้ ๆ ในขณะนั้น

1.2.10 ความดึงดูดในทางสังคม ถ้าคนส่วนใหญ่หรือกลุ่มสนใจอะไร เราจะสนใจบ้าง คนมุงดูอะไร ก็อยากดูบ้าง ทั้งบ้านชอบดู โทรทัศน์รายการใด เราก็ดูบ้าง ถ้าครอบครัวว่าเรื่องนี้น่าสนใจ กำลังเป็นที่สนใจของสังคม ครูเล่าให้ฟัง นักเรียนจะเพิ่มความสนใจขึ้น การรับรู้จะดีขึ้นมาก

1.2.11 สติปัญญา คนที่เฉลียวฉลาดรับรู้ได้ดี เร็วและถูกต้องกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำ แปลความหมายได้ดีมีเหตุผล

1.2.12 การสังเกตพิจารณา ช่วยการแปล ทำให้รับรู้แม่นยำขึ้นรู้ละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งขึ้น เช่น ดำรวจเห็นป้ายก็รู้ว่า ที่เดินผ่านไปนั้นเป็นคนผู้ชาย แต่สังเกตพิจารณาดูก็รู้ว่า เป็นคนเมา

1.2.13 ความพร้อมหรือการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ (Pre Paratory set) นักกีฬา ได้ยินให้ "ระวัง" ทันทีที่ได้ยินเสียงสัญญาณ เขาจะออกจาก เส้นสตาร์ททันที คนที่ยืนคอยรถเมล์ เขาพร้อมจะขึ้นรถได้ทันทีที่รถจอด คนกำลังหาของหายพบอะไรที่คล้ายกัน ก็อาจคิดไปว่า พบของที่ต้องการแล้ว คนที่กำลังคอยใครคนหนึ่ง เห็นคนอื่น ๆ เป็นคนที่เรากำลังคอยบ่อย ๆ แม้ที่ห่างไกลได้ยินเสียงแมวคราง อยู่ที่หน้าประตูก็คิดไปว่าลูกกร้อง คนที่กลัวผีมักจะเห็นอะไร ๆ เป็นผีไปหมด นุ่น 1 กก. กับเหล็ก 1 กก. ทั้ง ๆ ที่น้ำหนักเท่ากัน แต่เวลาชั่งเราจะรู้สึกว่เหล็กหนักกว่า เพราะเรามีการเตรียมใจไว้พร้อมแล้วว่าเหล็กเป็นของหนัก

1.2.14 การคาดหวัง (Expectancy) บางครั้งคนเราก็มีการคาดหวังล่วงหน้าซึ่งเป็นการทำให้คนเราเตรียมพร้อมในการรับรู้สิ่งใหม่

2. ลักษณะของสิ่งเร้า

ลักษณะของสิ่งเร้านั้นพิจารณาจาก การที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใด ก่อนหรือหลัง มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่า สิ่งเร้าดึงดูด ความสนใจ ความตั้งใจมากน้อยเพียงใด หรือไม่ ลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีดังนี้

2.1 สิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความสนใจและความตั้งใจ ได้แก่คุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้าที่จะทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง ซึ่งถ้าสิ่งเร้ามีคุณสมบัติและลักษณะที่สนองธรรมชาติในการรับรู้ของคนเรา ก็จะทำให้มีความตั้งใจในการรับรู้ดีขึ้น

2.1.1 ขนาดความเข้มข้นหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้ามีความเข้มข้นมาก ก็รับรู้ได้มาก บังเกิดการรับรู้ได้ชัดเจน ความชัดเจน ของสิ่งที่มองเห็นก็ดี ความดังของเสียงก็ดี การสัมผัสทางผิวหนังอย่างหนักก็ดี กลิ่นที่ฉุนจัดก็ดี เหล่านี้เป็น ความเข้มข้น ที่ทำให้เกิด ความรู้สึกจากการสัมผัสที่จัดแจงทั้งสิ้น ในสิ่งเร้า ชนิดเดียวกันบุคคลจะเลือก รับรู้สิ่งเร้าที่มีความเข้มข้นมากกว่า ก่อนสิ่งที่มีความเข้มข้น น้อยกว่า

2.1.2 ความเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีการเปลี่ยนแปลง จะดึงความตั้งใจ ได้ดีกว่าสิ่งเร้า ที่ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง สิ่งเคลื่อนไหวดึงความตั้งใจได้ดีกว่าของที่อยู่ในลักษณะหยุดนิ่ง ภาพยนตร์ มีประสิทธิภาพในการทำให้คนตั้งใจดูได้ มากกว่าภาพนิ่ง แฉงไฟโฆษณาที่มีไฟกระพริบ หรือเปลี่ยน ที่กระพริบเหมือนวิงวนอยู่เสมอ ย่อมได้รับความสนใจมากกว่า ไฟดวงที่เปิด อยู่เฉย ๆ เรายืนบนตึก 10 ชั้น จะเห็นรถที่กำลังวิ่งอยู่ในถนน ได้ง่ายกว่าคนที่จอดอยู่เฉย ๆ ตึกตาโหลานเรียกร้องความสนใจได้ดีกว่า ตัวที่ตั้งอยู่ เฉย ๆ บนโต๊ะ

2.1.3 การกระทำซ้ำ ๆ ของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นซ้ำซาก เรียกร้องให้เราสนใจ ได้มาก

2.1.4 ความกว้างขวางหรือขนาดของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้ามีขอบเขตจำกัดเกินไป เราก็รับสัมผัสได้ยาก เรา จะรับสัมผัสได้ดี ถ้าสิ่งเร้ามีขนาด หรือมีอาณาเขตกว้างขวางพอสมควร สิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่ น่าสนใจกว่าที่มี ขนาดเล็ก เช่นคนอ้วนใหญ่คนมักจะมีมองป้ายโฆษณา ที่มีขนาดใหญ่ย่อมดึงดูดความสนใจได้มากกว่าป้าย โฆษณาที่มีขนาดเล็ก ๆ

2.1.5 ความแปลกใหม่ สิ่งเร้าที่ไม่เป็นไปตามปกติทำให้เกิดความตั้งใจมากกว่า

2.1.6 ความคงทน สิ่งเร้าที่เร้าในระยะเวลาสั้นจะทำให้เรารับสัมผัสได้ยาก เราจะรับสัมผัสได้ ถ้าสิ่ง เรานั้นเร้าอยู่นานพอสมควร

2.1.7 ระยะทาง เป็นระยะทางพอสมควร ไม่ใกล้หรือไกลเกินไป

2.1.8 ลักษณะการตัดกัน (Contrast) ของสิ่งเร้า ตามปกติภาพ (Figure) ควรให้สีเด่นขึ้นพื้น (Ground) สีจางลง สิ่งเร้าที่ตัดกัน จะดึงดูดความสนใจ ได้มากกว่าสิ่งที่คล้ายคลึงกัน การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ใช้ ตัวอักษรขนาดโตกว่าปกติ และหรือใช้สีต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน

2.1.9 สี แต่ละสีมีประสิทธิภาพในการดึงดูดสายตาได้ต่างกัน สีที่เกิดจากคลื่น ช่วงยาว

2.2 การจัดลักษณะหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้า

พวก Gestalt Psychologis เช่น เวอร์ธไธเมอร์ (Wertheimer) และกอฟฟ์กา (Koffka) ได้ให้ความสนใจกับ Perception อย่างมาก ได้ให้หลักเกณฑ์ในการที่คนเรามีแนวโน้มที่จะจัดภาพที่มองเห็น โดยจัดกลุ่มวัตถุเรียง ตามกฎ 4 ประการดังต่อไปนี้

2.2.1 กฎแห่งความคล้ายคลึง (the law of Similarity) ว่าสิ่งใดก็ตามที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือ มีลักษณะสำคัญร่วมกัน อาจเป็นรูปร่าง หรือขนาดหรือสีเหมือนกันคนเรียมักจะรับรู้ร่วมกันเป็นสิ่งเดียวกัน รับรู้

ว่าเป็นพวกเดียวกัน กล่าวคือจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น นักฟุตบอลที่แต่งกายเหมือนกัน ถูกจัดเป็นพวกเดียวกัน เราจะรับรู้ภาพที่แล่นนี้ในแบบเรียงเป็นแถวนอน (Rows) มากกว่าในแนวตั้ง (Columns) เราจะรับรู้ว่ามีอยู่ 2 พวก คือ ตัวอักษร ก และตัวเลข 1 เพราะเราพิจารณาความคล้ายคลึงเป็นหลัก

2.2.2 กฎแห่งความใกล้ชิด หรืออยู่ภายในขอบเขตที่ใกล้เคียงกัน (The law of Proximity) ว่าสิ่งที่อยู่ใกล้กันคนเรามักจะรับรู้ว่ามี ความเกี่ยวข้องกันมากกว่า สิ่งที่เหมือนกัน แต่อยู่ไกลกันออกไป คนเรามีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งที่ใกล้กันให้เป็นภาพเดียวกัน หรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน พวกเดียวกัน

2.2.3 กฎแห่งความสมบูรณ์ หรือกฎแห่งความสิ้นสุด (The law of Closure) เป็นไปตามแนวคิดของ Gestalt Psychology ที่ว่า มนุษย์เรารับรู้เป็นส่วนรวม มากกว่าที่จะรับรู้ เป็นส่วนย่อย ๆ ส่วนรวมมีความสำคัญมากกว่าสิ่งที่ย่อยที่มารวมกันและการรับรู้ประเภทนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์เดิม จิตใจของคนเราจะรู้สึกผิดปกติเมื่อมองเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ขาดตกบกพร่องไปจากสิ่งที่เราคิด และความคิดของเรา ก็จะหลอกให้เรา รับรู้ว่ามีเต็มสมบูรณ์โดยที่เราไม่ได้ตั้งใจ

2.2.4 กฎแห่งความต่อเนื่อง (The law of Good Continuation) ถ้าไม่มีอะไรมาขัดขวางแล้ว คนเรามักจะรับรู้ในลักษณะเดียวกัน ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ ถ้าเราเห็นเส้นตรงตั้งแต่ต้น เราก็มักสรุปเอาว่า มันเป็นเส้นตรงตลอด ความต่อเนื่อง (Continuity) เกิดจากสิ่งเร้ามีทิศทางไปทางเดียวกัน

2.3 การรับรู้เกี่ยวกับระยะทางหรือความลึก (Distance of Depth perception) มนุษย์เรานอกจากจะรับรู้ภาพ 2 มิติบน แผ่นกระดาษแล้ว ยังสามารถรับรู้ภาพที่มี 3 มิติด้วย คือ สามารถรับรู้ระยะทางหรือความลึกได้จากภาพ ความสามารถนี้เกิดจาก การเรียนรู้ของมนุษย์ นักจิตวิทยาใช้วิธีการต่าง ๆ ทาง Monocular cues หลาย ๆ อย่าง เพื่อให้สามารถทราบระยะทางของสิ่งนั้น ๆ สิ่งที่จะช่วยให้เราทราบเกี่ยวกับเรื่องความลึก ประกอบไปด้วย

2.3.1 ตำแหน่งที่เหลื่อมกัน Super position of the objects คือการที่วัตถุหนึ่งบัง (วางซ้อน) หรือทับส่วนใดส่วนหนึ่งของวัตถุอีกอันหนึ่ง เราจะรู้สึกกว่าวัตถุที่ถูกทับอยู่ห่างออกไป ภาพของวัตถุแรกจะเป็นภาพที่ใกล้กว่าวัตถุหลัง

2.3.2 ภาพทิวทัศน์ที่เห็นไกล (Perspective) หมายถึงสิ่งที่อยู่ห่างออกไป เราจะรู้สึกกว่าขนาดของมันค่อย ๆ เล็กลง ๆ

2.3.3 แสงและเงา (Light and Shadow) แสงและเงาช่วยในการรับรู้เกี่ยวกับความลึกของภาพ ช่วยทำให้ภาพเป็นสามมิติ โดยทำให้ภาพนั้นเว้าเข้าไปหรือนูนเด่นออกมา

2.3.4 การเคลื่อนที่ (Movement) เราสามารถใช้การเคลื่อนที่หาความสัมพันธ์ (Relative Motion) มาเป็นเครื่องตัดสินระยะวัตถุได้ เช่น เวลาเรานั่งรถไฟ เราจะเกิดความรู้สึกเหมือนว่าวัตถุที่อยู่ใกล้เคลื่อนที่ใน

ทิศทางตรงกันข้ามกับตัวเรา แต่วัตถุที่อยู่ไกล ๆ รู้สึกว่าเหมือนเคลื่อนไหวตามตัวเรา ทิศทางเคลื่อนที่ของวัตถุจึงมีส่วนช่วยในการตัดสินระยะทางใกล้ไกลได้

ความผิดพลาดของการรับรู้ เกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการ เนื่องจาก

1. สภาวะบางประการของสิ่งเร้า คนปกติอาจรับรู้ผิดพลาดเพราะภาวะของสิ่งเร้าหรือเนื่องจากคุณสมบัติของสิ่งเร้า หรือส่วนประกอบที่แตกต่าง หรือความเชื่อที่บุคคล มีต่อการรับรู้

2. ความเชื่อที่ผิด ๆ (Delusions)

3. ความไม่สมบูรณ์ของประสาทและอวัยวะสัมผัส ภาวะของอินทรีย์ของผู้รับรู้ผิดไป

4. อุทานของตนเอง เช่น ไปป่าล่าสัตว์เห็นคนตะค่อม ๆ นึกว่าแก๊ง เอาปืน ยิง โป้งเข้าให้

5. การแปลสัมผัสผิด เพราะประสบการณ์น้อยมีความรู้ไม่พอ

6. บุคลิกภาพอุปนิสัย และเจตคติ (Attitude) คนมองโลกในแง่ดี มักเห็นส่วนดีของสิ่งเร้ามากกว่าที่จะมองเห็นส่วนเสียของมัน แต่คนที่มองโลกในแง่ร้ายมักมองไม่เห็นส่วนดี ถ้าเรามีเจตคติไม่ดีต่อหัวหน้า เขาพูดตั้งที่ว่าดู ถ้าเรามีเจตคติที่ดี เราก็ว่าพูดตั้งฟังชัดดี

7. ความต้องการ คนที่มีความต้องการแตกต่างกัน ถ้าถูกเร้าด้วยสิ่งเร้าเดียวกันก็อาจเกิดการรับรู้ต่างกัน คนที่กำลังหิวกับ คนที่กำลังอิ่ม จะมีการรับรู้ต่อร้านอาหารต่างกัน คนที่กำลังหางานทำจะเงี่ยหูฟัง เมื่อได้ยินข่าวว่าที่ไหนรับเข้าทำงาน

8. อารมณ์ เป็นตัวแปรทำให้การรับรู้ผิดพลาดได้ ขณะอารมณ์เสียใครมาพูดจาดิตต่ออะไรด้วย อาจไม่รับรู้หรือรับรู้ไปทางลบ แต่ถ้าอารมณ์ดี อะไร ๆ ก็รับรู้ไปในทางดีหมด

9. ความใส่ใจ (Attention) คือ ความตั้งใจเลือกเฟ้นรับรู้เฉพาะสิ่งที่ตรงกับความต้องการหรือความสนใจของเรา ครูพลเวลาอ่าน หนังสือพิมพ์ มักเฟ้นหาข่าวเกี่ยวกับกีฬา ครูประวัติศาสตร์ชอบอ่านเหตุการณ์ ปัจจุบัน นักเรียนมักจะอ่าน และจำตรงที่ครูบอกว่า จะออกสอบมากกว่าที่อื่น และจะจำได้ดีเมื่ออ่านตอนใกล้ ๆ จะสอบในกลุ่มคนมากมายเรามักจะมองหาและเห็นแต่พรรคพวก ลูกศิษย์ของเรา

10. วัฒนธรรม เป็นกรอบของการอ้างอิง (Frames of Reference) ในยุโรปกับในเมืองไทยรับรู้เรื่องการหย่าร้าง กอดจูบในที่ สาธารณะแตกต่างกัน

11. มองในแง่มุม ทิศทาง บรรยากาศต่างกันจะเห็นตรงกัน

กระบวนการรับรู้ (perception)

การรับรู้เป็นกระบวนการนำความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเข้าสู่สมอง โดยผ่านอวัยวะสัมผัส (ensory organ) สมองจะเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นไว้เป็นประสบการณ์ เพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดมโนภาพหรือความคิดรวบยอด (concept) และทัศนคติ (attitude) ในการเปรียบเทียบหรือถ่ายทอดความหมายกับสิ่งเร้าใหม่ที่จะรับรู้ต่อไป ดังนั้นการรับรู้และการเรียนรู้จึงมีความเกี่ยวข้องกัน ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

อวัยวะสัมผัส (sensory organ)

มนุษย์เรารับรู้จากการสัมผัสโดยอาศัยอวัยวะสัมผัส (reception) ดังนี้

1. ตาให้ความรู้สึกรู้จากการเห็น เรียกว่า จักษุสัมผัส
2. หูให้ความรู้สึกรู้จากการได้ยิน เรียกว่า โสตสัมผัส
3. จมูกให้ความรู้สึกรู้จากการได้กลิ่น เรียกว่า ฆานสัมผัส
4. ลิ้นให้ความรู้สึกรู้จากการร่ำรส เรียกว่า ชิวหาสัมผัส
5. ผิวหนังให้ความรู้สึกรู้จากการสัมผัส เรียกว่า การสัมผัส

องค์ประกอบของกระบวนการรับรู้

การรับรู้ข่าวสารของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. อาการรับสัมผัส หมายถึง อวัยวะรับสัมผัสต่าง ๆ ได้รับกระตุ้นจากสิ่งเร้าแล้วจะแปลความหมายโดยอาศัยประสบการณ์เข้ามาช่วย

2. การแปลความหมายของอาการสัมผัส การแปลความหมายของสิ่งเร้าที่รับเข้ามาจะถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

ปัจจัยทางด้านสรีระ (physiological factor) เป็นขีดจำกัดความสามารถของอวัยวะรับสัมผัสที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น ขนาดของสิ่งเร้า ความถี่หรือของอวัยวะรับสัมผัส เป็นต้น

ปัจจัยทางจิตวิทยา (psychological factor) เนื่องจากสิ่งเร้าที่มากกระทบกับอวัยวะรับสัมผัสมีมาก มนุษย์จะเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งเร้าที่มีความหมาย แต่การรับร่าดังกล่าวจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้าน จิตวิทยา เช่น

ความตั้งใจ โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น ความเปลี่ยนแปลง ความแปลกใหม่ ขนาดและความเข้ม การกระทำซ้ำ เคลื่อนไหว เป็นต้น

สติปัญญา ทำให้บุคคลเข้าใจเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ได้ช้า หรือรวดเร็วต่างกัน

ความระวังระไว เป็นความคล่องแคล่วหรือไวต่อการรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ

คุณภาพของจิตใจ ความเหนื่อยล้า หรือความแจ่มใสของจิตใจย่อมมีผลกระทบต่อความเข้าใจสิ่งเร้า ต่าง ๆ ได้

บุคลิกภาพ ผู้ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยชอบสังคมนับกับผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมักจะรับรู้สิ่งในทางตรงข้าม เสมอ

3. ประสบการณ์เดิม บุคคลจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการคาดคะเน หรือตั้งสมมุติฐานไว้ก่อน เมื่อ ได้รับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นแล้ว ประสบการณ์เดิมที่เคยมีมาก่อนจะช่วยให้สามารถยืนยันการคาดคะเนได้ หรือทำการ แก้ไขการคาดคะเนเสียใหม่ กรณีสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่เข้มแข็งกว่าและสามารถพิสูจน์ได้ว่าประสบการณ์นั้นผิดพลาด อย่างแน่นอน (ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ, 2529 : 93-97)

อิทธิพลของสิ่งเร้าที่มีต่อการรับรู้

1. สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะดังนี้

1.1 ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งเร้า การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอย่อมดึงดูดความสนใจและเอาใจใส่ ต่อสิ่งเร้านั้น

1.2 การเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวจะช่วยกระตุ้นเรตินาในนัยน์ตาทำให้เกิดพลังงาน ประสาทสมอง

1.3 ขนาดของสิ่งเร้า วัตถุที่มีขนาดผิดปกติ เช่นใหญ่มาก หรือเล็กมาก ย่อมได้รับความสนใจ มากกว่าวัตถุที่มีขนาดปกติ

1.4 การเกิดซ้ำซากของสิ่งเร้า การเกิดซ้ำซาก หมายถึง การตอกย้ำด้วยความเข้มข้นหรือจังหวะ ที่แตกต่างกัน มิฉะนั้นแล้วเกิดการซ้ำซากบ่อยครั้งจะทำให้ขาดความเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้น ได้เหมือนกัน

1.5 ความเข้มข้นหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีความเข้มข้นสูงกว่าปกติย่อมดึงดูด ความสนใจได้ดีกว่าสิ่งเร้าปกติธรรมดา

- 1.6 องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น สี ความถี่ของเสียง ความแปลกใหม่ เป็นต้น
2. สิ่งเร้าภายใน
  - 2.1 ความต้องการ เมื่อมนุษย์เกิดความต้องการอะไรมักจะเอาใจใส่ในสิ่งนั้น ๆ อยู่เสมอและกลายเป็นจุดเน้นของการรับรู้
  - 2.2 คุณค่าและความสนใจ บุคคลจะสนใจกับสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อตนเอง บางครั้งก่อให้เกิดความต้องการและความหวังที่จะรับรู้ในสิ่งนั้นๆ ด้วย ความตั้งใจและสนใจ
3. คุณลักษณะของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ
  - 3.1 สิ่งเร้าที่มีโครงสร้างหรือแบบแผน ได้แก่ สิ่งเร้าที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
  - 3.2 สิ่งเร้าที่ไม่มีโครงสร้างหรือแบบแผน ได้แก่ สิ่งเร้าที่มีลักษณะกำกวม ไม่ชัดเจน

หลักการรับรู้สำหรับการศึกษา

1. การรับรู้จะพัฒนาตามวัยและความสามารถ ที่จะรับรู้สิ่งภายนอกอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. การรับรู้โดยการเห็นจะก่อให้เกิดความเข้าใจดีกว่า การได้ยินและประสาทสัมผัสอื่น ๆ ดังนั้น การเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสได้มากจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ลักษณะและวิธีการรับรู้ของแต่ละคน จะแตกต่างกันตามพื้นฐานของบุคลิกภาพ และจะแสดงออกตามที่ได้รับรู้และทรงสนะของเขา
4. การเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อม จะเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน

2. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

2.1 ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” มีต้นกำเนิดมาจากภาษากรีกเมื่อประมาณ 2,000 กว่าปีล่วงมาแล้วว่าหมายถึง การปกครองโดยหมู่ชนหรือประชาชน การปกครองแบบนี้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า Demos ซึ่งแปลว่า ประชาชน สำหรับภาษาไทย คำว่าประชาธิปไตยมาจากคำ 2 คำ คือ “ประชา” ซึ่งหมายถึง ประชาชน และ “อธิปไตย” ซึ่งหมายถึง อำนาจอสูงสุด ดังนั้นคำว่า “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอสูงสุด (ศิริ พรหมดี, 2539 : 45)

ความหมายต่างๆของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นภายหลัง อาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือความหมายที่แคบและความหมายที่กว้าง ในความหมายที่แคบถือว่า “ประชาธิปไตย” เป็นแต่เพียงรูปแบบการปกครองแบบหนึ่งเท่านั้น แต่มีลักษณะพิเศษ คือ ประชาชนของแต่ละประเทศมีสิทธิ อำนาจและโอกาสที่จะเข้าควบคุมกิจการทางการเมืองของชาติ หรือพูดให้เข้าใจง่าย คือ ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง ส่วนในความหมายที่กว้าง “ประชาธิปไตย” ไม่ควรจะมี ความหมายเพียงเท่าที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น แต่ น่าจะหมายถึงปรัชญาของสังคม มนุษย์หรือวิถีชีวิตที่ยึดอุดมคติและหลักการบางประการซึ่งกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในกิจการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีค่าที่ได้รับการกล่าวอ้างอย่างกว้างขวางว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2538 : 5-9)

จากความหมายที่ได้นำเสนอมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าประชาธิปไตย คือ รูปแบบการปกครองรูปแบบหนึ่ง ที่ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเองด้วยวิธีการต่างๆทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงแค่ว่ารูปแบบการปกครองหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต และแบบแผนการดำเนินชีวิตในสังคมด้วย

หากจะพูดถึงคำว่า “ประชาธิปไตย” การจะกล่าวถึงความหมายเพียงอย่างเดียว อาจจะอธิบายคำนี้ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งไม่ได้ เนื่องจากคำว่า “ประชาธิปไตย” นั้น เป็นทั้งรูปแบบและวิถีชีวิต อีกทั้งยังมีหลักการต่างๆที่พึงยึดถือในระบอบการปกครองนี้

2.2 รูปแบบของประชาธิปไตย

รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยสามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (ประจักษ์ พันธุ์เพชร, 2542 : 75-79)

2.2.1 รูปแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) หรือแบบคณะรัฐมนตรี (Cabinet System) ประมุขของรัฐเป็นเพียงผู้ปกครองในนาม เพราะการใช้อำนาจปกครองที่แท้จริงเป็นของรัฐบาล ประมุขของรัฐอาจเป็นกษัตริย์หรือพระราชินี เช่น ในประเทศอังกฤษ หรือพระมหากษัตริย์ เช่น ในประเทศญี่ปุ่น จึงอาจเรียกได้ว่า ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือประชาธิปไตยที่พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และในบางประเทศอาจมีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกสรรตามรัฐธรรมนูญของประเทศเป็นประมุข เช่น ประเทศอินเดีย และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น การจัดตั้งรัฐบาลใช้ระบบเสียงข้างมากของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกมาโดยตรง แล้วมีมติสนับสนุนบุคคลหนึ่งบุคคลใดขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหาร แล้วนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้คัดเลือกบุคคลขึ้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นคณะรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร โดยการรับรองและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะของคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลจะต้องอยู่บนหลักการ “การรับผิดชอบร่วมกัน” คือ คณะรัฐมนตรีจะต้องรับผิดชอบต่อ

การบริหารของรัฐมนตรีทุกคนที่ร่วมคณะรัฐบาล และจากการที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้เลือกสรรและแต่งตั้งรัฐมนตรีร่วมคณะ เพราะฉะนั้นหากนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดอำนาจลงด้วยเหตุผลใดก็ตามย่อมส่งผลให้รัฐมนตรีทั้งคณะต้องสิ้นสภาพลงด้วยเช่นกัน ฝ่ายนิติบัญญัติอาจประกอบด้วยสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร หรือสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎรหรือสภาล่าง กับวุฒิสภาหรือสภานบน หน้าทีของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ การออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายที่คณะรัฐบาลได้แถลงไว้กับรัฐสภาก่อนเข้ารับตำแหน่ง แต่ในขณะเดียวกันฝ่ายบริหารก็สามารถควบคุมฝ่ายนิติบัญญัติได้โดยการยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ เป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนตัดสินใจว่าฝ่ายบริหารหรือฝ่ายขอลิปรายเป็นผู้ทำตามเจตนารมณ์ของประชาชน การปกครองในรูปแบบนี้จึงเป็นการปกครองที่อำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ฝ่ายตุลาการจะมีลักษณะค่อนข้างจะอิสระจากอำนาจอื่นใด เป็นการประกันถึงความยุติธรรมในการตัดสินใจคดีความต่างๆ

2.2.2 แบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) ประมุขของรัฐ คือ ประธานาธิบดี เพราะฉะนั้นประธานาธิบดี จึงเป็นทั้งประมุขของรัฐ และหัวหน้าฝ่ายบริหารหรือหัวหน้ารัฐบาล ในขณะเดียวกัน การที่ประธานาธิบดีได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนทำให้การปกครองบทบาทของรัฐสภามีน้อยกว่าในการปกครองรูปแบบรัฐสภา การดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับเสียงข้างมาก ในสภาผู้แทนราษฎร แต่ขึ้นอยู่กับคะแนนนิยมของประชาชนทั้งประเทศที่มีต่อตัวประธานาธิบดี เพราะการขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงหรือทางอ้อม ซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งคณะผู้เลือกตั้งประธานาธิบดี ไม่ใช่การขึ้นมาโดยเสียงสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎร เพราะฉะนั้นบางครั้งประธานาธิบดีอาจสังกัดพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ คณะรัฐบาล ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี อันเป็นบุคคลที่ประธานาธิบดีเลือกสรรและแต่งตั้งโดยความเห็นชอบจากรัฐสภา ทำหน้าที่บริหารและกำหนดนโยบายตามกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้น แต่สมาชิกรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติจะมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี อันเป็นฝ่ายบริหารในขณะเดียวกันไม่ได้ ซึ่งแตกต่างไปจากระบบรัฐสภา ฝ่ายนิติบัญญัติอาจเป็นระบบสภาเดียวหรือสองสภาก็ได้ แล้วแต่รัฐธรรมนูญของประเทศนั้นกำหนดไว้ อำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ คือการออกกฎหมาย ส่วนการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารจะมีขอบเขตอำนาจน้อยกว่าในระบบรัฐสภา วาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมักจะอยู่ครบวาระที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ เพราะประธานาธิบดีไม่มีสิทธิยุบสภา และสภานิติบัญญัติก็ไม่มีสิทธิเปิดอภิปรายคณะรัฐบาลเช่นกัน จากการแบ่งอำนาจการปกครองอย่างเด็ดขาดทำให้วาระของฝ่ายบริหารไม่ได้ขึ้นกับวาระของฝ่ายนิติบัญญัติแต่ประการใด ฝ่ายตุลาการจะมีอิสระจากการครอบงำของฝ่ายอื่นเช่นเดียวกับระบบรัฐสภา ทั้งนี้เพื่อเป็นสถาบันในการธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริง

ลักษณะของการปกครองรูปแบบประธานาธิบดีจะเป็นการแบ่งอำนาจอธิปไตยค่อนข้างชัดเจนกว่าการปกครองในรูปแบบรัฐสภา อำนาจทั้งสามจึงมีลักษณะ การประสานงานและการตรวจสอบซึ่งกันและกัน (Checks and Balances)

2.2.3 แบบกึ่งรัฐสภา-กึ่งประธานาธิบดี (Semi-Parliamentary or Semi-Presidential Democracy) เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศสตั้งแต่ปี ค.ศ. 1958 โดยกำหนดให้ตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ทำให้ประธานาธิบดีมีอำนาจเสมือนหนึ่งเป็นหัวหน้ารัฐบาลด้วย คือ มีลักษณะคล้ายรูปแบบประธานาธิบดี และในขณะเดียวกันมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารคล้ายรูปแบบรัฐสภา แต่นายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเป็นอำนาจของประธานาธิบดีตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นในทางปฏิบัติแล้วนายกรัฐมนตรีจึงคล้ายกับรองประธานาธิบดีมากกว่าที่จะอยู่ในบทบาทของหัวหน้าฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน ทำหน้าที่ในการออกกฎหมาย และควบคุมการบริหารงานของคณะรัฐมนตรี โดยการตั้งกระทู้ถาม เปิดอภิปรายทั่วไป หรือเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่มีสิทธิที่จะทำเช่นนี้กับประธานาธิบดีได้ ประธานาธิบดีมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ โดยความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี ประธานสภาสูง และประธานสภาล่าง ยกเว้นในกรณีพิเศษที่ให้อำนาจกับประธานาธิบดีที่จะยุบสภาได้แม้ไม่ได้รับความเห็นชอบจากบุคคลข้างต้น ซึ่งถือเป็นกรณีพิเศษ แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีได้ ฝ่ายตุลาการจะมีสภาพตุลาการชั้นสูง เป็นองค์กรสูงสุด มีประธานาธิบดีเป็นประธานและสมาชิกของสภาที่มาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีทำหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการแต่งตั้งผู้พิพากษาระดับสูง

2.3 วิธีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีผู้เสนอแนวทางปฏิบัติตนให้มีวิธีชีวิตแบบประชาธิปไตยโดยมีหลักอยู่ 3 ประการ คือ (สาโรช บัวศรี, อ้างถึงใน สุนีย์ ธีรรุฬห์, 2547 : 42-44)

2.3.1 การวาทกรรม คือ ทุกคนต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนเคารพในความคิดของผู้อื่น ทุกคนยอมแสดงความคิดออกมาได้โดยไม่ล่วงเกินความคิดของผู้อื่น ย่อมทำให้มีการให้ออกาสและความเคารพแก่ความคิดเห็นของคนทุกคน การวาทกรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกได้ดังนี้ มีความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งแสดงออกโดยการให้ความร่วมมือกับสถาบันที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เช่น เข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญของชาติตามบทบาทหน้าที่ของตน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ฯลฯ มีความเคารพซึ่งกันและกันทางกาย แสดงออกด้วยการทักทาย ให้เกียรติแก่ผู้อื่น เคารพผู้อาวุโสกว่า การให้การต้อนรับ การแสดงความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันมีความเคารพกันทางวาจา พูดยาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดที่เหมาะสมตามฐานะของตนและ

บุคคล พุดจาสุภาพไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด ไม่พูดสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน รู้จักรักษาความลับ ไม่นินทาไม่โกหก หลอกลวง มีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น คือไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา รู้จักเคารพในสิทธิของคนที่มาก่อน หลัง รู้จักขออนุญาตและขอขอบคุณเมื่อจำเป็นต้องล่วงล้ำสิทธิผู้อื่น มีความเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพในกฎ ระเบียบ วัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ของสังคม และกฎหมายของประเทศ

2.3.2 สามัคคีธรรม คือ ผู้ใดมีความสามารถในทางใดก็อาสาแบ่งงานไปทำ ไม่บ้ายเบี่ยง หลีกเลียง ร่วมมือกันทำงานตามอัธยาศัยและประสานงานกันหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนซึ่งได้ร่วมกันวางไว้แล้วไม่มีใครคือคั่ง กลั่นแกล้งเนื่องจากเห็นแก่ตัว สามัคคีธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้ การรู้จักประสานประโยชน์โดยถือเอาประโยชน์ส่วนรวม เริ่มตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน และชาติเป็นสำคัญ รู้จักทำงานอย่างสันติวิธี รู้จักการประนีประนอมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมเป็นใหญ่ มีการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อหมู่คณะ มีการร่วมมือในการทำงานโดยทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันตั้งแต่บุคคล 2 คนขึ้นไป ในการร่วมกันทำงานใช้กระบวนการกลุ่มทำงาน มีการกำหนดบทบาทสมาชิกกลุ่ม วางแผนการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มีความสามัคคี รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ทั้งในบ้าน ชุมชน รวมทั้งสถาบัน องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.3.3 ปัญญาธรรม คือ อาศัยปัญญาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว และชี้ทางเป็นหางเสือ บุคคลจะเป็นพลเมืองดีได้ก็ต่อเมื่อมีปัญญาและมีศีลธรรม ดังนั้นคนในสังคมประชาธิปไตยต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการศึกษาดีพอสมควรเพื่อจะได้เป็นผู้มีปัญญาธรรม ปัญญาธรรม ก่อให้เกิดความรักชาติ มีความรู้ความเข้าใจ ความศรัทธา และความเชื่อมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เป็นผู้ใช้สติปัญญาและใช้เหตุผลความถูกต้องในการตัดสินใจ ปัญหาทั้งปวง ซึ่งหมายถึง การเป็นผู้คิดเป็น พฤติกรรมปัญญาธรรมมีความสำคัญมาก เพราะยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร การรู้จักวิเคราะห์ข่าวสารต่างๆ การติดตามข่าวความเคลื่อนไหวการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้วนำมาใคร่ครวญให้ถี่ถ้วน ต้องฟังข้อมูลจากแหล่งข่าวหลายๆแหล่ง ทั้งในประเทศ ต่างประเทศ ยอมรับและเชื่อข่าวจากแหล่งเดียวกันในทันทีทันใด ให้ใช้ข้อมูลหลายๆทาง และทำใจให้เป็นกลาง ก่อนตกลงใจเชื่อจึงจะเป็นพฤติกรรมของผู้รู้จักคิด โดยใช้ข้อมูลหลายๆด้าน คือ ข้อมูลของตนเอง ข้อมูลของสังคม สิ่งแวดล้อมและข้อมูลวิชาการ ข้อมูลของตนเอง คือ ความถนัด ความสนใจ ทักษะต่างๆของตนเอง วิถีเพศ สุขภาพอนามัย ฯลฯ ข้อมูลของสังคมสิ่งแวดล้อม คือ ครอบครัว เพื่อน ชุมชน ค่านิยม ความเชื่อต่างๆของคนในสังคม ฯลฯ ข้อมูลวิชาการ เป็นข้อมูลที่พัฒนาความรู้มากขึ้นเรื่อยๆมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ต้องรู้คือ ความรู้ข่าวสารทางวิชาการ ข่าวสารของบ้านเมือง องค์กร และชุมชนที่เกี่ยวข้อง การใช้ข้อมูลหลายๆด้านมาไตร่ตรองใคร่ครวญจะทำให้เป็นผู้ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับฟังความ

คิดเห็นของผู้อื่น และตัดสินใจปัญหาโดยไม่ใช้เสียงข้างมาก แต่เป็นพฤติกรรมใช้ปัญญาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ยอมเสียสละประโยชน์ของตนเองและกลุ่มผลประโยชน์ของตนเอง เพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม

2.4 หลักการของประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สมบัติ ชำรงค์ชัยวงศ์, 2543 : 247-249)

2.4.1 หลักอธิปไตยของปวงชน ประชาชนจะต้องเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เพื่อให้การปกครองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของประชาธิปไตยโดยใช้อำนาจกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง อำนาจในการกำหนดตัวผู้ปกครองหมายรวมถึงทั้งการเลือกตั้งและการถอดถอน การกำหนดตัวผู้ปกครอง คือ สัญลักษณ์ของการปกครองโดยประชาชน

2.4.2 หลักเสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเคารพในเสรีภาพของประชาชน หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน คือ การไม่ละเมิดซึ่งกันและกันเพื่อประกันความเสมอภาคในการใช้เสรีภาพของประชาชน หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วยเสรีภาพทางการเมือง เช่น เสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้งและถอดถอนผู้ปกครอง เสรีภาพการในการคิด การพูด การเขียน การวิพากษ์วิจารณ์ เสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานต่างๆของรัฐบาล หรือเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เป็นต้น โดยนอกจากเสรีภาพทางการเมืองแล้ว ยังต้องมีเสรีภาพในด้านอื่นๆด้วย เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการถือครองทรัพย์สิน เป็นต้น

2.4.3 หลักความเสมอภาค ระบอบประชาธิปไตยยอมรับในความแตกต่างของมนุษย์ในเรื่องความสามารถ เพราะความสามารถของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม ซึ่งเป็นธรรมชาติเหนือการควบคุม แต่ระบอบประชาธิปไตยเชื่อว่าถ้ามนุษย์มีความเสมอภาค แม้ว่าจะมีความสามารถที่ต่างกัน มนุษย์ก็จะสามารถดำรงชีวิตที่ดีร่วมกันได้ ความเสมอภาคในโอกาสนั้น หมายถึง การที่ประชาชนมีโอกาสทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลได้

2.4.4 หลักกฎหมาย ระบอบประชาธิปไตยถือว่าชนชั้นใดกำหนดกฎหมายก็ยอมเพื่อประโยชน์ของชนชั้นนั้น ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน ก็ต่อเมื่ออำนาจในการกำหนดกฎหมายเป็นของประชาชนนั่นเอง เพราะประชาชนยอมไม่บัญญัติกฎหมายทำลายผลประโยชน์ของตน ดังนั้นหลักกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยต้องมีที่มาจากอำนาจอธิปไตยของปวงชน และกฎหมายนั้นต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ

2.4.5 หลักเสียงข้างมาก ในการตัดสินใจต่างๆ การที่จะได้เสียงเอกฉันท์คงเป็นไปได้ยาก แต่เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จึงได้มีการกำหนดให้ใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ในการใช้หลักเสียงข้างมากนั้น เสียงข้างมากจะต้องให้ความเคารพต่อเสียงข้างน้อยด้วย เพราะ

เสียงข้างน้อยจะทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ตรวจสอบการตัดสินใจของเสียงข้างมากว่าทำไปเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือไม่ หากเสียงข้างมากลงมติขัดต่อประโยชน์ของประชาชนแบบพวกมากลากไป ประชาชนก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธมตินั้นได้ หากรัฐบาลไม่มีการเปลี่ยนแปลงประชาชนก็ย่อมจะมีสิทธิถอดถอนรัฐบาลได้ เพราะรัฐบาลไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้รวบรวมปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประชาธิปไตยไทย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

2.5.1 ปัจจัยการกล่อมเกลாதองการเมือง การกล่อมเกลาทองการเมือง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมเกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมืองและส่วนต่างๆของระบบการเมือง การกล่อมเกลาทองการเมืองได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นยอมรับกันว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในทางการเมืองแท้ที่จริงแล้วถูกกำหนดโดยพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าตัวองค์กรหรือสถาบัน และพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะพฤติกรรมทางการเมืองจะสนับสนุนการเมือง ระบบการเมืองในรูปของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ ส่วนสำคัญนั้นต้องขึ้นอยู่กับองการกล่อมเกลาทองการเมือง โดยทั่วไปการกล่อมเกลาทองการเมืองมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ประการแรกก็คือทำให้ประชาชนมีทัศนคติ ความคิดความเข้าใจ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของระบบการเมือง ประการที่สองคือทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดี มีความจงรักภักดี มีความผูกพันต่อชาติของตน ซึ่งวิธีการกล่อมเกลาทองการเมืองนั้นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม วิธีการทางตรง ได้แก่ การเลียนแบบ การเรียนรู้จากความสำเร็จ การให้การศึกษาทองการเมือง และการมีประสบการณ์ทางการเมือง วิธีการทางอ้อม ได้แก่ การถ่ายโอนระดับบุคคล การฝึกปฏิบัติ และการสร้างข้อสรุปทั่วไป โดยมีสถาบันในการให้การกล่อมเกลาทองการเมืองที่สำคัญได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง (จุมพล หนิมพานิช , 2548 : 106-111) ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองก็ควรจะสอดคล้อง และเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อที่จะทำใหบุคคลมีพฤติกรรมที่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการกล่อมเกลาทองการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยได้

2.5.2 ปัจจัยด้านลักษณะนิสัยประจำชาติ ลักษณะนิสัยประจำชาติ หมายถึง ลักษณะนิสัยบางอย่างที่บุคคล ที่อยู่ภายในบริเวณใกล้เคียงกันได้เติบโตขึ้นมาในสังคมเดียวกัน ได้รับการอบรมลักษณะเดียวกัน และมีประสบการณ์อย่างเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและประพฤติปฏิบัติอย่างเดียวกันลักษณะนิสัยประจำชาติในสังคมแต่ละสังคมย่อมจะมีความแตกต่างกัน เพราะแต่ละสังคมมีลักษณะเฉพาะของตน เช่น ความแตกต่างด้านประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม ศาสนา และปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ที่สังคมนั้นได้เผชิญมา และเมื่อได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมา ก็จะได้รับความนิยมและกลายมาเป็นแบบการดำเนินชีวิต

ของคนทั่วไปในสังคม และต่อมาได้พัฒนากลายเป็นลักษณะนิสัยประจำชาติในสังคมไทยลักษณะนิสัยประจำชาติที่ได้มีศึกษามีประมวลกันไว้มีดังนี้

ลักษณะนิสัยประจำชาติที่ดี ได้แก่ รักอิสระปราศจากวิหิงสา รู้จักประสานประโยชน์ สุภาพ อ่อนโยน มีความเกรงใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส ใฝ่สัน โดย ใฝ่สันติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีประนอม ผ่อนสั้นผ่อนยาว ไม่ผูกพยาบาท รักถิ่นที่อยู่ และเป็นชาตินักรบลักษณะนิสัยประจำชาติที่ไม่ดี ได้แก่ การหย่อนระเบียบวินัย การเคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจมาก การขาดความมานะอดทน การขาดความสามารถในการทำงานเป็นคณะ ความอ่อนแอเมื่อขาดผู้นำ การชอบเสี่ยงโชคการพนัน การชอบสนุกทุกโอกาส การขาดความสามารถในการค้าธุรกิจ และการเชื่อไสยศาสตร์โหราศาสตร์ เป็นต้น จากลักษณะนิสัยที่กล่าวมา ลักษณะประจำชาติที่เกื้อกูลต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การรักอิสระ การรู้จักประสานประโยชน์ การรู้จักประณีประนอม ผ่อนสั้นผ่อนยาว แต่ก็มีลักษณะประจำชาติหลายลักษณะนิสัยที่ไม่เกื้อกูลต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การหย่อนในระเบียบวินัย การเคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจมาก ความอ่อนแอเมื่อขาดผู้นำ การขาดความมานะอดทน เป็นต้น ลักษณะนิสัยนั้นไม่ใช่สิ่งตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้สอดคล้องกับสังคม หรือระบอบการเมืองการปกครองได้ ดังนั้นจึงควรสร้างหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยประจำชาติให้เกื้อกูลต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และส่งเสริมรักษาลักษณะนิสัยที่ดีที่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไว้ต่อไป อย่างไรก็ตามการแก้ไขลักษณะนิสัยประจำชาติส่วนที่ไม่ดี ก็ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่ายและใช้เวลาอันรวดเร็ว เพราะลักษณะนิสัยในบางเรื่องการแก้ไขหรือการสร้างอาจใช้เวลายาวนาน ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือเป็นอุปสรรคอยู่หลายปัจจัย ลักษณะนิสัยประจำชาติที่ไม่ดีที่ควรจะมีการแก้ไขหรือควรจะมีการสร้างใหม่ให้เกื้อกูลหรือสนับสนุนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้แก่ การหย่อนหรือการขาดกฎระเบียบวินัย การเคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจ ความอ่อนแอเมื่อขาดผู้นำ การขาดความมานะอดทน เป็นต้น การหย่อนหรือการขาดระเบียบวินัย ในบรรดาลักษณะนิสัยประจำชาติ ลักษณะนิสัยนี้ถือว่าเป็นจุดบกพร่องกันมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้น่าจะสืบเนื่องมาจากการอบรมขัดเกลาทางสังคมหรือครอบครัวที่มักจะใจดี ไม่ค่อยเข้มงวดกวดขัน เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัว ในประเทศอื่นๆ จึงทำให้คนไทยชอบทำอะไรตามใจตนเอง ถือเอาความสะดวกสบายเป็นที่ตั้ง ดังนั้นคนไทยจึงเป็นคนขาดระเบียบวินัย ทั้งๆที่การมีวินัยนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นในระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยที่ขาดวินัยจะทำให้เกิดความผันผวนและบางครั้งไม่แตกต่างจากอนาธิปไตย การเคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจมาก โดยเฉพาะการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความจริงแล้วน่าจะเป็นลักษณะนิสัยที่ดีที่ทำให้การเมืองการปกครองมีเสถียรภาพ แต่ในการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องเหตุผล เรื่องของสิทธิเสรีภาพ เรื่องของปัจเจกชน เรื่องคุณค่าของความเป็นคนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ลักษณะนิสัยดังกล่าวจึงไม่เกื้อกูล ในการปกครองแบบประชาธิปไตย และควรจะได้มีการแก้ไข เพราะการเคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจของคนไทยนั้น ไม่ค่อยมีการใช้เหตุผลทำให้ผู้มีอำนาจเข้าใจผิดในอำนาจหน้าที่หรือความคิดของตน หลายครั้งก็

ก่อให้เกิดปัญหาตามมา การเคารพเชื่อฟังนั้นควรเป็นการเคารพเชื่อฟัง ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ขณะเดียวกันก็ควรจะได้มีการเคารพให้เกียรติระหว่างกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้ใหญกับผู้เยาว์ ถ้าเป็นไปได้ตามที่กล่าวได้ น่าจะทำให้งานของประเทศชาติ มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้ความอ่อนแอเมื่อขาดผู้นำ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นเรื่องของความร่วมมือร่วมใจของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เรื่องของชนชั้นนำ หรือเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อย การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นขึ้นอยู่กับประชาชนส่วนใหญ่ จึงควรที่จะสร้างลักษณะนิสัยประจำชาติใหม่ คือ ให้มีความเข้มแข็งแม้ขาดผู้นำเพราะการปกครองแบบประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นเรื่องของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่แล้ว ยังเป็นเรื่องของการปกครองตนเอง ดังนั้นแม้ผู้นำจะอ่อนแอ แต่ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและปกครองตนเองได้ ประชาธิปไตยก็สามารถดำเนินต่อไปได้ การขาดความมานะอดทน การที่ประชาธิปไตยจะฝักรากลึกกลงไปในสังคมได้นั้นต้องใช้เวลา ประชาชนจะต้องมีความอดทน เพราะประเทศที่นำระบอบการปกครองนี้มาใช้จนประสบความสำเร็จและมีเสถียรภาพนั้นล้วนต้องใช้เวลาพอสมควร ประชาชนในประเทศเหล่านั้นมีความอดทน ดังนั้นจึงถือว่าความอดทนเป็นลักษณะนิสัยประจำชาติที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะได้สร้างหรือพัฒนาให้กับคนไทย เพื่อให้ประชาธิปไตยสามารถฝักรากลึกลงในสังคมไทยได้ ลักษณะนิสัยประจำชาติของไทยมีทั้งที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่หากจะให้ประชาธิปไตยสามารถนำมาใช้ในประเศไทยได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการปรับหรือแก้ไขลักษณะประจำชาติที่ไม่ดีไม่เอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และดำรงรักษาลักษณะประจำชาติที่ดีที่เอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 112-114)

2.5.3 ปัจจัยอุดมการณ์และวัฒนธรรมทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นระบบความเชื่อหรือระบบความคิดที่อธิบายถึงบทบาทของคนในสังคม อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม คนกับรัฐ และอธิบายสภาพความเป็นไปทางสังคม ดังนั้นอุดมการณ์จึงมีข้อเรียกร้องที่จะให้คนยอมรับ เชื่อมมั่น ศรัทธา เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มชนที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังที่มุ่งไว้มีนักวิชาการได้พยายามศึกษาและกำหนดลักษณะอุดมการณ์ทางการเมืองที่พึงปรารถนาของสังคมการเมืองไทยได้ข้อสรุปว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของไทยต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ต้องเป็นอุดมการณ์ที่ยึดถือสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแกนหลักเพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางของความสมานฉันท์ และความชอบธรรมของระบบการเมือง

ประการที่สอง ต้องการเป็นอุดมการณ์ที่ส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคมเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังด้อยโอกาสและคุณภาพชีวิตยังเสียดเปรียบ

ประการสุดท้าย อุดมการณ์ทางการเมืองควรเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองนี้ ในการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็น

การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ต้องยอมรับความคิดเห็นจากคนส่วนใหญ่เสียก่อน (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 115-117) การเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของคนหมู่มากที่มาร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อความสำเร็จร่วมกัน แต่การทำงานร่วมกันของคนหมู่มาก ซึ่งแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ผลประโยชน์ ภูมิหลัง ฯลฯ จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งที่จะมาเชื่อมความคิดที่แตกต่างเหล่านั้น ให้เป็นความคิดเดียวกันได้ สิ่งที่จะเชื่อมความคิดของคนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ได้มีหลายระดับ เช่น ความรู้สึกชาตินิยม ลัทธิทางการเมือง และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ อุดมการณ์ทางการเมือง ดังนั้นอุดมการณ์ทางการเมือง จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการที่จะกระตุ้น หล่อหลอมคตินิยมเชื่อของคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะเป็นพลังที่มีความสำคัญทางการเมือง ในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองให้บรรลุเป้าหมาย จะต้องกำหนดนโยบายทางการเมืองที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติและความต้องการของประชาชน รวมทั้งการจัดส่วนทางองค์การทางการเมืองให้เข้มแข็ง เพื่อที่จะทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองบรรลุตามเป้าหมาย โดยองค์การทางการเมือง อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ หนึ่งองค์การทางการเมืองระดับชาติซึ่งได้แก่ องค์การนิติบัญญัติ องค์การบริหาร และองค์การตุลาการ และสององค์การทางการเมืองด้านประชาชนที่ถูกจัดขึ้น ซึ่งองค์การทางการเมืองด้านประชาชนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งทางการเมือง โดยอาจเกิดจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างตามลักษณะผลประโยชน์ อาชีพ การศึกษา ฐานะทางสังคม เช่น พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน กลุ่มชาวนา ฯลฯ โดยกลุ่มเหล่านี้นอกจากจะเป็นศูนย์กลางของสมาชิกที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองคล้ายกันมาทำงานร่วมกันแล้ว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ยังเป็นองค์การทางการเมืองด้านประชาชนที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นองค์การที่จะรวบรวมความคิดเห็นที่กระจัดกระจายให้เป็นกลุ่มก้อน เพื่อสร้างเป็นประชามติอันทรงพลัง และมีค่าต่อรัฐบาลในอันที่จะพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของกลุ่มหรือประโยชน์ส่วนรวม (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2538 : 29-31)

การพัฒนาอุดมการณ์ประชาธิปไตย จะทำให้ประชาชนในชาติมีความรู้ความเข้าใจยึดมั่น และศรัทธาในหลักการอุดมการณ์ที่เป็นแก่นแท้ของประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ ความเชื่อมั่นในคุณค่า และความมีเหตุผลของมนุษย์ที่จะเป็นพลังสำคัญผลักดันสังคมให้ก้าวหน้า และมีสันติสุข หลักแห่งเสรีภาพ ความเสมอภาค ภราดรภาพ และการยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงย่อมมาจากปวงชน (จารุวรรณ ดวงวิชัย, 2549 : 123)

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนของทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกที่ประชาชนมีต่อระบบการเมือง โดยทั่วไปวัฒนธรรมทางการเมืองมี 3 ประเภท

ประเภทแรก เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มคนหรือประชาชนที่ไม่เข้าใจบทบาทของรัฐบาลที่มีต่อความเป็นอยู่ของตนเอง ไม่รับรู้การปฏิบัติงานขององค์การทางการเมือง ไม่คิดว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เรียกว่า Parochial Political Culture หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ

ประเภทที่สอง เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เรียกว่า Subject Political Culture หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟร์ฟ้า ที่กลุ่มคนหรือประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาล การเมือง ระบบการเมืองแต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประเภทที่สาม เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เรียกว่า Participant Political Culture หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม คือ เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง มีจิตสำนึกทางการเมือง และมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสามประเภท วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทที่สามเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมเกื้อกูลต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังปรากฏในกรณีของการเมืองการปกครองของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งหากจะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ต้องทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเป็นแบบ Participant Political Culture หรือ Democratic Political Culture ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความสนใจ ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน เชื่อว่าประชาชนมีสิทธิกำหนดตัวผู้ปกครอง และนโยบายของรัฐต้องดำเนินตามความต้องการของประชาชนอย่างไรก็ตาม คงไม่่ง่ายที่จะให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดังกล่าวเกิดขึ้นกับประชาชนคนไทยโดยส่วนรวม คงต้องอาศัยเวลา แต่ถ้าสามารถทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองไทยเป็นแบบมีส่วนร่วมหรือแบบ Participant Political Culture หรือ Democratic Political Culture ก็จะมีผลต่อการเมืองและพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยซึ่งเป็นการทำให้ระบอบการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 117-118) ประชาธิปไตยนั้นมิใช่เป็นเพียงแต่แนวความคิดในเรื่องการเมือง การปกครองเท่านั้น หากแต่ยังมีความหมายครอบคลุมไปถึงแนวทางการดำเนินชีวิตหรือวิถี แห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมอีกด้วย ถ้าจะอธิบายให้ง่ายต่อความเข้าใจก็ต้องพูดว่า ประชาธิปไตยนั้นเป็นบรรทัดฐานที่มนุษย์ยึดถือเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตัวในสังคมระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประพฤติปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน หน่วยงาน หรือแม้แต่สังคมในระดับสูงขึ้นไปก็ตาม ประชาธิปไตยเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เห็นถึงคุณค่าของประชาธิปไตย และได้ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่มีขอบเขตกว้างขวางต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย การสร้างวัฒนธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อระบอบประชาธิปไตยก็เป็นเรื่องยุ่งยาก สลับซับซ้อนที่ต้องอาศัยเวลา ความอดทน และความตั้งใจจริงจึงจะเป็นผล แต่ก็ได้ผลคุ้มค่า (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2538 : 28) การที่ประชาชนจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะต้องเสริมสร้างกระบวนการหล่อหลอมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจจนเกิดความรู้สึกที่ดีมีศรัทธา เชื่อมั่น และนำไปสู่การตัดสินใจที่จะยอมรับและ

ปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตย เมื่อการปฏิบัติตามนั้นมั่นคงจนเป็นแบบแผน จึงจะเรียกว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2539 : 8)

2.5.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาทางการเมืองตัวหนึ่ง ซึ่งในระบอบการเมืองการปกครองประชาธิปไตยในหลักการถือว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีมากน้อยแค่ไหน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองว่าเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใด ถ้าเป็น “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม” ที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองที่ดี การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะสูง จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองว่าเป็นแบบใดการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในกรณีของประเทศไทยในระยะแรกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีน้อย เพราะประชาชนเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ ประกอบกับชนชั้นนำก็ไม่ต้องการให้การมีส่วนร่วมของประชาชนขยายตัวเร็วเกินไป แต่ในระยะหลังเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2516 - 2519 ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างกว้างขวาง เช่นเดียวกับในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 จนในปัจจุบันมีการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองของไทยได้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นอีกระดับหนึ่ง (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 128-134) โดยรูปแบบและลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ทำการศึกษาและสามารถอธิบายได้โดยภาพประกอบ 1 ดังต่อไปนี้

	14.ร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะ และดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง	สนใจและ มีส่วนร่วมมาก
	13.เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง	
	12.ดำเนินการหาเงินเข้าพรรคการเมือง	
	11.ร่วมกิจกรรมของพรรคการเมืองเช่นเข้าร่วมประชุม	
	10.สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	
	9.ช่วยรณรงค์หาเสียง	สนใจและ มีส่วนร่วมปานกลาง
	8.ร่วมการประชุม ฟังการหาเสียง แนะนำตัว หรือชุมนุมทางการเมือง	
	7.บริจาคเงิน/สิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	
	6.ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง	
	5.ร่วมประชาสัมพันธ์เช่นการสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์	
	4.พยายามพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน	
	3.เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเลือกตั้ง ให้ความรู้ผู้อื่น	สนใจและ มีส่วนร่วม
	2.ไปเลือกตั้ง	
	1.แสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมืองเช่นร่วมพูดคุยทางการเมือง	
0.ไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมใดเลย	ไม่มีส่วนร่วม	

ภาพประกอบ 1 รูปแบบและลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ที่มา : ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2547 : 65

จากภาพประกอบ 1 จะเห็นว่าผู้ที่เข้าร่วมลำดับที่ 1-5 จัดเป็นผู้สนใจและมีส่วนร่วม ลำดับที่ 6-8 เป็นผู้สนใจและมีส่วนร่วมปานกลาง และลำดับที่ 9-14 สนใจและมีส่วนร่วมมาก แต่ผู้ที่ร่วมทำกิจกรรมลำดับบนๆมักจะร่วมกิจกรรมในลำดับล่างๆด้วย (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2547 : 65)

2.5.5 ปัจจัยกระแสโลกาภิวัตน์ กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เกิดขึ้นนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 และกระแสโลกาภิวัตน์ยังคงเป็นกระแสหลักของการเปลี่ยนแปลงในต้นศตวรรษที่ 21 โดยจะมีทิศทางดังนี้ กระแสโลกาภิวัตน์จะขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยจะเปลี่ยนกลายเป็นกระแสภูมิภาคหรือการร่วมมือระดับภูมิภาคมากขึ้น โดยจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆทางสังคมโลกแบบใหม่มากขึ้นที่เปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ระหว่างรัฐ มาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ บริษัทต่อบริษัท และรัฐต่อบริษัท คำว่า “โลกาภิวัตน์” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย โดยในที่นี้ขอใช้ความหมายที่ว่า “โลกาภิวัตน์” หมายถึง การเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน การเงิน ตลอดจนการบริการด้านต่างๆระหว่างประเทศทั่วโลก ซึ่งการเชื่อมโยงดังกล่าว กำลังขยายตัวด้วยอัตราเร่งและความถี่สูงขึ้นตลอดเวลา โดยมีปัจจัยของการเปลี่ยนแปลง ของระบบโลกเป็นเครื่องกระตุ้น นอกจากนี้ยังปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร การคมนาคม และสารสนเทศ ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้โลกาภิวัตน์มีผลเป็นรูปธรรม เมื่อโลกาภิวัตน์มีความหมายดังที่กล่าวมาข้างต้น กระแสโลกาภิวัตน์ จึงหมายถึง กระแสของการเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน การเงิน รวมไปถึงการบริการต่างๆทั่วโลก ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะสิ่งที่จับต้องได้ (Tangible) เช่น เงิน การลงทุนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเชื่อมโยงในสิ่งที่จับต้องไม่ได้ด้วย (Intangible) เช่น แนวคิด ค่านิยม หรือวัฒนธรรม เป็นต้น โดยกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นนั้นจะนำไปสู่

ประการที่หนึ่ง ระบอบประชาธิปไตยที่รุ่งโรจน์

ประการที่สอง ก่อให้เกิดอารยธรรมโลกใหม่ ซึ่งก็คือสังคมข่าวสารหรือสังคมความรู้ (Information Society หรือ Knowledge Society) ประการที่สาม ตลาดเสรี คือยุทธศาสตร์โลกที่จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ระบบโลกและสังคมทุกแห่งในด้านการเมืองจะเห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวเป็นที่มาของแนวคิด “Good Governance” หรือ “ธรรมรัฐ” โดยรัฐจะต้องปรับเปลี่ยนให้สัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมไร้พรมแดนมากขึ้น โดยการไม่ใช่เป็นผู้ปกครองเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่จะต้องเป็นกลไกด้านการบริหารจัดการตามแนวคิดของ “ธรรมรัฐ” อีกด้วยโดย “ธรรมรัฐ”

มีองค์ประกอบต่อไปนี้ คือหลักเหตุผล (Accountability) หลักโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) และการมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้งสี่ (Interrelate) กระแสโลกาภิวัตน์ยังได้ส่งผลต่อการเมืองของแต่ละประเทศอย่างกว้างขวาง และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยด้วย โดยผลักดันให้การเมืองไทยมีแนวโน้มการปรับตัวสู่ความเป็นประชาธิปไตย

(Democratization) เพิ่มขึ้น เพราะในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตยและเศรษฐกิจเสรีนิยมสามารถชนะอุดมการณ์อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคมนิยม หรือลัทธิเผด็จการได้ ประเทศไทยก็เช่นกันระบบเผด็จการได้สูญเสียความชอบธรรมทั้งในหมู่คนไทยและประชาคมโลก เพราะการเมืองไทยได้มีการพัฒนาและผ่านการต่อสู้ของประชาชนมาอย่างยาวนาน จนมีพลังสะสมสามารถต้านการกุมอำนาจเด็ดขาดของเผด็จการได้ หากประเทศไทยไม่สามารถปรับตัวสู่ความเป็นประชาธิปไตยตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยยังมีการปกครองลักษณะเผด็จการและยังอยู่ในวงจรอุบาทว์ การเมืองที่มีลักษณะดังกล่าวของประเทศไทยจะเป็นตัวลดรั้งความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้สังคมการเมืองไทยปรับตัวสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งการที่สังคมไทยปรับตัวเข้าหาประชาธิปไตย ก็ถือเป็นการพัฒนาทางการเมืองในความหมายของการสร้างหรือพัฒนาประชาธิปไตย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กระแสโลกาภิวัตน์มีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองไทย (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 136-139) เห็นได้ว่าการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้นั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยในการพัฒนาประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้รวบรวมปัจจัยต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยการกล่อมเกลางานการเมือง, ปัจจัยลักษณะนิสัยประจำชาติ, ปัจจัยอุดมการณ์ และวัฒนธรรมทางการเมือง, ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยกระแสโลกาภิวัตน์

3. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีอยู่มากมายหลายรูปแบบ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง และบริบทแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบดังนี้ (จันทร์ สุธจิจารี, 2544 : 412-414)

3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เป็นการมีส่วนร่วมโดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ ที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติกันทั่วไปในระบอบประชาธิปไตยมีดังนี้

3.1.1 การเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ในทางการวิจัยสามารถวัดระดับประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

3.1.2 ใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย เขียน พิมพ์ ในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม โดยการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วย

วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (political communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิचारณ์ ท้วงติง การทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค โดยในส่วนของประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ในช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง ก็สามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยณรงค์หาเสียงช่วยพรรคนั้น ๆ

3.1.4 รวมกันเพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์ มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตน การรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์เพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเงื่อนไขสำคัญและจำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นช่วงทางให้ปัญหา ความต้องการและผลประโยชน์ที่หลากหลายของประชาชนแต่ละคนที่มีอยู่มากมายในประเทศได้มีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มก้อน (interest aggregation) และสามารถเรียกร้องต่อรัฐบาลได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม (interest articulation)

3.2 มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการซึ่งในระบบการเมืองแบบเผด็จการไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยจะมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยบางประเทศ จะมีได้ห้าม แต่อาจไม่ได้ระบุนหรือมิได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้

3.2.1 การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 “เดินขบวน” หมายถึง ยกกันไปเป็นหมู่เป็นพวกเพื่อเรียกร้อง ส่วน “ประท้วง” หมายถึง การกระทำหรือแสดงกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการคัดค้านเพราะไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจอย่างยิ่ง รวมความแล้ว การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงจึงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง โดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นการรวมตัวเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบายหรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม การก่อความวุ่นวายทางการเมือง การก่อความวุ่นวายทางการเมืองเป็นวิธีแสดงออกของประชาชน โดยการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือปฏิบัติการที่ละเมิดกฎหมาย โดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นสาเหตุ วิธีนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเมือง

4. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

ในการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ได้มีผู้ให้คำนิยามและความหมายของคำว่าสื่อสารทางการเมืองต่างๆ ดังนี้

Denton และ Woodward ได้ให้ความหมายของคำว่า การสื่อสารทางการเมือง คือ การโต้เถียงพูดคุย สาธารณะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ อำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการและการให้ทุนให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดตามอำนาจหน้าที่นั้น (Mcnaire, 1995:5)

พฤษวิธาน ชุมพล ได้กล่าวถึงการสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทรรศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมการเมืองนั้น (พฤษวิธาน ชุมพล, 2531:181)

Pool ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกิจกรรมใด ๆ ของสถาบันเฉพาะซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ความคิด และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2537:743)

ความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง ถือเป็นสิ่งที่ควบคู่กับระบบการเมืองมาโดยตลอด Pye มีความคิดเห็นว่าการสื่อสารเปรียบเหมือนเส้นใยของสังคมมนุษย์ โดยเปรียบไว้ว่า ถ้าสังคมเป็นร่างกายการสื่อสารก็เปรียบได้กับเส้นประสาท (Pye, 1983:4 อ้างใน พงษ์ศรี บุญสุวรรณ, 2532:7) ในส่วนของการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง เราก็สามารถระบุได้ดังนี้

1. เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง คำนิยามทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาจะทำให้ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น และยอมรับรัฐบาลได้มากยิ่งขึ้น

ข่าวสารเกี่ยวกับนักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด อย่างเป็นอยู่ในขณะนี้ มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่าการเมืองไทยเป็นการเข้าร่วมของผู้ไม่รู้ แต่ผู้ไม่รู้ไม่เข้าร่วม (uninformed participants and information non-participants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มันจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมือง และไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง แต่คนที่สนใจนั้นเพราะยังไม่รู้อะไรดีนัก จึงยังศรัทธาอยู่ เช่น ชาวนาที่ไปเลือกตั้งกันมาก เป็นต้น

2. สร้างความสนใจในทางการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนัก เพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวคราวของการเมือง ไม่เคยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมีให้อ่านกันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ทางนิตยสารอยู่เป็นประจำ จึงมีส่วนทำให้คนยุคนี้จะสนใจข่าวการบ้านการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้ว การสื่อสารยังถูกนำมาเอามาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลก็ดี โดยสื่อมวลชนก็ดี หรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร

4. สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคตินั้น ได้นำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนที่ดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมือง การได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมือง และแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวสารไปยังผู้บริหารเช่นกัน

5. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นปฐม ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาล

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีสัญลักษณ์เป็นนานาชาติ (cosmopolitan-oriented) ในปัจจุบันนี้โทรคมนาคม การส่งข่าวสารผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากจะสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่รอบตัวใกล้ตัวเท่านั้นพวกเขายังสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสดูพบเห็น

7. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมืองคนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อสารมวลชนเขียนถึงเขาบ่อย ๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อย ๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็จะมีค่ามากขึ้น สถานภาพดังกล่าวเป็นอะไรก็จะได้รับการยอมรับขึ้น เพราะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดยการเสนอบุคคลดังกล่าวนั้นสื่อมวลชนด้วยความสูง ให้คนได้รู้จักคุณสมบัติและผลงานต่าง ๆ ของเขา แม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่าความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชน ไม่มีการกล่าวขวัญถึงคนก็ย่อมไม่ยอมรับสถานภาพ (เสรี วงษ์มณฑา, 2537:721-724)

ไม่เพียงแต่บุคคลเท่านั้นที่การสื่อสารช่วยสร้างการยอมรับสถานภาพแม้แต่นโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล ถ้าหากต้องการให้ได้การยอมรับต้องถือเอาสื่อมวลชนเข้ามาช่วยสนับสนุน

นอกจากนี้ Pye (1983:48 อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล, 2538:791-792) ยังได้ให้ความเห็นถึงบทบาทการสื่อสารที่มีต่อการเมือง ดังนี้

1. ช่วยให้การกระทำบาปอย่างของปัจเจกบุคคล มีอิทธิพลกระทบทั่วทั้งสังคม
2. ทำให้การเมืองเป็นของมวลชนอย่างมีเหตุมีผล
3. สามารถคาดหมายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นตัววัดวิสัยทัศน์ความสามารถในการมองปัญหาในระยะไกลของผู้นำ
4. ช่วยให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการทางการเมือง เจตนา ตลอดจนการกระทำของนักการเมือง
5. ช่วยกำหนดกฎเกณฑ์ แนวทางของสังคมว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผลในการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุปแล้วเราอาจกล่าวถึงหน้าที่และความสำคัญของการสื่อสารต่อการเมือง ได้ดังนี้

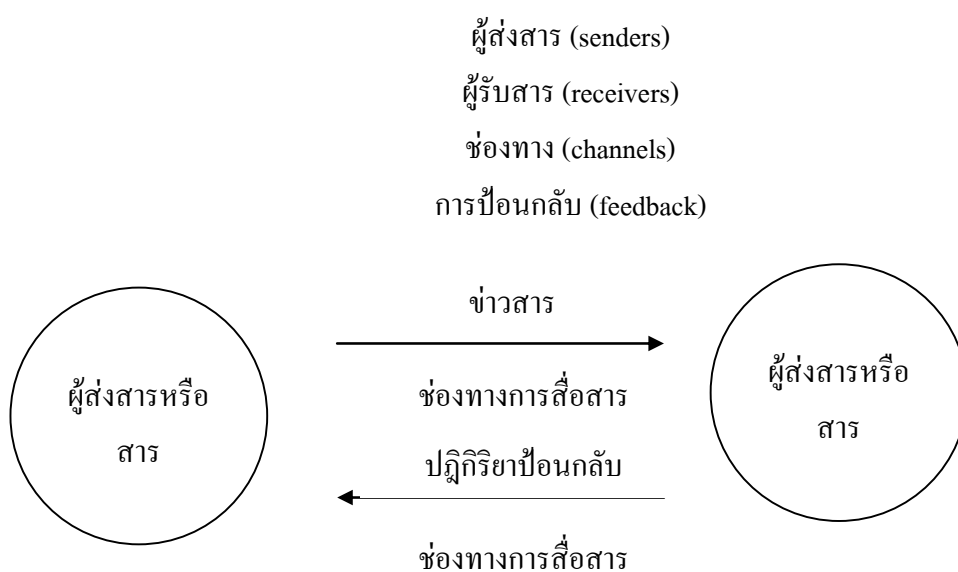
1. ให้เพื่อประกอบการตัดสินใจ การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทางการเมืองจำเป็นต้องคำนึงถึงประชาชนผู้เป็นสมาชิกของสังคมการเมืองนั้น ดังนั้นการตัดสินใจใด ๆ ก็ตามจะต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นต่อสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตลอดจนทัศนคติในแง่มุมต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการตัดสินใจนั้น

2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ การที่จะนำนโยบายที่ออกมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องมีการสื่อสารไปยังผู้ที่ได้รับผลกระทบ อันเกิดจากนโยบายหรือกฎหมายที่ถูกกำหนดขึ้น โดยทั่วไปแล้วประชาชนทั่วไปย่อมมีความต้องการสื่อสารอย่างเป็นทางการเพื่อทราบถึงถ้วนนโยบายหรือกฎหมายข้อบังคับที่จะมีผลกระทบต่อคน ขณะเดียวกันก็ต้องการแสดงออกถึงผลสะท้อนกลับอันมีต่อนโยบายหรือกฎหมายข้อบังคับที่ออกมาบังคับใช้นั้น เพื่อจะสะท้อนไปยังระบบการเมืองอีกครั้งหนึ่ง การสื่อสารจึงเป็นตัวเชื่อมในเรื่องดังกล่าวข้างต้น

3. การกล่อมเกลางานทางการเมือง การสื่อสารถือได้ว่าเป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เริ่มตั้งแต่การแลกเปลี่ยนหรือการพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ครูกับนักเรียน ตลอดจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสมาคมใด ๆ ก็ตามนอกจากนี้ยังรวมถึงการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนที่มีผลกระทบอย่างมากในสังคม

แบบจำลองเบื้องต้นของการสื่อสารทางการเมือง

มีนักคิดเกี่ยวกับการสื่อสารจำนวนมากที่ได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารไว้ในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งแบบจำลองต่าง ๆ ก็ถูกนำมาใช้และวิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่างๆ อย่างไรก็ตามก็ดีผู้ทำการวิจัยได้เลือกแบบจำลองขั้นพื้นฐานของการสื่อสาร โดยแบบจำลองนี้มีองค์ประกอบดังนี้ (Ellsworth and Stannke, 134-137 อ้างใน ธีรวิวรรณ ประกอบผล, 2538 : 805-808)

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองการสื่อสารเบื้องต้น

ที่มา : Ellsworth and Stannke (1976) อ้างใน ธีรวิวรรณ ประกอบผล, 2540 : 711

ผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร คือผู้เริ่มต้นกระบวนการการสื่อสาร ซึ่งในทางปฏิบัติโดยแท้จริงแล้ว ตัวผู้ส่งสารอาจจะไม่ใช่แหล่งเริ่มต้นของสารที่แท้จริง ผู้ประกาศข่าวทางทีวี ย่อมมิใช่ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือเป็นส่วนหนึ่งของข่าวสารนั้นที่เขาเป็นผู้ประกาศ นักการเมือง หรือผู้บริหาร อาจไม่ใช่ผู้ร่างสุนทรพจน์ที่ตนเองอ่านเสมอไป อย่างไรก็ตาม เราควรให้ความสนใจต่อบุคคลหรือชื่อที่ถูกระบุอย่างชัดเจน ในกรณีนั้น ๆ ว่าเป็นผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร

ผู้รับสารคือบุคคลที่รับสารทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมจากผู้ส่งสาร ในการสนทนาแบบตัวต่อตัว ผู้รับสารสามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นผู้ที่กำลังตั้งใจฟังอีกฝ่ายสนทนาอยู่ การระบุผู้รับสารที่ชัดเจนมีความลำบากและซับซ้อนขึ้น เมื่อมีการนำสื่อสารมวลชนเข้ามาใช้ เพราะสื่อสารมวลชนจะถูกกระจายไปยังคนจำนวนมาก แต่เรา

อาจอนุมานได้ว่า ผู้ส่งสารที่เป็นสื่อสารมวลชนทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ย่อมมีเป้าประสงค์ที่จะส่งไปยังผู้ชมผู้ฟัง ผู้อ่านสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ความสำคัญของผู้รับสารจะเกิดขึ้นต่อเมื่อได้รับสารและนำไปวิเคราะห์ พิจารณาด้วยตัวเอง จนออกมาเป็นผลลัพธ์ในรูปแบบของพฤติกรรม การแสดงออกหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ช่องทางการสื่อสาร คือ หนทางนำตัวสารเชื่อมส่งกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร อาจเริ่มต้นง่าย ๆ จากคลื่นเสียงคำสนทนาของคนสองคนหรือสลับซับซ้อนมากขึ้นในรูปแบบของการสื่อสารมวลชน เช่นวิทยุหรือโทรทัศน์ที่สามารถถ่ายทอดสารจากแหล่งสารเพียงแห่งเดียวไปยังผู้รับสารนั้นล้วน ๆ ได้ด้วยคุณลักษณะและความสามารถของช่องสารนี้ จึงมีผลอย่างมากต่อประสิทธิภาพทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของราชการ ตลอดจนฝ่ายบริหาร จำเป็นต้องสื่อสารข้อมูลเป็นจำนวนมากทั้งในระหว่างหน่วยงานด้วยตนเอง และจากหน่วยงาน ไปยังประชาชน รัฐบาลในยุคปัจจุบัน จึงต้องการช่องทางการสื่อสารมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งเพื่อประกาศนโยบายของรัฐตลอดจนกิจกรรมที่ประชาชนพึงกระทำ ขณะเดียวกันก็ต้องทำหน้าที่เปิดรับฟังความคิดเห็น ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของประชาชน

ข่าวสารโดยความเข้าใจพื้นฐาน ข่าวสารนี้หมายถึงข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ แต่ต้องให้ความสนใจว่าข้อมูลข่าวสารที่ว่านั้น อาจปรากฏได้ในหลายบริบท มิใช่เพียงตัวสารที่จับต้องหรือได้ยินได้ การแสดงอารมณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ทศนคติข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการใด ๆ ที่มนุษย์จะแสดงออก เพื่อให้รู้หรือเป็นการบอกก็สามารถถือว่าเป็นตัวสารได้ หากกล่าวโดยสรุป บริบทของตัวสารนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ปฏิกิริยาป้อนกลับ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ผู้รับสารกลายเป็นผู้ส่งสารหรืออาจกล่าวได้ว่าเกิดการสลับที่กันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ในการสื่อสารแบบเผชิญหน้าตัวต่อตัว ปฏิกิริยาป้อนกลับจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ฟังกลายเป็นผู้พูดเพื่อตอบโต้ หรือแม้กระทั่งการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางที่ให้อีกฝ่ายรับรู้ ในส่วนของสื่อสารมวลชนนับว่าเป็นการยากและซับซ้อนที่จะระบุถึงปฏิกิริยาตอบกลับ จดหมายถึงบรรณาธิการก็อาจเป็นปฏิกิริยาตอบกลับอย่างหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ถึงลักษณะบุคลิกท่าทางของผู้ส่ง ดังนั้น การสัมภาษณ์เจาะลึกไปยังผู้ชม ผู้ฟัง ยังคงไม่เป็นสิ่งสำคัญในการประเมินคุณภาพและปริมาณ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนนี้ สามารถกระจายข่าวสารไปยังผู้รับได้เป็นล้าน ๆ แต่ปราศจากปฏิกิริยาตอบกลับที่ชัดเจนแน่นอน

องค์ประกอบเบื้องต้นของการสื่อสารทั้ง 5 นี้ สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ นั้น รวมไปถึงระบบการเมืองด้วย

ช่องทางในการสื่อสารทางการเมือง

ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองนี้ ย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ระบบการเมืองและบริบทของสังคม นั้น อย่างไรก็ดี เสถียร เขยประทับ ได้สรุปช่องทางการสื่อสารทางการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่องทางใหญ่ ดังนี้ (เสถียร เขยประทับ, 2540:142-155)

ช่องทางการสื่อสารที่เป็นองค์กร ประกอบด้วยสถาบันทางการเมืองต่างๆ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ระบบราชการ หรือกลุ่มมวลชนอื่น ๆ ที่สามารถเชื่อมประชาชนเข้ากับผู้นำ ซึ่งองค์กรเหล่านี้ อาจมีโครงสร้างที่ถาวรหรือกึ่งถาวรก็ได้ และอาจไม่จำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ติดต่อกัน

ช่องทางการสื่อสารประเภทกลุ่ม ช่องทางการสื่อสารลักษณะนี้ จะมีลักษณะถาวร แต่มีความเป็นสถาบันและแพร่หลายน้อยกว่า เช่น กลุ่มแม่บ้านทหารบก กลุ่มสมาคมศิษย์เก่า หรือกลุ่มภายในเพื่อนฝูง การสื่อสารภายในกลุ่มเช่นนี้ จะมีความเป็นทางการน้อยกว่าการสื่อสารภายในองค์กร นอกจากนี้การสื่อสารภายในกลุ่ม ยังเป็นแหล่งของการแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิด ตลอดจนอิทธิพล ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจในทางการเมืองเกือบทุกชนิด ตั้งแต่ระดับต่ำสุดจนถึงสูงสุด

ข้อแตกต่างระหว่างองค์กรและกลุ่มจะเห็นได้ชัด ในระบบการเมืองเผด็จการ โดยที่ในประเทศเผด็จการนั้น ผู้นำมักจะพยายามไม่ให้มีการสื่อสารในรูปแบบของกลุ่มมากนักเพราะยากแก่การควบคุม และไม่สามารถกำหนดทิศทางการเมืองของตนได้ ผู้นำเหล่านี้จึงพยายามที่จะสลายการสื่อสารภายในกลุ่ม และจัดตั้งเป็นการสื่อสารในกลุ่มมาก ทั้งกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากถือเป็นการเปิดกว้าง และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเปิดลักษณะนี้

ช่องทางการสื่อสารที่เป็นสื่อมวลชน ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับทราบข่าวสาร ตลอดจนการทำงานของระบบการเมืองจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนทำให้ข่าวสารเดินทางไปได้มากกว่าไกลกว่า และเร็วกว่า และทำให้ข่าวสารสาธารณะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ตลอดจนให้การเผยแพร่ข่าวสารกลายเป็นกิจการที่มีบทบาทสำคัญในสังคมประชาชนก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยอาศัยสื่อมวลชน ประชาชนจะถูกเชื่อมเข้ากับสื่อมวลชน จากนั้นอาศัยเข้าร่วมในทางการเมืองโดยอาศัยสื่อมวลชน ประชาชนจะถูกเชื่อมเข้ากับสื่อมวลชน จากนั้นอาศัยข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง อย่างไรก็ดี สื่อมวลชนไม่ได้มีความสำคัญหรือเข้าไปแทนที่สื่อระหว่างบุคคล เพียงแต่ช่วยเชื่อมต่อเครือข่ายและช่วยให้มีเครือข่ายใหม่ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลนั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนเป็นช่องทางสื่อสารยาว ซึ่งเชื่อมแหล่งข่าวสารกับปัจเจกบุคคลและกลุ่มทางสังคมที่อยู่ไกลออกไป นอกจากนี้สื่อมวลชนยังทำหน้าที่เชื่อมนักการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองเข้าด้วยกัน โดยที่ทำให้ทุก ๆ คนทราบถึงปัญหา ตลอดจนข่าวสารจากแหล่งเดียวกัน สื่อมวลชนยังเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารอภิปรายถกเถียงภายในองค์กรหรือกลุ่มด้วย

ช่องทางการสื่อสารสำหรับการแสดง และการรวบรวมผลประโยชน์ช่องทางนี้ จะไม่ถูกนำมาใช้ตลอดเวลา แต่จะใช้เฉพาะบางเวลาและเหตุการณ์ที่เหมาะสม เช่น การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ก็เท่ากับเป็นการสื่อว่าแต่ละคนต้องการผู้ใดเป็นตัวแทนของตน เมื่อการเลือกตั้งยุติลง ช่องทางนี้ก็ยุติลงไปด้วย เราคงไม่สามารถบอกได้แน่ชัดว่าช่องทางพิเศษเหล่านี้มีอะไรบ้าง แต่การเลือกตั้ง การเดินขบวนต่อต้าน การประท้วง หรือการแสดงประชามติ เหล่านี้เราอาจถือว่าเป็นช่องทางพิเศษ

จากช่องทางการสื่อสารการเมือง 4 ประเภท เราอาจสรุปได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (เสถียร เขย กระทบ, 2540:152)

1) ช่องทางการสื่อสารเป็นสื่อมวลชน ช่องทางสื่อสารประเภทนี้ สามารถทำให้แหล่งสารที่อาจจะประกอบด้วยคนคนเดียวหรือหลาย ๆ คน ส่งไปยังผู้รับจำนวนซึ่งเปรียบแล้วสื่อมวลชน ก็เหมือนกับตัวกลางเชื่อมระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้ได้ดี สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว สามารถให้ความรู้และข่าวสารได้ดี และสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติพื้นฐาน

2) ช่องทางการสื่อสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคล เป็นช่องทางที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ช่องทางนี้สามารถจูงใจผู้รับสารได้ดีกว่าช่องทางที่เป็นสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบสองทางที่สามารถโต้ถามหรือมีปฏิริยาโต้ถามหรือมีปฏิริยาโต้กลับในทันทีและยังสามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนทัศนคติที่ฝังจากลึกได้

อย่างไรก็ดี เราอาจเปรียบเทียบลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันระหว่างช่องทางที่เป็นสื่อมวลชนกับช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลได้

5. แนวคิดบทบาทสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง

สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง (transitional society) ในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว กระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง โดยผ่านสื่อจัดได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยม ความคิด ทัศนคติต่าง ๆ แก่บุคคลเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก และสื่อยังมีบทบาทสำคัญ ในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง 4 ประการ คือ

1. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดสัญลักษณ์หรือความหมายทางการเมือง ซึ่งเริ่มต้นมาจากแหล่งของการเรียนรู้ทางการเมืองอื่น ๆ

2. ข้อมูลข่าวสารที่ถูกกำหนดโดยสื่อมวลชนนั้น จะถูกส่งต่อไปด้วยลักษณะของการสื่อสาร 2 ขั้นตอน กล่าวคือ จะมี “ผู้นำความคิดเห็น” นำสารมาจากสื่อมวลชนไปถ่ายทอดยังผู้รับสารอื่น ๆ

3. สื่อมวลชนมักทำหน้าที่ในการตอกย้ำความโน้มเอียงที่มีอยู่แล้วมากกว่าที่จะสร้างความโน้มเอียงทางการเมืองใหม่กับบุคคล

4. สารจากสื่อมวลชนจะถูกรับและตีความในสภาพแวดล้อมเชิงสังคมและในบริบททางสังคม จะมีผลต่อการให้ความหมายต่อสาร หรืออาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมย่อมมีผลต่อการรับและการให้ความหมายต่อสารทางการเมืองที่ถูกสื่อมวลชนส่งมา (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2528:791-792)

Pye (1963 อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล, 2528:791-792) ได้มีแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาการเมืองในระดับชาติโดยเขาเห็นว่าการสื่อสารมีบทบาทดังต่อไปนี้คือ

1. ช่วยให้การกระทำบางอย่างของปัจเจกบุคคลมีผลหรืออิทธิพลผลกระทบบ้างไปทั่วทั้งสังคม
2. ทำให้เห็นว่าการเมืองของมวลชนเป็นสิ่งที่มิใช่เหตุผล
3. กำหนดขอบเขตหรือแนวทางในการคาดหมายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและในการวัดระดับความสามารถในการมองการณ์ไกลของผู้ผู้นำ
4. ช่วยให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการทางการเมือง เจตนาและการกระทำของนักการเมือง
5. ช่วยในการกำหนดกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจว่าอะไรเป็นเหตุและอะไรเป็นผลของการกระทำทางการเมือง และอะไรเป็นผู้นำและผู้ตามสามารถยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือมิใช่เหตุผล

Rao (1966 อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล, 2537:271-272) ได้สรุปบทบาทสื่อในทางการเมืองคือการสื่อสารช่วยในกระบวนการเปลี่ยนแปลงอำนาจ คนที่รู้ข่าวสารเท่านั้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เปิดให้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม และการสื่อสารจะช่วยให้มวลชนตระหนักใน ความสำคัญของตนเองและช่วยกระตุ้นให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ถ้าปราศจากการสื่อสาร การเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองจะยากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้การสื่อสารยังช่วยให้มวลชนตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของตนในทางการเมืองว่าตนเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และความคิดของตนเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองประเทศจะต้องคำนึง

ส่วน schramm (1969:41-44) กล่าวถึงบทบาทหลักของสื่อมวลชนว่าสามารถที่จะรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่ไกลเกินว่าความสามารถของบุคคลจะไปถึงได้และประชาชนที่ได้รับความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกภายนอกจากการฟัง ชม หรืออ่านจากสื่อผู้มีประสบการณ์จากการอ่านหนังสือพิมพ์ ชมโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุ จะมีความจำเรื่องต่าง ๆ ได้นานโดยไม่ต้องใช้ความพยายามเรียนรู้เลย กล่าวอีกนัยหนึ่งประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อมวลชน แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพข่าวสารและเหตุการณ์ จากสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาวิธีการที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ถ่ายทอดสัญลักษณ์หรือความหมายทางการเมืองโดยกำหนดลำดับความสำคัญของข่าวสารที่นำเสนอ (agenda setting) ในลักษณะคัดเลือกข่าวที่จะรายงานส่งผู้รับสาร และการอาศัยรูปแบบที่จะให้ความสำคัญและน้ำหนักแก่ข่าวสารแตกต่างกัน เช่น หน้าที่ลง ขนาดพื้นที่พาดหัวข่าว ขนาดตัวอักษร ภาษา ความถี่ในการนำเสนอข่าวนั้น

รุจิเรข รักรวงษ์ (2540:57) ได้อ้างแนวคิด Walter Lippman และ Cohen ที่มีความเห็นสนับสนุนกันว่าการรายงานข่าวสารของสื่อมวลชนจึงเปรียบเสมือนการสร้างมโนภาพภายในสมองของผู้รับสาร ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อตกลงว่าประชาชนจะต้องเปิดรับข่าวสารจากสื่อ และการคัดเลือกจัดลำดับข่าวสารของสื่อมวลชน จะเป็นดัชนีที่บอกว่าผู้รับข่าวสารขณะนี้ควรคิดเกี่ยวกับอะไร (What to Think About) เนื้อหาของข่าวสารที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ ถ่ายทอดสัญลักษณ์หรือความหมายทางการเมืองอย่างไร

ส่วน Schramm (1969:2) ได้กล่าวสรุปบทบาทและหน้าที่ที่สื่อมวลชนที่มีต่อสังคมว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นผู้รายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม ให้ความรู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้กับสมาชิกใหม่ สามารถสร้างสถานภาพให้แก่เหตุการณ์หรือบุคคลให้ได้รับความบันเทิงรวมทั้งเป็นแหล่งกลางสำหรับเสนอข้อโต้แย้งต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และมีบทบาทต่อการแก้ไขความขัดแย้งหรืออาจจะเป็นผู้ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมได้เช่นกัน จากที่สื่อมวลชนต่างๆ สร้างมติของประชาชนให้เกิดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกัน

ในประเด็นของการสร้างสถานภาพให้แก่เหตุการณ์หรือบุคคลโดยการให้ภาพพจน์ (image-making) ข่าวสารการเมืองที่กลุ่มต่างๆ หรือตัวแทนเข้าที่เกี่ยวข้องในระบบการเมืองจะถูกถ่ายทอดออกมาให้บุคคลได้ถกเถียงแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ขณะเดียวกันบุคคลหรือเหตุการณ์อาจจะได้รับรอง (statue-conferral) ให้เด่นชัดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจะตอบสนองความชอบธรรมในพฤติกรรม ทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกนิยมชมชอบและจดจำได้ หรืออาจจะเป็นตัวขายหรือสร้างสถานการณ์ (pseudo-events) ขึ้น

บุญเลิศ ศุกคติก (2521) ได้ให้ข้อเสนอว่า status conferral มีความหมายคล้ายคลึงกับหน้าที่ agenda-setting ต่างเน้นภาพพจน์การเมืองของประชาชนทั่วไป ซึ่งเกิดจากการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอย่างหนึ่งตรงกันที่ status-conferral ค่อนข้างเป็นผลทางทัศนคติ (attitude effect) ของสื่อมวลชน และเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักการเมือง มากกว่าผลทางความรู้ (cognitive effect) เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง (political issue) ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของ agenda-setting ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นกลไกที่ทำหน้าที่รายงานข่าวสารข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (fact) และเสนอความคิดเห็น (opinion) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ โดยการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและพรรคการเมืองที่มีการเปิดเผยทั้งการกระทำดี และไม่ดี ทำให้สาธารณชนได้ทราบ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลรัฐบาล ข่าวสาร ทัศนคติแตกต่างไปจาก

รัฐบาลให้แก่ประชาชนทั้งนี้เพื่อที่จะให้ประชาชนได้นำไปพิจารณาตัดสินใจในประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Almond and Verba (1963:84) ได้สรุปว่า ความรู้สึกมีความสามารถในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นความรู้ทางการเมืองที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและกระบวนการทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกในสังคมต้องการประชามติ (need for consensus) และความต้องการที่จะติดต่อกัน (need for continuity) ในการเสริมสร้างรายงานข่าวสารทางสาธารณชน โดยผ่านการกระจายข่าวสารทางการเมือง

Chaffee (1975:96) ได้ให้ความหมายของข่าวสารทางการเมือง (political information) ตามแนวคิดของ David Easton ว่าเป็นความรู้ของสมาชิกในระบบการเมืองในการเปลี่ยนแปลงสถานะของระบบเกี่ยวกับอำนาจในการแจกแจงคุณค่าของสังคม ดังนั้นข่าวสารมีความเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องและการสนับสนุนที่เป็นปัจจัยนำเข้าพร้อมๆกับเป็นตัวกลั่นกรองที่จะสอดแทรกในขบวนการตัดสินใจของนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ของระบบการเมืองหนึ่ง

Becker et al. (1969:256) อธิบายถึงจิตภาพหรือการซึมซับความสำคัญของข่าวสารมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสำคัญของปัญหาต่อปัจเจกบุคคล (individual issue salience) ความสำคัญของปัญหาต่อชุมชน (community issue salience) การรับรู้ความสำคัญของปัญหาของชาติ (perceived issue salience) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้รับสารให้ความสำคัญแก่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะชนชั้นนำในสังคมจะมีอำนาจควบคุมเหนือมวลชน มีโอกาสเข้าถึงสื่อมวลชนได้มากกว่า และจำเป็นต้องพึ่งพาสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ที่มิใช่ชนชั้นนำในสังคม ในขณะที่เดียวกันชนชั้นนำก็มีโอกาสเข้าถึงแหล่งสารสนเทศจากผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ที่มีความรู้สึกมากกว่า ดังนั้นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้รับสารทำให้โอกาสที่ผู้รับสารจะเข้าถึงสื่อในการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน

ระวีวรรณ ประกอบผล (2528:780) ได้มีความเห็นถึงความแตกต่างของลักษณะสื่อโดยสื่อแต่ละชนิดจะให้การตอบสนองความต้องการ (need) แตกต่างกันตามประเภทของสื่อหนังสือพิมพ์จะให้ข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกหนังสือพิมพ์จะเพิ่มพูนความรู้สำหรับตนเอง (self-knowledge) ภาพยนตร์ก็จะให้ประสบการณ์ทางอารมณ์ (emotional experience)

เพราะฉะนั้นการศึกษาสื่อมวลชนที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงการตกผลึกข่าวสารทางการเมืองคือ จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองในแง่หน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อกระบวนการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงด้วยแบบจำลอง Becker McCombs และ McLeod

6. แนวคิดมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ความสำคัญของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาประชาธิปไตย การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญ ทั้งการสร้างผู้นำในวิชาชีพต่างๆ ผู้นำทางวิชาการด้านความคิด และผู้นำทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยจึงมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในการสร้างเสถียรภาพทางสังคมให้แก่ประเทศ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่รวมผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ จึงสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของสังคมด้วยประสบการณ์ที่กว้างไกล ภายใต้อรรถภูมิเหตุผล และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยเหตุนี้คนทั่วไปจึงยกย่องให้มหาวิทยาลัยมีเป็นสถาบันแนวหน้าที่มีบทบาทในการแก้ปัญหาสังคม ดังนั้นภารกิจของมหาวิทยาลัยจึงต้องสร้างคนให้มีปัญญา มีความรู้ มีความคิด และมีทักษะ โดยพัฒนาบุคคลให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (สมศักดิ์ ชูโต, 2534 : 25-27 ; สรลักษ์ณ์ เลี่ยมสุวรรณ, 2549 : 140)

มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะการให้การศึกษาที่พึงประสงค์แก่สังคมไทย การทำให้คนมีคุณภาพเข้าสู่การเมืองในระบบประชาธิปไตยให้มากขึ้น การทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง การทำให้คนมีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และการทำให้คนเป็นนักประชาธิปไตย หากจะมองย้อนไปถึงหลักการของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง จะพบว่าประวัติในการก่อตั้งผูกพันกับการพัฒนาประชาธิปไตย เห็นได้จากจุดมุ่งหมายการก่อตั้งที่มุ่งจะกระจายความรู้ ความคิด ไปสู่ภูมิภาค มหาวิทยาลัยจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยหลังไหลไปสู่สังคม และมวลชนมาโดยตลอด ทั้งวิธีการที่เป็นรูปธรรมจากการสอนของอาจารย์หรือกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา (วิษณุ เครืองาม, 2534 : 6-8 ; สรลักษ์ณ์ เลี่ยมสุวรรณ, 2549 : 140)

มหาวิทยาลัยยังมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การยอมรับเรื่องของเสรีภาพทางความคิดของประชากรในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพทางวิชาการ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตยอย่างแนบแน่น อาทิ การเป็นตัวอย่างที่ดีของความหลากหลาย และนำความหลากหลายมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานตามบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตย ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยสู่สังคม เพื่อให้สังคมมีความรู้ความเข้าใจถึงประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยควรให้ประชาชนเข้าใจว่าประชาธิปไตยมิใช่การปกครองที่สามารถแก้ปัญหาของสังคมอย่างครอบคลุม แต่ควรต้องมีความอดทนในการใช้ประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหา ถึงแม้จะช้าก็ควรเชื่อมั่นว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีกว่าการปกครองระบอบอื่น เมื่อประเทศเกิดปัญหาทุกคนควรจะเรียนรู้ปัญหา และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ด้วยการระดมความคิดเห็น การวิเคราะห์ปัญหา และช่วยกันหาทางแก้ปัญหา มิใช่การใช้อำนาจของกลุ่มลัทธิระบบการปกครอง หรือใช้อำนาจในแก้ปัญหาของประเทศ ตัวอย่างของการร่วมกับสังคมเพื่อแก้ไขปัญหา อาทิ การจัดสัมมนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อเสนอแนวทางแก้ปัญหาสังคมโดยตรง เป็นต้น (สมศักดิ์ ชูโต, 2534 : 25-29) ใน

อดีตมหาวิทยาลัยยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยทางวิชาการน้อย อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยไม่ ยากยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือขาดความยอมรับจากรัฐบาล หรือขาดความร่วมมือจากประชาชน ดังนั้นหาก มหาวิทยาลัยต้องการเข้าร่วมพัฒนาประชาธิปไตยควรปฏิบัติ ดังต่อไปนี้คือ ประการที่หนึ่ง ต้องสร้างความ น่าเชื่อถือ โดยการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง การดำเนินการวิจัย การศึกษา การเผยแพร่ข้อมูล และการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการทุกๆด้าน ควรเป็นเรื่องวิชาการที่บริสุทธิ์ ปราศจากอคติ หรือความลำเอียง ประการที่สอง มหาวิทยาลัยต้องสร้างแนวร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย ต้องมีการร่วมมือกันทำงานระหว่าง มหาวิทยาลัย ต้องมีการร่วมมือกับนักการเมือง รัฐบาล ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน นักธุรกิจ และ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ชูชาติ อารี จิตรานุสรณ์, 2539 : 33)

บทบาทหลักโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัย

บทบาทหลักของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปประกอบด้วยบทบาทสำคัญ 4 ประการ (ไพศาล สุภาโส, 2544 : 116-117) ซึ่งประกอบด้วย

การจัดการเรียนการสอน หรือการพัฒนาคนให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีจิตสำนึกที่ดี เป็นคน ดีของสังคม รวมทั้งเป็นผู้นำทางปัญญาในการสร้างสังคมที่อาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน

การวิจัย คือ การสร้างองค์ความรู้ใหม่จากภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อที่จะ ได้นำองค์ความรู้ที่ค้นพบใหม่มาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีจิตสำนึกที่ดี สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เป็นอยู่และกำลังจะ เปลี่ยนแปลงไป

การให้บริการวิชาการ คือ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม นอกจากการให้บริการแก่นิสิต นักศึกษาของตน การให้บริการเป็นหน้าที่ที่สำคัญมากประการหนึ่งเพื่อให้ความรู้ สร้างคนดี คนมีความสามารถ ให้เป็นผู้นำทางปัญญาในสังคมปัจจุบัน ก่อนที่จะให้นิสิตนักศึกษาไปเป็นผู้รับผิดชอบต่อไปในอนาคต

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในสังคมหนึ่งย่อมมีการสั่งสมความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมมาแต่ อดีต และถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบันเพื่อประโยชน์ทางด้านจิตใจของคนในสังคม ดังนั้นมหาวิทยาลัยก็ควรถือว่า หน้าที่ในการรักษาและเผยแพร่ความรู้เป็นหน้าที่ที่สำคัญ

บทบาททั้ง 4 ประการข้างต้นถือเป็นบทบาทหลักที่มหาวิทยาลัยโดยทั่วไปใช้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็ยึดถือบทบาทหลักนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติเช่นกัน ซึ่งบทบาททั้ง 4 ประการล้วนเป็นบทบาทที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประชาธิปไตย อาทิ บทบาทด้านการเรียนการสอน โดย ให้ความรู้ ความเข้าใจและปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา บทบาทด้านการวิจัยโดยการทำวิจัยที่เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับประชาธิปไตยและนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาประชาธิปไตย

บทบาทด้านการบริการวิชาการ โดยเผยแพร่ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่สังคม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้แก่นักศึกษา เป็นต้น แต่หากใช้บทบาทหลักโดยทั่วไปในการศึกษาครั้งนี้ อาจจะมีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากบทบาทหลักโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยบางด้าน อาทิ บทบาทด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยซึ่งมีการวิจัยทั้งด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งการดำเนินนโยบายด้านการวิจัยเป็นไปในภาพรวมมากกว่าที่จะมุ่งไปทางด้านใดด้านหนึ่ง และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น จะมีความเป็นนามธรรมและสัมพันธ์กับการพัฒนาประชาธิปไตยที่จับต้องได้น้อยกว่าบทบาทด้านอื่นๆ ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งสองนี้อาจต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในเชิงลึกเท่านั้นจึงจะสามารถรับรู้ถึงบทบาททั้งสองได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมบทบาทที่สามารถรับรู้ได้ในภาพรวมของประชากรทุกกลุ่มในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย บทบาทด้านการเรียนการสอน บทบาทด้านการให้บริการสังคม บทบาทด้านการบริหาร และบทบาทด้านกิจกรรมนักศึกษาและอาจารย์ โดยนำบทบาทหลักทั่วไปของมหาวิทยาลัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ไปสอดคล้องไว้ในบทบาทที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาใหม่ โดยนำบทบาทด้านการวิจัยไปสอดคล้องไว้เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทด้านการให้บริการสังคม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไปสอดคล้องไว้ทั้งบทบาทด้านการเรียนการสอน บทบาทด้านการบริหาร และบทบาทด้านกิจกรรมอาจารย์และกิจกรรมนักศึกษา

7. บทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

บทบาทด้านการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้มีการกำหนดระบบการเรียนการสอน โดยใช้ระบบหน่วยกิต และให้คะแนนเป็นระดับ โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยหมวดวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

- หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ครอบคลุมเนื้อหาสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ พร้อมทั้งให้คำจำกัดความว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึงวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

- หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงาน

▪ หมวดวิชาเลือกเสรี เปิดโอกาสให้เลือกนักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาต่างๆ ตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด ซึ่งรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชาธิปไตยส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาที่เปิดสอนในคณะในสายสังคมศาสตร์ เช่น คณะศิลปศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ ซึ่งนักศึกษาที่ศึกษาในคณะทางสังคมศาสตร์ก็จะมีโอกาสลงเรียนในรายวิชาที่มีเนื้อเกี่ยวกับประชาธิปไตยทั้งในหมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และในหมวดวิชาเลือกเสรี แต่หากเป็นนักศึกษาในคณะสายวิทยาศาสตร์ในรายวิชาเฉพาะอาจจะไม่มีรายวิชาที่มีเนื้อเกี่ยวกับประชาธิปไตยเลย ก็จะได้เรียนวิชาที่มีเนื้อเกี่ยวกับประชาธิปไตยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามที่กำหนดในแต่ละหลักสูตร หรือในหมวดวิชาเลือกเสรี

นอกจากนี้ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยตรงแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีการสอดแทรกวิธีการสอน โดยใช้หลักประชาธิปไตย เช่น การส่งเสริมให้นักศึกษาคิดอย่างมีเหตุมีผล การให้อิสระ

ในการแสดงความคิดเห็น การออกข้อสอบแบบอัตนัยที่เปิดโอกาสและรับฟังเหตุผลของนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งวิธีการสอนเหล่านี้ล้วนเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยให้แก่นักศึกษาอีกทางหนึ่ง

บทบาทด้านการให้บริการสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีนโยบายในด้านการบริการวิชาการ โดยมีการแบ่งลักษณะการบริการวิชาการออกเป็น 3 ประเภท ต่อไปนี้ (กองบริการการศึกษา, 2537 : 1)

- ประเภทให้เปล่า แก่กลุ่มด้อยโอกาสยากไร้ที่จะต้องใช้งบประมาณการลงทุนทั้งหมด
- ประเภทให้บริการโดยไม่มุ่งหวังกำไร สำหรับกลุ่มชนชั้นกลาง บุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีกำลังซื้อไม่มากนัก มหาวิทยาลัยจะจัดสรรงบประมาณให้ส่วนหนึ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้ใช้บริการหรือผู้ร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่ายด้วยส่วนหนึ่ง

- ประเภทหารายได้เลี้ยงตัวเอง เป็นกิจกรรมที่มุ่งบริการสำหรับกลุ่มคนที่มีกำลังซื้อสูง มหาวิทยาลัยไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมในลักษณะนี้ แต่เป็นกิจกรรมที่จะต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงตัวเองและเพื่อพัฒนาหน่วยงาน แม้ว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งจะเน้นพัฒนาเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ก็ยังคงมีบทบาทในการเป็นที่พึ่งของสังคม หรือชั้นนำสังคม อาทิ การรณรงค์เรื่องของการพยากรสิ่งแวดล้อม การลดมลพิษในชุมชน การรณรงค์ลดอุบัติเหตุบนท้องถนน ฯลฯ การเปิดเวทีให้กับประชาชนในกรณีที่ประชาชนมีความเดือดร้อน เพื่อที่จะใช้เวทีเป็นที่อภิปรายสภาพปัญหา และตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตของตนเอง โดยมีนักวิชาการของมหาวิทยาลัยคอยให้คำปรึกษาให้ข้อเท็จจริง เช่น กรณีสร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็ม ที่ทะเลสาบสงขลา หรือการจัดมหกรรมประชาชนซึ่งเป็นโครงการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในทศวรรษที่ 21 เรื่อง การจัดการทรัพยากรกับกระบวนการประชาธิปไตย ฯลฯ หรือการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย โดยได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์ประสานงานคณะกรรมการองค์การกลาง การเลือกตั้งภาค 8 และ 9 รับผิดชอบ 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์

ยุติธรรม และมีนักวิชาการในมหาวิทยาลัย เข้าไปมีบทบาทเป็นแกนนำในการณรงค์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเอง และมีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้ทำเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น มหาวิทยาลัยและนักวิชาการก็ยังคงมีการดำเนินการณรงค์และเสริมสร้างประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานบริการวิชาการทั้ง 3 ประเภทนั้น ทุกคณะทุกหน่วยงาน/ภายในมหาวิทยาลัย ถือเป็นภารกิจหลักสำคัญด้านหนึ่งที่ต้องดำเนินการ ซึ่งในการดำเนินการนั้น ก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละคณะและประเภทวิชาที่เปิดทำการสอน และความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ไม่เหมือนกัน สำหรับหน่วยงานภายนอกที่ต้องการขอใช้บริการทางวิชาการในด้านใด สามารถติดต่อขอใช้บริการได้โดยตรงกับคณะ/หน่วยงานหรือภาควิชาในด้านนั้นได้โดยตรง หรืออาจจะติดต่อขอใช้บริการผ่านหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งลักษณะงานบริการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้ (เบญจนาฏ ดวงจิโนและคณะ, 2548 : 28)

- 1) งานบริการวิชาการด้านการจัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนา
- 2) งานบริการวิชาการด้านการให้คำปรึกษา แนะนำ จัดนิทรรศการและอื่นๆ
- 3) งานบริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 4) งานบริการวิชาการด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม (การวิเคราะห์ การทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบ การวางระบบ การออกแบบ สร้าง ประดิษฐ์ และผลิต)
- 5) งานบริการวิชาการด้านการศึกษา วิจัย ตำรวจ การวางแผน การจัดการ การศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโครงการ ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่างๆ
- 6) งานบริการวิชาการด้านข้อมูล ข่าวสารและอื่นๆ

นอกจากการบริการวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ยังถือเป็นศูนย์กลางในการชุมนุมแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ เห็นได้จากเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญของประเทศ อาทิ 14 ตุลาคม, 6 ตุลาคม, พฤษภาทมิฬ และสถานการณ์การเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 ถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ได้ถูกใช้เป็นสถานที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ยังมีส่วนร่วมในการณรงค์ทางการเมือง เป็นสื่อกลางในการรับฟังความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน และให้ข้อเสนอแนะต่อเหตุการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกจังหวัดสงขลาเพื่อการปฏิรูปการเมือง ซึ่งได้จัดกิจกรรม เช่น การเดินรณรงค์สนับสนุนรัฐธรรมนูญ การเชิญชวนประชาชนในจังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รัฐธรรมนูญ โดยผ่านกระบวนการประชาพิจารณ์ หรือการออกแถลงการณ์เสนอแนะข้อคิดเห็นต่อสถานการณ์การเมืองในช่วงต่างๆ เป็นต้นจากที่ได้กล่าวถึงเรื่องของบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมในการบริการวิชาการที่สามารถพัฒนา ประชาธิปไตยได้ เช่น การประชุมอบรมสัมมนาในเรื่องประชาธิปไตย, การให้ข้อมูล ศึกษา วิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย หรือการให้คำปรึกษาแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังแสดงบทบาทในการเป็น ศูนย์กลางในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การรณรงค์และให้ข้อเสนอแนะทางด้านการเมืองแก่สังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้

บทบาทด้านกิจกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกใน ภาคใต้ของประเทศไทย มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นกรม ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 โดยมีสภามหาวิทยาลัยซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุม ดูแลกิจการทั่วไปของ มหาวิทยาลัย และมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่สภามหาวิทยาลัย รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีที่ประชุมคณบดีซึ่งมีอำนาจ หน้าที่พิจารณาก่อนการเรื่องต่างๆก่อนนำเสนอสภามหาวิทยาลัย ตลอดจนให้คำปรึกษา เสนอความเห็นต่อ อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายตามระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่า ด้วยที่ประชุมคณบดี พ.ศ. 2526 ในด้านวิชาการมีคณะกรรมการวิชาการมีหน้าที่วางแผนและควบคุมคุณภาพงาน วิชาการของมหาวิทยาลัย กำหนดทิศทางการพัฒนางานวิชาการ รวมถึงงานวิชาการในด้านอื่นๆตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาของอธิการบดีอีกด้วย ส่วนการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมี อนุกรรมการสามัญประจำมหาวิทยาลัย หรือ อ.ก.ม. มหาวิทยาลัย มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎทบทวน ฉบับที่ 2 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม มหาวิทยาลัยมีการแบ่งส่วนราชการเป็นคณะ/วิทยาลัย/วิทยาลัยชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์/ สำนัก/สถาบัน และสำนักงาน โดยกำหนดให้หน่วยงานแต่ละประเภทมีหน้าที่ต่างกัน กล่าวคือ คณะ/วิทยาลัย/ วิทยาลัยชุมชนเป็นหน่วยงานดำเนินงานด้านวิชาการ ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต และดำเนินการวิจัย บัณฑิต วิทยาลัย เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าประสานงานและควบคุมมาตรฐานทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา ศูนย์/สำนัก/ สถาบัน เป็นหน่วยงานส่งเสริม สนับสนุนประสานงานวิจัยหรือบริการวิชาการ สำนักงาน เป็นหน่วยงาน ส่งเสริมส่วนกลาง/วิทยาเขตของมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่บริหารทั่วไป ควบคุมดูแล/กิจกรรมของมหาวิทยาลัย (ภาคย์ ขวัญทองเย็น, 2548 : 26-27) จากที่กล่าวถึงบทบาทด้านกิจกรรมการบริหารของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สรุปได้ว่า แม้มหาวิทยาลัยจะมีโครงสร้างแบบระบบราชการ แต่มหาวิทยาลัยก็มีการนำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยปลูกฝังประชาธิปไตย ให้แก่บุคลากรและนักศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังสามารถเป็นองค์กรตัวอย่างในการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ ในการบริหารงานแก่สังคมได้อีกด้วย

บทบาทด้านกิจกรรมนักศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนักศึกษา เพราะกิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษานอกเหนือจากการศึกษาด้านวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้กำหนดระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2523 เพื่อบังคับใช้โดยรวมของมหาวิทยาลัยและให้วิทยาเขต/เขตการศึกษา กำหนดข้อบังคับว่าด้วยธรรมนูญของคณบดีของคณาจารย์ของแต่ละวิทยาเขต/เขตการศึกษา เพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหาร องค์การนักศึกษา (ด้านบริหาร) สถานักศึกษา องค์การนักศึกษา (ด้านนิติบัญญัติ) และชมรมต่างๆ ในสังกัดการบริหารองค์การนักศึกษา ซึ่งในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้กำหนดบทบาทแนวนโยบายการให้การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ (สุกรี เมฆทัศน์, 2549 : 15-23) ดังต่อไปนี้

- 1) กิจกรรมที่เสริมสร้างจิตสำนึกต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 2) กิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการปกครองตนเองของนักศึกษา
- 3) กิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษา
- 4) กิจกรรมที่เสริมสร้างนักศึกษาให้มีโลกทัศน์สากล
- 5) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในการรักษา

ขนบธรรมเนียมประเพณี

- 6) กิจกรรมกีฬาที่ส่งเสริมสุขภาพ พร้อมพัฒนาระดับมาตรฐานสู่การแข่งขัน
- 7) กิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกด้านวิชาการของนักศึกษา
- 8) กิจกรรมที่เสริมสร้างความคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์และทำงานเป็นทีม
- 9) กิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคีความมีวินัยและเรียนรู้ตามระบอบประชาธิปไตย
- 10) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน

จากที่ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ที่ สรุปได้ว่าในเรื่องของการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยในหลายเรื่อง หากพิจารณาจากนโยบายกิจกรรมจะเห็นได้ว่า มีหลายนโยบายที่มีส่วนในการพัฒนาประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมที่พัฒนาผู้นำ กิจกรรมที่ให้ความสำคัญในการปกครองตนเองของนักศึกษา กิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นทีม หรือกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีความมีระเบียบวินัยและเรียนรู้ตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนขององค์การนักศึกษา สถานักศึกษา สโมสรนักศึกษาในแต่ละคณะล้วนมีที่มาจาก การเลือกตั้งของนักศึกษา และมีทั้งฝ่ายบริหาร และตรวจสอบ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำกับดูแลเท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นการฝึกฝนประชาธิปไตยอีกทางหนึ่งด้วย ส่วนกิจกรรมอาจารย์นอกจากการสอดแทรกหลัก

ประชาธิปไตยในห้องเรียนแล้ว การแสดงออกในฐานะเป็นที่ปรึกษากิจกรรม ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มกิจกรรม นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ คือ อาจารย์หรือข้าราชการประจำของ มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับนับถือของ นักศึกษาของแต่ละกลุ่มและได้รับเชิญมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม กิจกรรมนักศึกษามีอำนาจหน้าที่โดยสรุป คือ ให้คำปรึกษาแนะนำกิจกรรม, ควบคุมดูแลกิจกรรม, รับรู้ในการ ประชุมและการดำเนินกิจกรรมของชมรม, ระบุแผนงานกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมและรายงานให้มหาวิทยาลัย ทราบ, พิจารณาความเห็นในข้อเสนอหรือขออนุญาตในเรื่องต่างๆของกลุ่มกิจกรรมต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งในการ เป็นที่ปรึกษากิจกรรมหากอาจารย์ที่ปรึกษานำหลักประชาธิปไตยมาให้ย่อมมีส่วนช่วยในการพัฒนา ประชาธิปไตยได้ นอกจากนี้กิจกรรมอาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ยังแสดงออก โดยผ่านสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งสภาอาจารย์เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตาม ระเบียบสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่าด้วยสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งสภา อาจารย์นั้นมีที่มาจากคัดเลือกตั้งจากอาจารย์แต่ละคณะ และอาจารย์จากทั้งวิทยาเขต โดยสภาอาจารย์วิทยาเขต หาดใหญ่นั้นมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและให้คำปรึกษาแก่สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย โดยถือเป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรและนักศึกษาตามหลักประชาธิปไตย นอกจากนี้สภา อาจารย์มีที่มาจากคัดเลือกตั้งก็ถือว่าเป็นที่มาตามวิถีทางประชาธิปไตย นอกจากนี้กิจกรรมของอาจารย์ ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังรวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองตามหลักวิชาการของ อาจารย์ในคณะที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รุจิเรข รัทวงษ์ (2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. หนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ น้อยคือ มีเพียงบางส่วนเท่านั้น
2. ปัจจัยทางการศึกษาและอาชีพมีผลต่อการเปิดรับสื่อจากหนังสือพิมพ์
3. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับค่อนข้างสูง

ปัทมพร สมิทรปัญญา (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบช่องทางการสื่อสารทางการเมือง ระหว่างประชาชนอำเภอเมืองและอำเภอเถิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความสนใจในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลางถึงสูงจากสื่อมวลชนทุกประเภท โดยโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนทั้งสองกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญและนิยมมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ วิทยุ และหนังสือนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ ตามลำดับ

2. ประชาชนทั้งสองกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน แต่ส่งกลับข้อมูลข่าวสารผ่านผู้นำชุมชนและข้าราชการ

3. ปัจจัยสถานภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อการใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง กล่าวคือในส่วนของ การรับรู้ เพศหญิง วิทยุหนุ่มสาว ผู้มีระดับการศึกษาค่ำ ให้ความสำคัญกับช่องทางผู้นำความคิดเห็นและผู้นำชุมชน ในด้านการส่งกลับของเพศหญิงในการแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการเขียน ส่วนผู้สูงอายุใช้ช่องทางตัวแทนพรรค และข้าราชการ ในการส่งกลับความต้องการ ร้องทุกข์ ในขณะที่เพศชาย และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีความต้องการเรียกร้องต่อรัฐบาลด้วยการชุมนุมประท้วงผ่านช่องทางสื่อมวลชน

4. ช่องทางสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเทิง มีความแตกต่างจากประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กล่าวคือ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเทิงมีการรับรู้และให้ความเชื่อในทุกช่องทางการสื่อสารมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมือง ส่วนในด้านการส่งกลับความต้องการและความคิดเห็นนั้น ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเทิงให้ความสำคัญกับช่องทางบุคคลอื่น ได้แก่ ผู้นำความคิดเห็น ผู้นำชุมชน ตัวแทนพรรคและข้าราชการ ในขณะที่ประชาชนอำเภอเมืองมีการรับรู้และเชื่อถือในช่องทางสื่อมวลชนมากที่สุด แต่ไม่ให้ความสำคัญกับการส่งกลับผ่านทาง การสื่อสารต่างๆ เหมือนกับในกรณีของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเทิง

อรอำไพ โอศิริ (2541) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ทางการเมืองของชนชั้นกลาง กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษามีการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นอย่างดี มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ติดตามความเป็นไปของเหตุการณ์บ้านเมือง สนใจนโยบายรัฐบาลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ความแตกต่างของ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีผลต่อระดับการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. กลุ่มชนชั้นกลางผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ตอนบน มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเป็นอย่างดี เมื่อนำมาสัมพันธ์กับเพศ การศึกษา อาชีพและรายได้

2. ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ไม่ได้เป็นหน่วยในการเรียนรู้ที่สำคัญของชนชั้นกลางในขณะที่สื่อมวลชนมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่า โดยเฉพาะสื่อประเภท โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิทยุ

3. ชนชั้นกลางในเขตภาคเหนือตอนบนมีพฤติกรรม และมีความศรัทธาในเชิงบวกต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

สฤกษ์รัฐ แจ็งสมบุรณ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างช่องทางการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. โทรทัศน์เป็นช่องทางการสื่อสารที่ประชาชนเลือกติดตามข่าวสารบ่อยครั้งที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และนิตยสาร ตามลำดับ ส่วนช่องทางการสื่อสารที่เป็นตัวบุคคลพบว่า ผู้มีอาวุโสหรือผู้มีความรู้ในท้องถิ่นเป็นช่องทางที่ประชาชนติดตามบ่อยครั้งที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการ ตามลำดับ

2. ประชาชนในเขตอำเภอเมือง ไม่เชื่อในช่องทางการสื่อสารใดเป็นพิเศษในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ในขณะที่ประชาชนในเขตอำเภอจอมทองและแม่แจ่ม มีแนวโน้มที่จะเชื่อในช่องทางการสื่อสารที่เป็นตัวบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน

3. ปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อเปรียบเทียบ ใน 3 พื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอจอมทอง และแม่แจ่ม มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่สูงกว่าในอำเภอเมือง

พิมพ์อร สดเอี่ยม (2537 : 22-59) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาอุดมการณ์ประชาธิปไตยของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเลย” โดยศึกษาจากนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏเลย จำนวน 435 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏเลยมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงสุด รองลงไปได้แก่ ด้านวิถีการดำเนินชีวิต และด้านกฎเกณฑ์และกติกาในการปกครองตามลำดับ นักศึกษาที่มีเพศ คณะวิชาที่สังกัด อาชีพของบิดามารดา เงินที่ได้รับเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และการไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ในสถาบันต่างกัน มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในทุกด้านและภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านวิถีการดำเนินชีวิต ด้านกฎเกณฑ์และกติกาในการปกครองและในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษามีชั้นปีแตกต่างกันมี อุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านวิถีการดำเนินชีวิต ด้าน บุคลิกภาพประชาธิปไตย และภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษามี บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านกฎเกณฑ์และกติกาในการปกครองแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครองต่างกัน มีอุดมการณ์ ประชาธิปไตยด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย อย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษามีติดตามข่าวสารด้าน

การเมืองการปกครองต่างกัน มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้านวิถีการดำเนินชีวิต ด้านกฎเกณฑ์และกติกาในการปกครองและในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤษฎาภรณ์ จิตตรีพล (2539 : 42-79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ” โดยศึกษาจากนักเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 392 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในระดับมาก โดยปัจจัยส่วนตัวของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แก่ ชั้นปี ภูมิภาคเนาเดิม ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัว และผลกระทบของการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่ออุดมการณ์ทางประชาธิปไตยนั้น ไม่มีผลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และวรรณษา ปุณฺณโชติ (2540 : 36-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา” โดยศึกษาจากนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 2,876 คน อาจารย์สอนระดับปริญญาตรี 579 คน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา 63 คน และอดีตผู้นำนักศึกษา 11 คน จากสถาบันอุดมศึกษา 22 แห่ง ใน 4 ภูมิภาค และกรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษามีค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับมาก แต่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษายู่ในระดับน้อย โดยอดีตผู้นำนักศึกษาและอาจารย์เห็นว่านักศึกษาควรมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากและระดับปานกลางตามลำดับ ส่วนระดับค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยอดีตผู้นำนักศึกษาและอาจารย์เห็นว่านักศึกษาควรมีระดับค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ ส่วนความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้กับนิสิตนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม คือ นักศึกษา ผู้นำนักศึกษา และอาจารย์ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษา นักศึกษาเห็นว่าตนเองได้รับการปลูกฝังในระดับปานกลาง ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าได้ทำการปลูกฝังในระดับปานกลาง อดีตผู้นำนักศึกษาเห็นว่าควรมีการปลูกฝังในระดับมาก ซึ่งผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาที่เรียนและไม่เรียนสาขาวิชาที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการประชาธิปไตยมีความเห็นเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยทุกเรื่องสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยแหล่งการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่นิสิตนักศึกษาได้รับการปลูกฝังเปรียบเทียบระหว่าง บ้าน โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา และสื่อมวลชนปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาได้รับการปลูกฝังจากบ้านและสถาบันอุดมศึกษาในระดับปานกลาง และได้รับการปลูกฝังจากโรงเรียน (ประถมและมัธยมศึกษา) และสื่อมวลชนในระดับมาก

ยรรยงค์ สุริยะมณี (2540 : 52-75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลของการอบรมกล่อมเกลานักศึกษามหาวิทยาลัยต่อทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 จากคณะต่างๆ โดยแยกเป็นสายวิทยาศาสตร์และสายสังคมศาสตร์ โดยสุ่มจากในคณะต่างๆ จำนวน 8 คณะ ซึ่งในแต่ละคณะได้มีการแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม และนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 480 คน และได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 386 คน คิดเป็นร้อยละ 80.41 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและวิเคราะห์สถิติโดยค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตและการทดสอบไค-สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมกล่อมเกลานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มากที่สุด ได้แก่ สื่อมวลชน รองลงมา ได้แก่ หลักสูตรสาขาวิชา การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเพื่อน และครอบครัว ตามลำดับ ผลของการอบรมกล่อมเกลานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้นักศึกษามีทัศนคติทางการเมืองเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตยมากกว่ารูปแบบอำนาจนิยม ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาศาสตร์และสายสังคมศาสตร์ไม่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจะมีทัศนคติทางการเมืองที่เหมือนกัน โดยลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่เหมาะสม เป็นผู้รู้เหตุรู้ผล ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาจึงเป็นไปในรูปแบบประชาธิปไตยมากกว่ารูปแบบอำนาจนิยม

กฤษกร พบศิริ (2544 : 49-90) ได้ศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตระหว่างกลุ่มที่เปิดดูข่าวสารทางการเมือง กับกลุ่มที่ไม่ได้เปิดดูข่าวสารทางการเมือง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา และเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเรียนรู้ทางการเมืองจากทั้งผู้รับสาร (นักศึกษา) และผู้ส่งสาร (ผู้ให้บริการข้อมูลเว็บไซต์) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่เข้ามาใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ทางการเมือง แสดงให้เห็นว่า การใช้เว็บไซต์การเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ทางการเมือง

ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ และคณะ (2547 : 96-98) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยในเยาวชนไทย” โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างระยะสำรวจคือนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครฯ 1,399 คน และกลุ่มตัวอย่างระยะทดลองคือนิสิตนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 82 คน โดยมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างระยะทดลองเป็น 3 ห้อง คือ ห้องทดลองที่จะได้รับโปรแกรมการฝึกเพื่อพัฒนา

จิตสำนึกประชาธิปไตย, ห้องควบคุม1ที่จะได้รับการฝึกพูดในที่สาธารณะ และห้องควบคุม2ที่ไม่ได้รับการฝึก โดยใช้แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย, ถามทัศนคติต่อประชาธิปไตย, ถามศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย, ถามจิตสำนึกประชาธิปไตย, โปรแกรมการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตย และโปรแกรมการพูดในที่สาธารณะ โดยผลการวิจัยพบว่า การสำรวจนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และจิตสำนึกประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง และศรัทธาต่อประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย โดยนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยมาก มีจิตสำนึกประชาธิปไตย ไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยน้อย นิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวก มีจิตสำนึกประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีทัศนคติเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นิสิตนักศึกษาที่มีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยมาก มีจิตสำนึกประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย และทัศนคติต่อประชาธิปไตย ร่วมกันทำนายจิตสำนึกประชาธิปไตยได้ร้อยละ 35 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 18.57 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.60 ส่วนผลจากการทดลองนิสิตนักศึกษากลุ่มทดลองมีการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม1 เมื่อถึงระยะเวลา 1 เดือน นิสิตนักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม1 มีการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผลการฝึกกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มทดลองได้คะแนนจิตสำนึกประชาธิปไตย (ทดสอบหลัง) สูงกว่าก่อนการฝึก (ทดสอบก่อน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคงที่เมื่อระยะเวลาผ่านไป 1 เดือน กลุ่มควบคุม1 ได้คะแนนหลังจากการฝึกไม่แตกต่าง และผลยังคงเหมือนเดิมเมื่อถึงไว้ 1 เดือน ส่วนกลุ่มทดลอง2 มีคะแนนจิตสำนึกประชาธิปไตยทั้งระยะทดสอบก่อนและระยะทดสอบหลังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือนคะแนนกลับลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่ากิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยนั้นสามารถเพิ่มจิตสำนึกประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะทำให้จิตสำนึกประชาธิปไตยมีความคงที่แม้เมื่อเวลาจะผ่านไปแล้ว 1 เดือน

บรรจง กลิ่นสงวน (2547 : 88-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การกล่อมเกลாதองการเมืองและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตปริญญาตรี จำนวน 297 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Regression) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนิสิตคณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมืองอยู่ในระดับสูง โดยได้รับการอบรม กล่อมเกลາทางการเมืองผ่านสถาบันครอบครัว สถานศึกษา รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารการเมืองผ่านสื่อมวลชน นิสิตมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง ตัวแปรจำแนกความแตกต่างของทัศนคติ ประชาธิปไตย ได้แก่ ภาควิชาที่สังกัด ระดับชั้นปี ภูมิภาค อาชีพมารดา และการกล่อมเกลາทางการเมือง ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการจำแนกความแตกต่างของทัศนคติประชาธิปไตย ได้แก่ เพศ และอาชีพบิดา

มลณี สมภพเจริญ (2547 : 118-213) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อินเทอร์เน็ตและสื่อสารมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ในกรุงเทพมหานครจำนวน 400 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Multistage Sampling โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และ อินเทอร์เน็ตที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่จำแนกบุคคลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงและผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ เพื่อศึกษาหาเครื่องมือที่ดีที่สุดในการโน้มน้าวให้ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารการเมืองผ่านสื่อต่างๆกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การเปิดรับข่าวสารผ่านโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารการเมือง และ อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ อายุ การติดตามข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ต ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง คุณลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบได้ไปมาทันทีของอินเทอร์เน็ต ส่วนตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ จำนวนวิชารัฐศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียน การพูดคุยเรื่องการเมืองกับอาจารย์ การติดตามข่าวสารการเมืองทางหนังสือพิมพ์ และตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมในการอธิบายเชิงสาเหตุกับการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ได้แก่ การติดตามข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลการวิจัยนี้ ยืนยันว่าการคาดหวังว่าอินเทอร์เน็ต ส่งผลต่อการเกิดกระบวนการประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

นัฐกานต์ สุวรรณะโสภณ (2548 : 46-72) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บุคลิกภาพทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยของนิสิตรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และศึกษาความแตกต่างของระดับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตาม ปัจจัยต่างๆ โดยใช้สถิติภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 209 คนเป็น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตรัฐศาสตร์ คณะ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง โดยนิสิตที่มี

อายุและรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ส่วนนิสิตที่มีเพศ
 ภูมิลำเนา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่าง
 กัน

ภูวน อุ่นจันทร์ (2548 : 47-173) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
 ของนิสิตนักศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง”
 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตเกษตรศาสตร์จำนวน 390 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 400 คน โดยใช้
 แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-
 test และ One-Way ANOVA โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนิสิต
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยใน
 ระดับปานกลาง ตัวแปรสถาบันการศึกษา สายวิชาที่ศึกษา อายุ รายได้ต่อเดือน ความรู้เรื่องการเมืองไทย เป็น
 ปัจจัยที่จำแนกความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ส่วน เพศ และภูมิลำเนา ไม่พบว่า
 เป็นปัจจัยที่จำแนกความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

วิฑูรย์ ภูษ (2548 : 34-54) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรภายใน
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง” โดยศึกษาจากบุคลากรในสายงานต่างๆของมหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวน 400
 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมมีทักษะคิดเห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 51.25 และไม่เห็นด้วยคิด
 เป็นร้อยละ 48.75 จากการศึกษาถึงลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายในของบุคลากรใน
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์
 กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใน ได้แก่ ตำแหน่งงาน ทักษะคิด ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมี
 ส่วนร่วมทางการเมืองภายในได้แก่ เพศ อายุ

เอกภพ ลิ้มปวีบูล (2548 : 58-60) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต
 ระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตคณะ
 สังคมศาสตร์จำนวน 298 คน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีส่วน
 ร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า เพศ ชั้นปีการศึกษา ภาควิชา และการกล่อม
 เกลาทางการเมืองของนิสิตที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
 ส่วนอายุ รายได้ของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ใน
 เรื่องการกล่อมเกลาทางการเมือง นิสิตมีการกล่อมเกลาทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยก

วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านพบว่าระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกล่อมเกลาจากครอบครัว การกล่อมเกลาจากสถาบันการศึกษา และการกล่อมเกลาจากกลุ่มเพื่อน

จวนอรุณ อักษรเสื่อ (2549 : 40-83) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยใช้นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีภาพรวมของการกล่อมเกลาทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การกล่อมเกลาจากครอบครัว การกล่อมเกลาจากกลุ่มเพื่อน และการกล่อมเกลาจากสถาบันการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยนิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ระดับการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมด้านการรณรงค์ให้ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการชุมนุมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ โดยชั้นปีที่กำลังศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การกล่อมเกลาทางการเมืองของนิสิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ คณะที่กำลังศึกษา ภูมิภาค อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครองต่างก็มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ณัฐธิดา ทองแผ่น (2549 : 36-60) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 272 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันที่กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของนักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีการยอมรับการกล่อมเกลาทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา คือ เพศ รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และชั้นปีการศึกษา ส่วนปัจจัยด้านภูมิภาคไม่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา และการยอมรับการกล่อมเกลาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

นันทขพร ปานะรัตน์ (2549 : 60-103) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สื่อสารมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร” โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจำนวน 389 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตตามลำดับ ผลการศึกษาค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน กับพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า สื่อมวลชนทุกรูปแบบ (หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองทั้งภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัยของนักศึกษา

เยาวเรศ แดงจวง (2549 : 43-67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์” โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์จำนวน 365 คน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่สะสม ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับมาก ปัจจัยด้านเพศ สาขาวิชา ลักษณะการอยู่อาศัยกับครอบครัว และลักษณะการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ส่วนปัจจัยด้านภูมิภาเนาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารและระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พร้อมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปอย่างเชื่อถือได้ ตามแบบแผนวิธีการวิจัย และบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้วางแผนเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 (สารสนเทศกองแผนงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กรกฎาคม 2554) จำนวน 14,810 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ คือจำนวน 390 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ .95 และค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ .05 โดยสามารถแทนค่าสูตรนี้ได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน)
N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ .05

ในการคำนวณหากลุ่มประชากรจากจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 14,810 คน โดยใช้สูตรดังกล่าว และเมื่อแทนสูตรจะได้

$$n = \frac{14,810}{1 + 14,810 (0.05)^2}$$

$$= 390$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาประมาณ 390 คน

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 390 คน ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบเชิงชั้นตามอัตราส่วน (Proportional Stratified Sampling) โดยเปรียบเทียบ
จากจำนวนนักศึกษาในแต่ละคณะ โดยจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละคณะ ดังตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง 1 การจำแนกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากการสุ่มแบบเชิงชั้นตามสัดส่วน โดยเปรียบเทียบจาก
จำนวนนักศึกษาในแต่ละคณะ

คณะ	จำนวนนักศึกษา (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
คณะวิทยาศาสตร์	2,728	72
คณะวิทยาการจัดการ	2,552	67
คณะวิศวกรรมศาสตร์	2,445	64
คณะแพทยศาสตร์	1,215	32
คณะทรัพยากรธรรมชาติ	1,162	31
คณะศิลปศาสตร์	983	26
คณะเกษตรศาสตร์	793	21
คณะพยาบาลศาสตร์	686	18
คณะนิติศาสตร์	634	17
คณะอุตสาหกรรมเกษตร	522	14
คณะเศรษฐศาสตร์	426	11
คณะทันตแพทยศาสตร์	337	9
คณะการแพทย์แผนไทย	234	6
คณะเทคนิคการแพทย์	93	2
รวม	14,810	390

ครั้งที่ 2 ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ เพื่อสุ่มหาประชากรของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ใน การสุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้นตามอัตราส่วน (proportional stratified sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเข้าถึงข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นตัวบุคคลและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสาร หนังสือและงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการทำการแจกแบบสอบถามกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 390 ชุด และรอเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ แล้วนำมาสรุปตั้งเป็นประเด็นคำถาม โดยพิจารณาจัดทำแบบสอบถามประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค คณะที่สังกัด ชั้นปี การเรียนรายวิชาเกี่ยวกับประชาธิปไตย การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการเมือง และการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารการเมือง ช่วงเวลาการรับรู้ข่าวสารการเมือง การรับรู้ข่าวสารการเมืองจากสื่อบุคคล การรับรู้ข่าวสารการเมืองจากสื่อกลุ่ม การรับรู้ข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยแบ่งเป็น การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งจะใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออก 5 ระดับดังนี้

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ก่อนจะสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะศึกษาโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ไปเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และแก้ไขความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว ไปทำการทดสอบก่อนการปฏิบัติการจริง (Pre-test) โดยการไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำข้อมูลจากการทดสอบก่อนการปฏิบัติการจริง (Pre-test) มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีของ Cronbach ที่เรียกว่า “การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)” นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Windows Statistical Package for Social Sciences for Window Version 16.0) โดยมีค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับอธิบายระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

3. ทดสอบความแตกต่างเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคล ในกรณีที่ตัวแปร มี 2 กลุ่ม ใช้สถิติที (t-test) และตัวแปรที่มีกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มใช้สถิติเอฟ (F-test) โดยการเปรียบเทียบคู่ที่แตกต่างใช้วิธีการของ LSD

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นำเสนอโดยการจัดกลุ่มความคิดเห็น

สำหรับการทดสอบสมมติฐานทางสถิติจะใช้ระดับนัยสำคัญ (Level of Significance) เท่ากับ .05 ในการแปรผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และใช้มาตราส่วนประมาณค่าที่พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ต่อไปนี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนนระดับพฤติกรรมกรรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

สามารถกำหนดได้ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{(5-1)}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาได้แก่

3.68 – 5.00 คะแนน	หมายถึง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสูง
2.34 – 3.67 คะแนน	หมายถึง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลาง
1.00 - 2.33 คะแนน	หมายถึง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้ จะกล่าวถึงผลการศึกษารับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยขอแนะนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
2. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
3. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
4. ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

1. ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอในรูปแบบตาราง ซึ่งข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ภูมิลำเนา ก่อนเข้าศึกษา การลงทะเบียนรายวิชาเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยหรือการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือการเมืองและการใช้ สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย ตามตาราง 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	204	52.3
หญิง	186	47.7
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี	138	35.4
19 ปี	84	21.5
20 ปี	84	21.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี	84	21.5

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	138	35.4
ชั้นปีที่ 2	84	21.5
ชั้นปีที่ 3	84	21.5
ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	84	21.5
คณะที่กำลังศึกษาอยู่		
วิศวกรรมศาสตร์	64	16.4
วิทยาศาสตร์	72	18.5
แพทยศาสตร์	32	8.2
วิทยาการจัดการ	67	17.2
ทรัพยากรธรรมชาติ	31	7.9
อุตสาหกรรมเกษตร	14	3.6
เกษตรศาสตร์	21	5.4
พยาบาลศาสตร์	18	4.6
ทันตแพทยศาสตร์	9	2.3
นิติศาสตร์	17	4.4
ศิลปศาสตร์	26	6.7
เศรษฐศาสตร์	11	2.8
การแพทย์แผนไทย	6	1.5
เทคนิคการแพทย์	2	0.5
กลุ่มคณะที่ศึกษา		
กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ	88	22.6
กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	181	46.4
กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	121	31.0

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนาที่อาศัยก่อนเข้าศึกษา		
ภาคใต้	240	61.5
ภาคกลาง	60	15.4
ภาคตะวันตก	10	2.6
ภาคตะวันออก	10	2.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10	2.6
ภาคเหนือ	15	3.8
กรุงเทพฯ	45	11.5
การลงทะเบียนเรียนนิตยารายวิชาเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยหรือการเมือง		
เคยลงทะเบียน	270	69.2
ไม่เคยลงทะเบียน	120	30.8
การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยหรือการเมือง		
เคยเข้าร่วม	318	81.5
ไม่เคยเข้าร่วม	72	18.5
การใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย		
เคยใช้สิทธิ	330	84.6
ไม่เคยใช้สิทธิ	60	15.4

จากตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชาย คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.4 ซึ่งศึกษาในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 35.4 และศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.5 แต่เมื่อพิจารณาในด้านกลุ่มคณะที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 46.4 สำหรับด้านภูมิลำเนาพบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 61.5 ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านการเมืองพบว่า ส่วนใหญ่มีการลงทะเบียนเรียนวิชาเกี่ยวกับการเมือง คิดเป็นร้อยละ 69.2 เคยเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่เกี่ยวกับการเมือง คิดเป็นร้อยละ 81.5 และเคยมีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 84.6

2. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอเกี่ยวกับความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ช่วงเวลาที่เลือกในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทบุคคล การเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทกลุ่มบุคคล และการเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทสื่อมวลชน ตามตาราง 4 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง		
ทุกวัน	202	51.8
4-5 ครั้งต่อสัปดาห์	138	35.4
2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	30	7.7
1 ครั้งต่อสัปดาห์	15	3.8
ไม่เคยเลย	5	1.3
ช่วงเวลาที่ท่านเลือกในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง		
ช่วงเช้า	150	38.5
ช่วงกลางวัน	-	-
ช่วงเย็น	-	-
ช่วงค่ำ	240	61.5
ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทบุคคลใด		
เพื่อนสนิท	35	9.0
บุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัว	120	30.8
ครู/ อาจารย์	235	60.3
คนรู้จัก	-	-
อื่นๆ	-	-

ตาราง 4 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (ต่อ)

พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทกลุ่มบุคคลใด		
กลุ่มเพื่อน	120	30.8
กลุ่มเพื่อนร่วมงาน	-	-
กลุ่มสถาบันการศึกษา/สมาคมศิษย์เก่า	270	69.2
กลุ่มเครือข่าย	-	-
อื่นๆ	-	-
ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทสื่อมวลชนชนิดใด		
หนังสือพิมพ์	-	-
โทรทัศน์	270	69.2
วิทยุ	-	-
อินเทอร์เน็ต	90	23.1
หนังสือ/ตำราเรียน	5	1.3
สื่อออนไลน์ชนิดต่างๆ	25	6.4
อื่นๆ	-	-

จากตาราง 4 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่าความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 51.8 ในขณะที่ช่วงเวลาที่ท่านเลือกในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนใหญ่เลือกช่วงค่ำ คิดเป็นร้อยละ 61.5 โดยที่เลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทบุคคลคือครู/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 60.3 ส่วนกลุ่มบุคคลที่เลือกรับข่าวสารทางการเมืองคือกลุ่มสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 69.2 ซึ่งสื่อประเภทโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีการเลือกรับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.2

3. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอถึงการรับรู้ข่าวสารในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์ ตามตาราง 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับการรับรู้ ข่าวสาร
ด้านเศรษฐกิจ			
การสร้างเชื่อมั่นและกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม เพื่อให้ เกิดความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนและเอกชนในการลงทุน และการบริโภค	3.47	.619	ปานกลาง
สินเชื่อเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้	3.33	.596	ปานกลาง
พัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของ ประชาชนและฐานทรัพยากรของท้องถิ่น โดยยึดแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง	3.54	.733	ปานกลาง
เชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สู่ ระดับประเทศ	3.33	.596	ปานกลาง
พัฒนาด้านการค้า การท่องเที่ยว การบริการและเชื่อมโยง เศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการลงทุนและแหล่ง จ้างงานใหม่ๆ	3.39	.610	ปานกลาง
รวมด้านเศรษฐกิจ	3.41	.585	ปานกลาง
ด้านการเมือง			
นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก	3.49	.620	ปานกลาง
สนับสนุนองค์กรตามรัฐธรรมนูญและเสริมสร้างกลไกชุมชน ในการส่งเสริมประชาธิปไตย	3.48	.500	ปานกลาง
การฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายปกครองในการเจรจาไกล่เกลี่ย ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	3.42	.494	ปานกลาง
ปฏิรูปการเมืองโดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาแนวทางการ ดำเนินการปฏิรูป โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	3.65	.479	ปานกลาง
การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรกีฬาในส่วน ภูมิภาค	3.67	.736	ปานกลาง
รวมด้านการเมือง	3.54	.460	ปานกลาง

ตาราง 5 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (ต่อ)

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับการรับรู้ ข่าวสาร
ด้านกฎหมาย			
การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและสิทธิและเสรีภาพใน จังหวัดชายแดนภาคใต้	3.81	.690	สูง
เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่พึงของ ประชาชน	3.59	.846	ปานกลาง
ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังภัยคุกคามการกระทำผิดด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.81	.690	สูง
แผนงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในเขตน่านน้ำ และรักษาความสงบเรียบร้อยทางทะเล	3.91	.855	สูง
แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบไม่ให้มีผลกระทบต่อ ความมั่นคง	3.96	.720	สูง
รวมด้านกฎหมาย	3.81	.649	สูง
ด้านสังคม			
เสริมสร้างความสามัคคีและความสามัคคีของคนในชาติ	3.75	.719	สูง
พัฒนาประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี	3.89	.655	สูง
กำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการ สนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำและสิทธิพิเศษด้านภาษี และมี ความยืดหยุ่นและหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม	3.67	.742	ปานกลาง
การติดตั้งระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) 5 จังหวัด ชายแดนใต้	3.74	.721	สูง
เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรให้พร้อมรับสถานการณ์และ เผชิญภัยด้านสาธารณสุข รวมทั้งการป้องกันภัยและแก้ไข ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้น	3.36	.938	ปานกลาง
รวมด้านสังคม	3.68	.663	สูง

ตาราง 5 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (ต่อ)

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับการรับรู้ ข่าวสาร
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์			
ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความ มั่นคงในการเป็นศูนย์รวมจิตใจและความรักสามัคคีของคนใน ชาติ	3.43	.945	ปานกลาง
เสริมสร้างจิตสำนึกให้มีความจงรักภักดีเทิดทูน ปกป้อง สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งป้องกันอย่างจริงจัง มิให้มีการ ล่วงละเมิดพระบรมเดชานุภาพ	3.36	.938	ปานกลาง
การจัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระ ชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔	3.58	1.023	ปานกลาง
การขยายโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนใน เรื่องเอกลักษณ์ของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์	3.36	.938	ปานกลาง
การจัดทำฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	3.50	.948	ปานกลาง
รวมด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.44	.928	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.57	.425	ปานกลาง

จากตาราง 5 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกฎหมายเป็นด้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบไม่ให้มีผลกระทบต่อความมั่นคง เป็นข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุด อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

รองลงมาคือด้านสังคม มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถามพัฒนาประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธี อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

ลำดับถัดมาคือด้านการเมือง อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค เป็นข้อคำถามที่อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ

4. ความแตกต่างระหว่างระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผู้วิจัยขอเสนอการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามตาราง 6- 14 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคล
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านเพศ

ด้านการรับรู้ข่าวสาร ทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ				t/F	P-Value
	เพศชาย		เพศหญิง			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.45	.655	3.35	.494	1.704	.089
ด้านการเมือง	3.55	.441	3.52	.480	.599	.549
ด้านกฎหมาย	3.88	.602	3.74	.690	2.100	.036*
ด้านสังคม	3.82	.738	3.52	.526	4.755	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วน พระมหากษัตริย์	3.63	.962	3.24	.847	4.165	.000**
รวมทุกด้าน	3.67	.435	3.47	.391	4.570	.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านเพศ พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านกฎหมายมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านอายุ

ด้านการรับรู้ข่าวสาร	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ						t/F	P-Value		
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี		19 ปี		20 ปี				มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD
ด้านเศรษฐกิจ	3.54	.751	3.34	.424	3.33	.474	3.33	.474	3.797	.010**
ด้านการเมือง	3.66	.503	3.56	.469	3.40	3.69	3.45	.409	6.890	.000**
ด้านกฎหมาย	3.87	.660	3.80	.727	3.73	.599	3.79	.593	.911	.436
ด้านสังคม	3.47	.424	3.43	.300	3.95	.830	3.99	.822	22.551	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วน พระมหากษัตริย์	3.01	.751	3.05	.820	4.00	.821	4.00	.821	47.363	.000**
รวมทุกด้าน	3.51	.347	3.44	.263	3.68	.507	3.71	.515	9.217	.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านอายุ พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านชั้นปีที่ศึกษา

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชั้นปีที่ศึกษา									
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.54	.751	3.34	.424	3.33	.474	3.33	.474	3.797	.010**
ด้านการเมือง	3.66	.503	3.56	.469	3.40	.369	3.45	.409	6.890	.000**
ด้านกฎหมาย	3.87	.660	3.80	.727	3.73	.599	3.79	.593	.911	.436
ด้านสังคม	3.47	.424	3.43	.300	3.95	.830	3.99	.822	22.551	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.01	.751	3.05	.820	4.00	.821	4.00	.821	47.363	.000**
รวมทุกด้าน	3.51	.347	3.44	.263	3.68	.507	3.71	.515	9.217	.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านชั้นปีที่ศึกษา พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาระดับปีที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านกลุ่มคณะที่ศึกษา

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มคณะที่ศึกษา						t/F	P-Value
	กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ		กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.41	.473	3.28	.552	3.59	.656	11.071	.000**
ด้านการเมือง	3.82	.371	3.48	.449	3.42	.456	24.125	.000**
ด้านกฎหมาย	4.23	.524	3.85	.682	3.45	.453	46.169	.000**
ด้านสังคม	3.92	.547	3.73	.766	3.42	.460	16.931	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.42	1.142	3.46	1.025	3.43	.519	.064	.938
รวมทุกด้าน	3.76	.276	3.56	.445	3.46	.441	13.567	.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านกลุ่มคณะที่ศึกษา พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาจากกลุ่มคณะที่แตกต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มคณะต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านภูมิปัญญา

ด้านการรับรู้ข่าวสาร	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิปัญญา															
	ภาคใต้		ภาคกลาง		ภาคตะวันตก		ภาคตะวันออก		ภาคเหนือ		กรุงเทพฯ		t/F	P-Value		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
ด้านเศรษฐกิจ	3.34	.462	3.20	.285	3.92	.957	3.72	.915	3.12	.252	3.68	.877	3.84	.865	9.618	.000**
ด้านการเมือง	3.47	.417	3.53	.503	3.56	.571	3.48	.526	3.24	.206	3.69	.511	3.94	.392	8.506	.000**
ด้านกฎหมาย	3.77	.635	3.80	.754	3.52	.473	3.56	.531	3.68	.661	3.92	.644	4.14	.529	2.919	.009**
ด้านสังคม	3.81	.749	3.33	.251	3.32	.285	3.46	.604	3.88	.976	3.64	.600	3.52	.121	6.146	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วน พระมหากษัตริย์	3.72	.925	2.86	.665	3.12	.252	3.32	.640	3.92	.957	3.21	.927	2.81	.660	14.11	.000**
รวมทุกด้าน	3.62	.463	3.34	.247	3.48	.452	3.50	.479	3.56	.547	3.62	.400	3.65	.231	4.080	.001**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านภูมิปัญญา พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาที่มีภูมิปัญญาแตกต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่ภูมิปัญญาต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01

ตาราง 11 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการลงทะเบียนเรียนรายวิชาเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือการเมือง

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการลงทะเบียนเรียน				t/F	P-Value
	เคยเรียน		ไม่เคยเรียน			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.44	.627	3.33	.473	1.757	.080
ด้านการเมือง	3.57	.477	3.46	.409	2.404	.017*
ด้านกฎหมาย	3.82	.673	3.79	.592	.392	.695
ด้านสังคม	3.54	.524	3.99	.820	-5.562	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.20	.867	4.00	.819	-8.530	.000**
รวมทุกด้าน	3.51	.363	3.71	.514	-3.838	.000**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการลงทะเบียนเรียนรายวิชาเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือการเมือง พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีการลงทะเบียนเรียนวิชาเกี่ยวกับการเมืองต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีการลงทะเบียนเรียนวิชาเกี่ยวกับการเมืองต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านการเมืองความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือการเมือง

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการร่วมกิจกรรมนักศึกษา				t/F	P-Value
	เคยร่วมกิจกรรม		ไม่เคยร่วมกิจกรรม			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.42	.607	3.33	.474	1.251	.212
ด้านการเมือง	3.55	.469	3.46	.413	1.634	.105
ด้านกฎหมาย	3.81	.662	3.80	.592	.208	.836
ด้านสังคม	3.61	.600	4.00	.822	-3.789	.000**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.32	.906	4.00	.822	-5.826	.000**
รวมทุกด้าน	3.54	.396	3.72	.516	-2.662	.009**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือการเมือง พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย

ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย					
	เคยใช้สิทธิ		ไม่เคยใช้สิทธิ		t/F	P-Value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านเศรษฐกิจ	3.42	.603	3.33	.475	1.121	.263
ด้านการเมือง	3.55	.467	3.46	.414	1.470	.145
ด้านกฎหมาย	3.81	.659	3.80	.593	.186	.853
ด้านสังคม	3.62	.613	4.00	.823	-3.358	.001**
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์	3.34	.912	4.00	.823	-5.177	.000**
รวมทุกด้าน	3.55	.402	3.72	.517	-2.362	.021*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคมและด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ จะกล่าวถึงการสรุปผลของการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป ของการศึกษารับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล
- 2) พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
- 3) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
- 4) ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชาย คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.4 ศึกษาในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 35.4 และศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.5 แต่เมื่อพิจารณาในด้านกลุ่มคณะที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 46.4 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 61.5 ด้านการลงทะเบียนเรียนวิชาเกี่ยวกับการเมือง คิดเป็นร้อยละ 69.2 เคยเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่เกี่ยวกับการเมือง คิดเป็นร้อยละ 81.5 และเคยมีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 84.6

5.1.2 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่าส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 51.8 ช่วงเวลาที่เลือกในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองส่วนใหญ่เลือกช่วงค่ำ คิดเป็นร้อยละ 61.5 มีเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทบุคคลคือครู/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 60.3 ส่วนกลุ่ม

บุคคลที่เลือกรับข่าวสารทางการเมืองคือกลุ่มสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 69.2 และสื่อประเภทโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีการเลือกรับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.2

5.1.3 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกฎหมายเป็นด้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบไม่ให้มีผลกระทบต่อความมั่นคง เป็นข้อคำถามที่มีการรับรู้มากที่สุด อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

รองลงมาคือด้านสังคม มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถามพัฒนาประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

ลำดับถัดมาคือด้านการเมือง อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อคำถาม การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค เป็นข้อคำถามที่อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ตามลำดับ

5.1.4 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษาคความแตกต่างแยกตามปัจจัยส่วนบุคคลดังต่อไปนี้

1) ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านเพศ พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านกฎหมายมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านอายุ พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้

กิจกรรมต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคม และด้านที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8) ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจัยด้านการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีการใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคมและด้านที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9) สรุปรวมความแตกต่างระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านเศรษฐกิจกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่าด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิลำเนาเป็นปัจจัยที่มีความแตกต่างกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในทุกๆด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคมมีความแตกต่างกับปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นยังพบข้อสังเกตบางประการคือปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและด้านชั้นปีที่ศึกษา มีค่าความแตกต่างที่เท่ากันทุกด้าน เนื่องจากผู้ตอบกับระดับชั้นปีที่ศึกษา มีความสอดคล้องกันในทุกระดับชั้นและทุกช่วงอายุ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่อยู่ในระดับสูง พบว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ เป็นสื่อที่อิทธิพลต่อการรับรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาภรณ์ (2541) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบช่องทางการสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนอำเภอเมืองและอำเภอเดิม จังหวัดเชียงราย โดยผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความสนใจในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลางถึงสูงจากสื่อมวลชนทุกประเภท โดยโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนให้ความสำคัญและนิยมมากที่สุด รวมถึงงานวิจัยของ อรอำไพ โอศิริ (2541) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ทางการเมืองของชนชั้นกลาง กรณีศึกษากลุ่มผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสื่อมวลชนมีผลต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะสื่อประเภท โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิทยุ เช่นเดียวกับการศึกษาของสฤณีรัฐ แจ่มสมบูรณ์ (2542) ที่

ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่าโทรทัศน์เป็นช่องทางสื่อสารที่ประชาชนเลือกติดตามข่าวสารบ่อยครั้งที่สุด จากงานวิจัยข้างต้นทำให้พิจารณาได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญในการสร้างการรับรู้ให้กับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ที่ได้ผลว่า สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์เป็นสื่อที่นักศึกษาได้รับการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด และสามารถรับรู้ได้ทุกวัน โดยเฉพาะในช่วงค่ำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันททัชพร ปานะรัตน์ (2549) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องสื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนทุกรูปแบบ (หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองทั้งภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัยของนักศึกษา

นอกจากนั้น กลุ่มสถาบันการศึกษาและกลุ่มบุคคลที่เป็นครู อาจารย์ ก็มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารของนักศึกษาเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จวนอรุณ อักษรเสื่อ (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีภาพรวมของการกล่อมเกลாதงการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับการกล่อมเกลாதงการเมืองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การกล่อมเกลามาจากครอบครัว การกล่อมเกลามาจากกลุ่มเพื่อน และการกล่อมเกลามาจากสถาบันการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับการเมือง และยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาด้านการเมืองด้วย จึงส่งผลให้ทั้งสถาบันและครู อาจารย์มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่

5.2.2 จากสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และคนที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน พบว่าในด้านชั้นปีที่ศึกษา นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เอกภพ ลิ้มปวิบูล (2548) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า เพศ ชั้นปีการศึกษา ภาควิชา และการกล่อมเกลาทงการเมืองของนิสิตที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จวนอรุณ อักษรเสื่อ (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชั้นปีที่กำลังศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และบรรจง กลิ่นสงวน (2547) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการกล่อมเกลาทงการเมืองและทัศนคติทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าตัวแปรที่จำแนกความแตกต่างของทัศนคติประชาธิปไตย ได้แก่ ภาควิชาที่สังกัด ระดับชั้นปี ภูมิลำเนา อาชีพมารดา และการกล่อมเกลாதงการเมือง

ส่วนตัวแปรด้านภูมิลำเนา พบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ เยาวเรศ แดงจวง (2549) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่าปัจจัยด้านภูมิลำเนาที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ มีองค์ประกอบเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญาทำให้รับรู้ได้เร็วขึ้น ทำให้นักศึกษาที่ต่างชั้นปีกัน จึงมีการรับรู้ที่ต่างกัน เช่นเดียวกับภูมิลำเนา เนื่องจากภูมิลำเนาที่ต่างกันจะมีอิทธิพลทางสังคมที่ต่างกัน นักศึกษาซึ่งมาจากคนละภูมิภาคจึงทำให้มีการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ตัวแปรด้านการลงทะเบียนเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการใช้สิทธิทางการเมืองพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านสังคมและด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงมีข้อสังเกตว่าเหตุใดนักศึกษาที่ไม่เคยลงทะเบียนเรียนวิชาเกี่ยวกับการเมือง ไม่เคยร่วมกิจกรรมทางการเมืองและไม่เคยใช้สิทธิทางการเมืองแต่กลับมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่มากกว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งในด้านสังคมและในด้านที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองลักษณะทั่วไปไม่ได้เจาะจงว่าจำเป็นต้องมีการลงทะเบียนเรียน หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือต้องเคยใช้สิทธิทางการเมืองจึงจะสามารถรับรู้สิ่งเหล่านี้ได้ ฉะนั้นผลสรุปที่แสดงว่าผู้ที่ไม่เคยเรียนวิชาการเมือง ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และไม่เคยใช้สิทธิทางการเมืองมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากกว่านั้น ไม่ได้มีผลมาจากการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมหรือการใช้สิทธิแต่อย่างใด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้านมีความแตกต่างกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองทั้ง 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้พิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1) การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จะมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้นั้นปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการรับรู้อย่างมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านภูมิลำเนาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างในทุกด้านของการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยที่

ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานครมีการรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองมาคือภาคเหนือ และภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับ 3.62 ดังนั้น หากต้องการให้นักศึกษามีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่ ดินนั้น ควรให้เกิดการจัดกลุ่มรวมกันของนักศึกษาที่มาจากต่างภูมิลำเนา กัน เนื่องจากจะทำให้ นักศึกษาได้เกิดการชักชวนให้เพื่อนที่มาจากต่างภูมิลำเนาเกิดการสนใจ ใ้ใคร่รู้ และต้องการรับรู้ ข่าวสารตามเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้เรื่องความดึงดูดในทางสังคม ซึ่งถ้าเพื่อนในกลุ่ม สนใจเรื่องข่าวสารทางการเมือง ก็จะส่งผลให้เพื่อนคนอื่นๆ เกิดความสนใจในเรื่องเดียวกันด้วย

2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มคณะที่ศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันในทุกด้านยกเว้นด้านที่ เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์ ทำให้พิจารณาได้ว่า กลุ่มคณะที่ต่างกัน ส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่ ต่างกัน โดยที่กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองมาคือกลุ่ม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กลับมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.46 ซึ่งทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่าเหตุใดนักศึกษากลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ถึงมีการ รับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ จากประเด็นนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาในอนาคตว่าเหตุใด นักศึกษาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่ง เป็นนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองโดยตรง ถึงมีการรับรู้ น้อยกว่านักศึกษาจากกลุ่ม วิทยาศาสตร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาด้านแล้ว ยังพบว่าด้านการเมืองและด้านสังคมเป็นด้านที่นักศึกษากลุ่ม สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีการรับรู้ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ตามลำดับ

3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทางการเมือง และการใช้สิทธิการของ นักศึกษาทางการเมือง มีความแตกต่างกันในด้านสังคมและด้านที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ ซึ่ง เมื่อพิจารณาในรายด้านแล้วพบว่า นักศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและไม่เคยใช้สิทธิทางการเมือง เลยนั้น มีการรับรู้ทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่เคยเข้าร่วมและเคยใช้สิทธิ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ ซึ่งจากประเด็นนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตได้ว่าเหตุใดนักศึกษาที่ไม่เคยมีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่เคย ใช้สิทธิทางการเมืองจึงมีการรับรู้ข่าวสารที่มากกว่า

4) นักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน ก็มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ที่ต่างกันเช่นกัน และเป็นที่น่าสนใจว่า นักศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมและไม่เคยใช้สิทธิทางการเมือง มี การรับรู้ข่าวสารมากกว่านักศึกษาที่เคยเข้าร่วมและเคยใช้สิทธิทางการเมือง

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

สำหรับการวิจัยในครั้งถัดไป ผู้วิจัยสนใจประเด็นที่ควรทำการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

1) กลุ่มคณะที่ศึกษา เนื่องจากจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคณะที่ศึกษาที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ ที่ต่างกัน แต่เนื่องจากมีข้อสังเกตเกี่ยวกับกลุ่มคณะทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีการรับรู้

ข่าวสารที่น้อยกว่ากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ทำการศึกษาในเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มวิทยาศาสตร์เพราะเหตุใด

2) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและเคยใช้สิทธิทางการเมือง มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมและไม่เคยใช้สิทธิทางการเมืองเลย ทำให้ผู้วิจัยเกิดข้อสังเกตว่าเพราะเหตุใด จึงเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรทำการศึกษาในเชิงลึกในประเด็นนี้เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุและปัจจัยของการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว

3) การหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากในการวิจัยนี้มีข้อจำกัดที่ต้องการศึกษาเพียงหาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาในประเด็นนี้เพื่อให้เข้าใจบริบทของพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองว่ามีความสัมพันธ์หรือมีความแตกต่างกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างไร

บรรณานุกรม

หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กิติพร โชประการ. 2544. กรณีศึกษาการบริหารสถาบันอุดมศึกษา รวมบทความกรณีศึกษา

จากประสบการณ์ของผู้เข้ารับการศึกษา “การพัฒนาผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 6 ทบวงมหาวิทยาลัย”. ส่วนฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร : ทบวงมหาวิทยาลัย.

กองบริการการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2537. คู่มือบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

จุมพล หนิมพานิช. 2548. เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย

สาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. 2540. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เดโช สวานานนท์. 2541. รวมสารรัฐธรรมนุญฉบับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มติชน.

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. 2535. พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทย

วัฒนาพานิช.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2534. **อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย : รายงานการสัมมนาทางวิชาการ 28 กันยายน 2534**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย.

ประจักษ์ พันธุ์เพชร. 2542. **ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มายด์ พับลิชชิ่ง.

พิศวง ธรรมพันทา. 2523. **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ไพบูลย์ ช่างเรียน. 2516. **สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

ไพศาล สุกลใส. 2544. **กรณีศึกษาการบริหารสถาบันอุดมศึกษา รวมบทความกรณีศึกษาจากประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “การพัฒนาผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 6 ทบวงมหาวิทยาลัย”**. ส่วนฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร : ทบวงมหาวิทยาลัย.

ลิขิต ธีรเวคิน. 2545. **การเมืองการปกครองของไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิษณุ เครืองาม. 2534. **อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย : รายงานการสัมมนาทางวิชาการ 28 กันยายน 2534**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย.

วุฒิเลิศ เทวกุล. 2538. **การจัดระเบียบสังคม**. เอกสารการสอนชุดวิชา “สังคมวิทยาการแพทย์”. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สงวนศรี วิชัยรัช. 2527. **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัท ศึกษาพร จำกัด.

เสน่ห์ จามริก. 2549. **การเมืองไทยกับการพัฒนาการรัฐธรรมนุญ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

สุกรี เมฆพันธ์. 2549. **คู่มือกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่**. สงขลา : กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุจิต บุญบงการ. 2548. **เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**

สุธี บุรณชนิด. 2534. **อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย : รายงานการสัมมนา ทางวิชาการ 28 กันยายน 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มูลนิธิส่งเสริม ทบวงมหาวิทยาลัย.**

สุพัตรา สุภาพ. 2546. **สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.**

สมบัติ ชำรงค์ธัญวงศ์. 2543. **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : คณะรัฐ ประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

สมศักดิ์ ชูโต. 2534. **อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย : รายงานการสัมมนา ทางวิชาการ 28 กันยายน 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มูลนิธิส่งเสริม ทบวงมหาวิทยาลัย.**

อุทัย หิรัญโต. 2526. **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**

องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2516. 2541. **วันมหาปติ 14 ตุลาคม 2516. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การสภานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2516.**

วารสาร

จารุวรรณ ดวงวิชัย. 2549. “คุณค่าและการพัฒนาประชาธิปไตย”, **รัฐสภาสาร. 54 (สิงหาคม 2549), 125-130.**

ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์. 2539. “สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย”, วารสารศูนย์การศึกษา
ต่อเนื่องมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 4 (มกราคม-เมษายน 2539), 31-34.

ชูชีพ ประทุมเวียง. 2547. “องค์การนักศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย”, วารสารมนุษยศาสตร์ศึกษาศาสตร์
2547. ปีที่ 2 (2548), 89-100.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2538. “การปกครองระบอบประชาธิปไตย”, รัฐศาสตร์. 43 (กรกฎาคม 2538),
5-32.

ศิริ พรหมดี. 2539. “ประชาธิปไตย (Democracy)”, รัฐศาสตร์. 44 (พฤศจิกายน 2539), 45-54.

สุนีย์ ชีรวีรุพห์. 2547. “พลเมืองดีของเมืองประชาธิปไตย”, รัฐศาสตร์. 52 (พฤศจิกายน 2547), 37-44.

สรรัักษ์ เลี่ยมสุวรรณ. 2549. “กระบวนการปลูกฝังพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษา”, มนุษยศาสตร์ปริทัศน์. 8 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2549), 138-146.

รายงานการวิจัย

คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการและวิจัย สภาข้าราชการและลูกจ้างมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2540. รายงาน
การวิจัยเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ภูมิภาค :
ศึกษาเฉพาะกรณีสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชุมศักดิ์ อินทร์รัักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2549. รายงานการวิจัยบทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพล
ต่อการพัฒนาวัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : ศูนย์
ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดิน
เชิงคุณธรรม.

คุณฉวี สุทธิปริยาศรี และวรรณา ปุณณโชติ. 2540. รายงานการวิจัยกระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิต
 ประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ
 ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ และคณะ. 2547. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยในเยาวชน
 ไทย. โครงการการวิจัยและพัฒนาจิตสำนึกทางปัญญาเพื่อฟื้นฟูสังคมไทยในภาวะวิกฤต มหา
 วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. 2547. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 และความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ. นนทบุรี : สำนักงานกองทุน
 สนับสนุนการวิจัย และสถาบันพระปกเกล้า.

เบญจนาฏ ดวงจิโน และคณะ. 2548. รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริการวิชาการชุมชนของ
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บรรเจิด พงศ์กิตติ. 2549. รายงานโครงการวิจัยเรื่องทัศนะของชาวสงขลาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองและ
 บทบาทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีต่อสังคม. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

ประพิศ โบราณมูล. 2547. รายงานผลการวิจัยเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา
 เขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชน. สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย.

พิมพ์อร สดเอี่ยม. 2537. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราช
 ภัฏเลย. ภาควิชาการทดสอบและวิจัยการศึกษา : สถาบันราชภัฏเลย.

ภาคย์ ขวัญทองเย็น. 2548. รายงานวิจัย : ปัญหาในการบริหารงานที่สำนักงานภาควิชาใน
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. สงขลา : ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เยาวเรศ แต่งจวง. 2549. รายงานการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์. สำนักวิจัยและบริการวิชาการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.

วราภรณ์ ชวพงษ์. 2549. รายงานการวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นอำเภอหาดใหญ่. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วิชัย กาญจนสุวรรณ. 2543. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาของคักกรอาสาสมัครประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม : กรณีจังหวัดสงขลา. สงขลา : ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วิทยานิพนธ์

กฤษกร พบศิริ. 2544. “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กฤษฎากค์ จิตตรีพล. 2539. “อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อยตำรวจ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จวนอรุณ อักษรเสื่อ. 2549. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐธิดา ทองแผ่น. 2549. “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นัฐกานต์ สุวรรณะโสภณ. 2548. “บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นันทขพร ปานะรัตน์. 2549. “สื่อสารมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรจง กลิ่นสงวน. 2547. “การกล่อมเกลารวมการเมืองและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภูวน อุจน์จันทร์. 2548. “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มลินี สมภพเจริญ. 2547. “อินเทอร์เน็ตและสื่อสารมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาใน เขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยรรยงค์ สุริยะมณี. 2540. “ผลของการอบรมกล่อมเกลารวมในมหาวิทยาลัยต่อทัศนคติทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการ ปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิฑูรย์ ภูนุช. 2548. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย รามคำแหง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โสภา ลีวงศ์พันธ์. 2550. “ความคิดเห็นของบุคลากรต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

เอกภพ ลิ้มปวิบูล. 2548. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Berlo, David.k. 1960. **The Process of Communication : An Introduction to Theory and Practice.** New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Broom and Selznick. 1968. **Sociology : A Text with Adepted Readings.** New York : Harper &Row.

Robbin, S.P. 1996. **Organizational Behavior.** New Jersey : Prentice Hall.

เอกสารอื่นๆ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2554. **โครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://w08.psu.ac.th/sites/default/files/p45_01.pdf, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2554.

สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. **แนะนำสภาอาจารย์** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://facultysenate.demo.cityvariety.com/index.php?cmd=content&option=2>, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2554.

5. ภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ก่อนเข้าศึกษา
- ภาคใต้   ภาคกลาง
- ภาคตะวันตก   ภาคตะวันออก
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ   ภาคเหนือ
- กรุงเทพฯ
6. ท่านมีการลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยหรือการเมือง
- เคยลงทะเบียนเรียน   ไม่เคยลงทะเบียนเรียน
7. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือประชาธิปไตย
- เคยเข้าร่วม   ไม่เคยเข้าร่วม
8. ท่านเคยใช้สิทธิทางการเมืองในมหาวิทยาลัย
- เคยใช้สิทธิ   ไม่เคยใช้สิทธิ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่กำหนดไว้ ให้ตรงกับความเป็นจริง (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

9. ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
- ทุกวัน   4-5 ครั้ง/สัปดาห์
- 2-3 ครั้ง/สัปดาห์   1 ครั้ง/สัปดาห์
- ไม่เคยเลย
10. ช่วงเวลาที่ท่านเลือกในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
- ช่วงเช้า   ช่วงกลางวัน
- ช่วงเย็น   ช่วงค่ำ
11. ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทบุคคลใด
- เพื่อนสนิท   บุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัว
- ครู/อาจารย์   คนรู้จัก
- อื่นๆ ระบุ.....
12. ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทกลุ่มบุคคลใด
- กลุ่มเพื่อน   กลุ่มเพื่อนร่วมงาน
- กลุ่มสถาบันการศึกษา/สมาคมศิษย์เก่า   กลุ่มเครือข่าย

[ ] อื่นๆ ระบุ.....

13. ท่านเลือกรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทสื่อมวลชนชนิดใด

[ ] หนังสือพิมพ์

[ ] โทรทัศน์

[ ] วิทยุ

[ ] อินเทอร์เน็ต

[ ] หนังสือ / ตำราเรียน

[ ] สื่อออนไลน์ชนิดต่างๆ

[ ] อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

คำชี้แจง ข้อคำถามในส่วนที่ 3 นี้ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสังคม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) ที่ตรงกับระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของท่าน โดยกำหนดคำตอบเป็นคะแนน 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด
 4 หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก
 3 หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลาง
 2 หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อย
 1 หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเศรษฐกิจ					
3.1 การสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนและเอกชนในการลงทุนและการบริโภค					
3.2 สันเชื่อเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้					
3.3 พัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนและฐานทรัพยากรของท้องถิ่น โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.4 เชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สู่ระดับประเทศ					
3.5 พัฒนาด้านการค้า การท่องเที่ยว การบริการและเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการลงทุนและแหล่งจ้างงานใหม่ๆ					
ด้านการเมือง					
3.6 นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก					
3.7 สนับสนุนองค์กรตามรัฐธรรมนูญและเสริมสร้างกลไกชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย					
3.8 การฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายปกครองในการเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี					
3.9 ปฏิรูปการเมืองโดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการปฏิรูป โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน					
3.10 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรกีฬาในส่วนภูมิภาค					
ด้านกฎหมาย					
3.11 การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและสิทธิและเสรีภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้					
3.12 เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่พึงของประชาชน					
3.13 ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังภัยคุกคามการกระทำผิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
3.14 แผนงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในเขตน่านน้ำและรักษาความสงบเรียบร้อยทางทะเล					
3.15 แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบไม่ให้มีผลกระทบต่อความมั่นคง					

ประเด็นการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านสังคม					
3.16 เสริมสร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีของคนในชาติ					
3.17 พัฒนาประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี					
3.18 กำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนกู้ดอกเบี้ยต่ำและสิทธิพิเศษด้านภาษี และมีความยืดหยุ่นและหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม					
3.19 การติดตั้งระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) 5 จังหวัดชายแดนใต้					
3.20 เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรให้พร้อมรับสถานการณ์และเผชิญภัยด้านสาธารณสุข รวมทั้งการป้องกันภัยและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้น					
ด้านที่เกี่ยวข้องกับส่วนพระมหากษัตริย์					
3.21 ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความมั่นคงในการเป็นศูนย์รวมจิตใจและความรักสามัคคีของคนในชาติ					
3.22 เสริมสร้างจิตสำนึกให้มีความจงรักภักดีเทิดทูน ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งป้องกันอย่างจริงจัง มิให้มีการล่วงละเมิดพระบรมเดชานุภาพ					
3.23 การจัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔					
3.24 การขยายโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์					
3.25 การจัดทำฐานข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

** ขอขอบคุณทุกท่าน ที่ตอบแบบสอบถาม**

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธีรภัทร ภัทรนิษฐ์		
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5210521530		
วุฒิการศึกษา			
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา	
นิเทศศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2545	
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน			
ธุรกิจส่วนตัว			